

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1932

MÄRTS

SISUKS PEALE MUU:

Kalandus 1928—31 a.
Lasteaiad 1930/31 a.
Rinnalaste surevus 1930 a.
Tööstuseolud 1931 a.
Kultuurkapitali tegevus 1925/26—1930/31 a.
Rahvaliiklemine üle piiri 1931 a.
Linnade ja alevite rahvastik 1931 a.
Sündivus, surevus, abielluvus ja rahvaarv
1931 a.

Nr. 124(3)

TALLINN

Nr. 124(3)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page.
Kalandus 1928—31 a. — P. Kind	137—147	Pêche 1928—31	137—147
Lasteaiad 1930/31 a. — A. Lepp	148—155	Jardins d'enfants de 1930/31	148—155
Rinnalaste surevus 1930 a. — E. Lasberg	155—159	Mortalité des nourrissons en 1930	155—159
Tööstuseolud 1931 a. — R. Sörmus	159—160	Activité industrielle en 1931	159—160
Kultuurkapitali tegevus 1925/26—1930/31 a. H. Reiman	161—168	Fonctionnement du fonds de culture	161—168
Rahvalihklemine üle piiri 1931 a. — G. Tomberg	169—172	Mouvement de la population traversant la frontière en 1931	169—172
Linnade ja alevite rahvastik 1931 a. — G. Tomberg	173—177	Population des villes et bourgs en 1931	173—177
Sündivus, surevus, abielluvus ja rahvaarv 1931 a.	178	Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1931	178
Suur- ja kesktööstusettevõtete tööjõud 1. jaanuariks 1932 a.	194	Main d'oeuvre d'entreprises grandes et moyen- nes au 1. I. 1932	194

ANALISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numeraat- sioon)		(Numération permanente)	
Jooksvate andmete saavutamiskord	179	Méthodes d'établissement des données publiées dans les tableaux courants	179
Tab. 1. Väliskaubandus jaanuaris	182	Tab. 1. Commerce extérieur en janvier	182
" 2. Väliskaubandus munde riikidega jaanuaris	184	" 2. Commerce extér. avec les autr. pays en janvier	184
" 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus jaanuaris	184	" 3. Commerce extér. des princip. artiel. en janvier	184
" 4. Tolliametite läbilask jaanuaris	186	" 4. Actiois des bureaux douaniers en janvier	186
" 6. Riiigraudteed detsembris	181	" 6. Chemins de fer en décembre	187
" 7. Tallinna sadama tegevus veebruaris	187	" 7. Mouvement du port de Tallinn en février	187
" 8. Eesti Panga äriselts 29. II. 32	187	" 8. Bilans de la Banque d'Estonie le 29. II. 32	187
" 10. Erapankade äriselts 1. XI. ja 1. XII. 31	62*	" 10. Situation financ. des banques privées au 1. XI. et 1. XII. 31	62*
" 11. Tähtsamate hüpspankade äriselts 1. XI. ja 1. XII. 31	62*	" 11. Bilans des princip. banques coopér. au 1. XI. et 1. XII. 31	62*
" 12. Edigi sissetulekud jaanuaris	188	" 12. Recettes de l'État en janvier	188
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil veebruaris	188	" 13. Cours du change à Tallinn en février	188
" 14. Vabariigi piiridest ülestõlitud veebruaris	189	" 14. Nombre de personnes ayant passé les confins de la Répu- blique en janvier et février	189
" 15. Linnade rahvastik veebruaris	189	" 15. Mouv. de la populat. dans les villes en février	189
" 16. Liikvel olev raha	190	" 16. Billets en circulation	190
" 18. Pankadevahelise arvkoja tegevus	"	" 17. Mouvement de la chambre de compensation	"
" 19. Protestitud vekkid	"	" 18. Effets protestés	"
" 20. Kapitall emissioonid	"	" 19. Emissions des capitaux	"
" 21. Tööstusettevõtete tootang	"	" 20. Production de quelques industries	"
" 22. Loomataundid	"	" 21. Epizooties	"
" 23. Tapamajade tegevus	"	" 22. Fonctionnement des abattoirs	"
" 24. Suur müügihinnad detsembris ja jaanuaris	128*	" 24. Prix de gros en décembre et janvier	128*
" 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1926—32	101	" 25. Ooät des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritives 1926—32	191
" 26. Turuhinnad veebruaris	192	" 26. Prix de détail en février	192
" 27. Elumaksumusindeksid	191	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	191
" 28. Suur müügiindeksid	191	" 28. Nombre-indices des prix de gros	191
" 29. Töösturg detsembris	130*	" 29. Marché du travail en décembre	130*
" 30. Tööstusettevõteted ja tööloin 1. veebruariks	193	" 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 février	193
" 31. Tööõnnetused tööstusettevõtetes jaanuaris	196	" 31. Accidents du travail dans les entreprises industrielles en janvier	196
" 32. Tööstusettevõtetiste arvu liikumise indeksid	196	" 32. Nombres-indices du mouvement du nombre de la main- d'oeuvre dans les entrepr. industr.	196
" 33. Nakkusehaigused detsembris ja jaanuaris	196	" 33. Maladies contagieuses en décembre et janvier	196

* Vilmased andmed ilmunud eelmistes kaaukrjades.

Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

KALANDUS 1928—31 a.

PÊCHE 1928—31.

Sisu: Kalanduse statistika korraldus, lhk. 137. 1. Kalurperekonnad ja kaluripaadid, lhk. 137. 2. Püünised, lhk. 137. 3. Merc-kalatoodang, lhk. 140. 4. Sisevete toodang, lhk. 143. 5. Hülgetoodang, lhk. 143. 6. Kalabinnad randades, lhk. 143. 7. Kalatoodangu viiertus, lhk. 145.

Kalanduse statistika korraldus.

Organisation de la statistique de pêche.

Kalanduse statistika rajamisele asuti meil 1927 a. Kalastusolud meil on erinevad suurte mererikkide omadest. Meie kalurid on paisatud laialt mitte ainult mööda merekallast vaid ka suuremate sisevete äärsed rannad on sagedasti tihedalt asundatud kaluritega. Iga kalur on meil omaette ettevõtja. See asjaolu teeb andmete kogumise eriti raskeks ja keeruliseks, kuna on vajaline väga suurearvuline, tihed, hoolikas ja asjatundlik korrespondentide võrk. Viimase loomine kalurite seas on aga väga raske, kuna puuduvad sagedasti sellekohased isikud, kes suudavad korralduslikult kanda korrespondendi kohustusi.

Kalanduse statistika korraldamisele asus Riigi Statistika Keskbüroo koos Põllutööstusministeeriumi ja Eesti Kalameeste ühingute liiduga. Loodi kalanduse korrespondentide võrk, alul mererannikule, kus praegu ligi 250 korrespondent-jaoskonda ja hiljem sisevete äärde, kus tegeleb üle 25 korrespondent. Kalanduse korrespondendid koguvad andmeid igal kalapäivil päeval oma vaatluse alla kuuluvast rannajaoskonnast, märkides toodanguid vastavasse teadetevihku. Teadete vihud koosnevad kahepoolseist lehtedest, nõnda et korrespondentil on võimalus igast äraarbitavast lehest jätta omale teatelehe kontsu ära kirjana. Korrespondent saadab kuu lehed korraga, iga järgmise kuu 10-ks päevaks Keskbüroosse, kus koostatakse randade järgi toodangu andmed. Korrespondentide tegevust kontrollivad ja juhivad kohapeal Põllutööstusministeeriumi kalasajanduse büroo instruktorigid ja ametnikud.

Kalanduse korrespondendid koguvad andmeid kalatoodanguist, lüüdnadest, püünisest, paatidest, kalandusealal tegevaist isikutest, kalastusel ettetulnud õnnetusist j.n.e. Toodangu, hindade ja õnnetuste kohta annavad korrespondendid teateid igakuiselt, kuna muid teateid koguvad nad erikorralduste järgi tarvidust mööda. Kalurperekondade arvu, neil olevate kalastusel tarvisminevate püüniste ja paatide kohta koguti andmestik esimest korda täielikult 1929 a. põllumajanduslikul üleskirjutusel.

1. Kalurperekonnad ja kaluripaadid.

Ménages des pêcheurs et embarcations de pêche.

Põllumajandusliku üleskirjutuse järgi oli kalanduse alal tegevaid 8 887 perekonda, kusjuures 2 223 perekonnale (25%)

oli kalandus pea sissetulekuallikaks ja 6 664 perekonnale (75%) kõrvalsissetulekuks. Kalurperekondade arv oli kõige suurem neis maades, kus randjoon pikem ja kalastuseks soodsamad tingimused. Kõige suurem oli see Saaremaal — 1 805 ehk 20,3%, edasi: Virumaal 1 311 (14,8%), Harju- 1 206 (13,5%), Tartu- 1 162 (13,1%), Lääne- 1 098 (12,4%), Petseri- 1 035 (11,6%), Pärnu- 949 (10,7%), Võru- 147 (1,6%), Viljandi- 133 (1,5%), Valga- 24 (0,3%) ja Järvamaal 17 (0,2%) kalurperekondade üldarvust. Nagu sellest andmestikust näha, pole sisemaal kalurperekondade arv suur, kuna kõrgele tõuseb nende arv merega ehk suuremate järvedega piirduvais maades.

Samuti kui kalurperekondade arvu kohta, saime ka kalureil tarvitada olevate paatide kohta andmestiku 1929 a. põllumajanduslikul üleskirjutusel. Viimaseist annab ülevaate tab. 1.

Kaluripaatide arv maade järgi (1929 a. p. üleskirjutusel) Embarcations de pêche d'après les arrondissements (recensement de 1929)

1.	Aerupaate Canots à rames	Purjepaate Canots à voiles	Mootorpaate Canots à moteur	Sump-laevu Bateaux-huiches	Lotje Barques	Katsveo laevu Bateaux de transport	Kokku-Total		
							arv-nombr	%	üh. perek. k. par ménage
Viru	983	70	69	—	6	—	1 137	12,6	0,9
Järva	17	—	—	—	—	—	17	0,2	1,0
Harju	770	359	335	1	—	3	1 468	16,3	1,2
Lääne	691	444	65	14	—	—	1 214	13,5	1,1
Saare	1 243	382	47	3	—	—	1 675	18,6	1,0
Pärnu	267	248	192	1	—	—	708	7,9	0,8
Viljandi	132	21	—	—	—	—	153	1,7	1,2
Tartu	949	263	2	—	5	—	1 219	13,6	1,0
Valga	43	1	—	—	—	—	44	0,5	1,8
Võru	147	—	1	—	—	—	150	1,7	1,0
Petseri	996	212	—	1	—	—	1 209	13,4	1,1
Kokku-Total	6 238	2 011	711	20	11	3	8 994	100	1,0

Nagu andmestikust paatide kohta näha, tarvita- vad meie kalurid suures enamuses aerupaate, milliste arv oli 6 238 ehk 69,4% kalureil tarvitada olevate veesõidukite arvust. Aerupaadid rõhuvas enamuses lasevad end takeldada ka purjedega ja kasutada kui purjepaate. Purjepaate oli 2 011 ehk 22,4% veesõidukite üldarvust, viimased on oma ehituselt aga täitsa purjepaadid ega või neid vahetada aerupaatidega, kuigi suuruselt nad aerupaatidest palju ei erine. Paremad ja otstarbekohasemad kalastusel tarvitata- vad sõidukid on mootorpaadid, milliseid oli 711 ehk 7,9% kalastusel tarvitavate veesõidukite üldarvust. Sump-laevu, lotje ja muid suuremaid kalastuse laevu oli 34 ehk 0,3% kalastusel tarvitatavaist veesõiduk- keist.

2. Püünised. Engins de pêche.

Suurim tähtsus kalastusabi- nõudest on püünistel. Püüniste arvu ja jaotuse kohta on meil andmeid korresponden- tidelt ja põllumajanduslikust üleskirjutusest. Täpsama ja üldisema ülevaate kalapüünistest annab põllumajan- dusliku üleskirjutuse andmestik. Kalapüüniste kohta peab tähendama, et ühe ja sama nimetuse alla koonda- tud püünised mõeldud ja kvaliteeditult võivad olla väga erinevad. Nõnda võivad väga laiades piirides erineda mitmesuguste võrkude, mõrdade ja nootade mõõdud, kuna õnged ja unad on enamvähem ühesuurused ja ühtlase püügivõimega. Näiteks, mõrdad võivad olla väiksed peergudest ehk vitstest punutud, samuti võivad nad olla võrdlemisi suured ja paremast nii- dist, milliste väärtus tõuseb tuhandesse kroonidesse. Arvult ja väärtuselt esimese koha püüniste seas oma- vad võrgud, milliseid tarvitatakse peaaegu kõigi kala- liikide püüdmiseks. Võrke oli 77 535, koguväärtusega

Kalapauniste arv ja viätären — Nombre et valeur des engins de pêche.

		Arv — Nombre								Viiätären — Valeur (1000 kr)																
		Viiru	Jätvä	Harju	Läänne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petsari	Kokku Total	Viiru	Jätvä	Harju	Läänne	Saare	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petsari	Kokku Total	
Ühikud — Püüde- rätine — pour ab- lètes		3 006	—	7 002	2 521	9 788	1 868	—	83	—	—	—	24 288	88 787	—	118 278	81 898	195 841	28 060	—	590	—	—	—	—	441 040
kulu — pour es- prois		1 140	—	5 984	1 080	2 152	22	—	—	—	—	—	10 867	26 044	—	128 298	18 987	47 680	500	—	—	—	—	—	—	222 084
suunkala — pour gr. poissons		376	2	98	1 843	2 724	4 202	206	7 447	56	356	3 578	21 884	5 712	45	469	12 107	10 924	28 653	24 708	718	2 170	—	—	—	28 560 120 686
loha — pour sev- mons		394	—	109	28	21	—	—	169	2	—	6	789	16 088	—	1 111	88	198	—	—	270	28	—	—	—	24 17 797
kamella — pour soles		430	—	3 526	426	1 090	91	—	70	—	—	—	5 621	1 815	16 015	1 823	7 345	7 197	882	—	65	—	—	—	—	27 797
silviena — pour perches		1 768	5	17	1 152	487	4 696	388	5 375	40	147	588	14 868	11 486	317	7 845	3 682	48 022	1 765	25 485	5 701	730	—	—	—	4 865 100 642
hilige — pour glaceries		—	7	—	8	41	179	—	—	—	—	—	228	—	—	—	32	540	2 043	—	—	—	—	—	—	2 615
Kokku — Total.		7 623	7	16 794	7 062	16 307	10 968	593	13 124	98	502	4 437	77 535	130 477	170	261 478	72 255	275 342	103 760	3 788	81 116	3163	900	26 449	9 22 053	
Needad — Püüde- trivasteis:		29	—	11	8	22	42	—	24	—	—	1	131	10 458	—	9 720	1 780	822	2 370	—	3 860	—	—	—	—	15 22 975
suured — grands vähemad — pe- tised		174	1	7	24	36	33	38	279	5	23	419	1 089	25 470	70	980	3 185	1 795	1 775	3 145	81 408	1 001	1 345	—	—	82 352 104 686
jätkoodad — jä- täts traineaus pour la pêche sous glace		10	—	79	10	13	—	11	58	1	2	1	135	961	—	44 588	429	960	—	—	440	7 686	20	68	120	55 217
lestanoodad — filés traineaux pour soles		14	—	70	72	473	—	—	27	4	8	1	669	370	—	1 079	2 065	7 522	—	—	630	270	16	—	—	80 13 032
Kokku — Total.		221	1	167	114	544	75	49	386	10	33	432	2 624	37 795	70	56 932	7 349	11 099	4 645	5 585	48 029	1 390	1 429	38 517	195 840	
Mõrad — Naa- sed:		420	—	42	451	691	510	7	2 118	—	—	9	4 248	2 568	—	8 586	65 670	107 612	96 215	40	7 178	—	—	—	—	60 280 875
rätine — pour ab- lètes		3 249	21	93	1 957	711	884	480	7 537	522	1 169	3 894	20 867	17 354	125	10 868	85 246	26 215	78 222	1 542	64 490	1 830	2 928	68 827	301 567	
suurkala — pour gr. poissons		1 138	2	409	115	601	58	912	1 156	1	—	653	5 075	17 111	40	7 810	5 317	15 492	3 550	1 943	1 784	20	—	—	—	4 886 57 188
angrja — pour angrilles		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
tiind — pour éperviers		11	—	3	12	8	1 779	38	504	—	4	392	2 751	302	—	100	900	560	8 451	410	22 604	—	4	17 125	50 456	
akron — pour Leangrie		48 833	—	3	14	15	88	—	—	—	—	—	48 455	16 676	—	100	28	64	540	—	—	—	—	—	—	10 17 418
Kokku — Total.		48 151	23	550	2 549	2 086	3 859	1 437	11 315	523	1 173	4 990	76 096	54 005	165	26 428	107 161	149 873	185 918	3 935	96 036	1 850	2 327	86 708	713 488	
Ünged ja unnad — Attrails des maisons et ha- meçons de fonds:		31 988	81	251 350	108 250	387 786	864 757	864	96 093	90	8 122	46 100	1 272 859	1 504	8	4 945	2 079	10 142	7 931	88	1 888	14	286	547	29 827	
Ünged — Aha- meçons		413	80	90	3 376	3 376	752	18 279	5 147	22	2 069	—	23 544	1 011	46	37	1 068	423	40	18 285	286	17	66	—	—	6 239
Kokku — Total		32 401	161	251 440	109 626	371 162	365 509	18 643	101 178	52	10 131	46 100	1 296 403	2 515	54	4 982	4 147	10 565	7 421	13 823	2 169	31	332	347	36 086	

932 053 *kr.* Vörkude arvust suurema osa moodustasid räimevõrgud, mida oli 24 233 ehk 31,3% vörkude üldarvust. Räimevõrke oli kõige rohkem neis randades, kus räimepüük muude kalade seas omab tähelepanuvääriva koha. Kõige rohkem oli räimevõrke Saaremaal — 9 783 ehk 60,0% sealsest vörkude üldarvust. Võrdlemisi suur oli räimevörkude arv ka Harjumaal. Harjumaal loeti räimevõrke 7 002 ehk 41,7% sealsest vörkude üldarvust. Virumaal oli räimevõrke 3 006, Läänemaal 2 521 ja Pärnumaal 1 858. Teised maad ei piudu merega kokku, seepärast pole seal ka räimevõrke, arvatud välja Tartumaa, kus on kirjutatud üles 63 räimevõrku. Tartumaal olevaid räimevõrke ei kasutata räimepüügiks, vaid Peipsi ääres muude väikeste kalade püügiks ja arvatavasti on nad sattunud sinna juhuslikult. Pärnu rand on suuremaid räimepüügi paiku, kuid seal tarvitatakse muude randadega võrreldes räimepüügil rohkem mõrdasid ja nootasid.

Kiluvõrke oli 10 387, kõige rohkem Harju rannas, mis suurim kilupüügikoht Balti mere ääres. Harjumaal oli kiluvõrke 5 984, Saare- 2 152, Viru- 1 140, Lääne- 1 089 ja Pärnumaal 22. Nagu sellest andmestikust näha, on kiluvörkude arv suurem neis paigus, kus kilu püütakse rohkem, kuna teistes randades tuleb neid harva ette. Pärnu rannas kilu ei esine, seepärast seal kiluvörkude arv ka väike. Pärnu ranna kalurid, kes omavad kilu võrke, käivad nähtavasti sügisel kilupüügi hooajal kaugemal randades kilupüügil. Kilu-võrke oli vörkude üldarvust 13,4% ja nende väärtust hinnati sellal 222 064 *kr* peale (23,8% kalavörkude üldväärtusest).

Suurkala püügil tarvitata vaid võrke oli 21 384, väärtusega 24 708 *kr.* Suurkalavörkudega püütakse peaaesjalikult sisevete kalaliike, seepärast on nende arv ka siseveteäärseis maades suur. Kõige rohkem oli suurkalavõrke Tartumaal — 7 447. Sisevetes tarvitata vaid võrgud on oma suuruselt mitmekesisemad, kui merekalanduses. Pidades seda silmas, on ka Tartumaal leiduvate vörkude väärtus tunduvalt väiksem, kui, näiteks, Pärnu rannas tarvitata vaid vörkudel. Üldse oli suurkalavõrke 27,5% vörkude üldarvust ja nende väärtus oli 12,9% vörkude koguväärtusest.

Teiste suurkalavörkude hulgas märgiti eraldi lõhe, kamelja ja ahvena võrgud. Lõhevõrke oli 789, väärtusega 17 797 *kr.* Lõhet püütakse kõige rohkem Virurannikul, seepärast oli seal ka lõhevõrkude arv kõige suurem; Virumaal loeti 394 lõhevõrku, 16 083 *kr* väärtuses. Kalavörkude üldarvust oli lõhevõrke 1,0%, seega võrdlemisi väike arv.

Kameljavõrke oli 5 651, 27 797 *kr* väärtuses. Kõige rohkem oli kameljavõrke Harjumaal — 3 526, 16 015 *kr* väärtuses, ka Saaremaal oli neid rohkesti; teistes maades oli kameljavõrke väiksemal määral ja merega mittekokkupuutuvais maades, arvatud välja Tartumaa, polnud neid üldse. Tartumaal oli 70 kameljavõrku, mida tarvitatakse Peipsil muude kalade püügiks. Kameljavõrke oli 7,8% kalavörkude

üldarvust ja 3,0%, oli nende väärtus vörkude üldväärtusest.

Ahvenavõrke oli 14 868, 100 642 *kr* väärtuses. Kõige rohkem oli neid Tartumaal — 5 375 ja võrdlemisi suur arv ka Pärnumaal — 4 636. Ahvenavõrke oli 19,2% kalavörkude üldarvust.

Peale kalavörkude kirjutati ka üles hülgevõrgud. Hülgevõrke oli 223, kõige rohkem Pärnu rannas, kuna seal hülgepüük kõige suurem, sealne hülgepüük teostub peaaesjalikult Kihnu ja Ruhno saartel. Pärnumaal oli 179 hülgevõrku, Saaremaal — 41 ja Läänemaal — 3, kuna teistes randades hülgevõrke üleskirjutuse ajal ei registreeritud.

Nooti loeti üleskirjutusel 2 024 ja nende väärtust hinnati 195 840 *kr* peale. Noodapüük erineb võrgupüügist ja mõrrapüügist ning arvestades sellega pole võimalik ka nooti sarnaselt jaotada kalaliikide järgi, nagu võrke. Nootade üleskirjutamisel tehti vahet nende suuruse järgi ja registreeriti: suured noodad, väiksemad noodad, jäänoodad ja ainult lestanoodad tähendati üleskirjutamisel eraldi. Suuri nooti oli üleskirjutuse aegu 131 ja neid hinnati 22 975 *kr.* Väiksemad nooti oli 1 039, 104 626 *kr* väärtuses. Jäänoodad on suured ja kallimahhinalised teiste nootade seas, neid tarvitatakse talvel jääalt kalapüügiks, neid oli 18 555 217 *kr* väärtuses. Jäänooti tarvitatakse kõige rohkem Harju rannas ja Peipsil. Harjumaal registreeriti 79 jäänoota 44 553 *kr* väärtuses ja Tartumaal 58 jäänoota 7 636 *kr* väärtuses. Nagu nende kahe maa jäänootade hindade võrdlusest selgub, on Harju rannas olevad jäänoodad kallimahhinalised, kuna Tartumaal Peipsil tarvitata vaid jäänoodad on väiksemad ja odavamamahhinalised.

Lestanooti oli 669 ja nende väärtust hinnati 13 022 *kr* peale. Lestapüügiks tarvitatakse nooti kõige rohkem Saare rannas ja sellepärast leidub seal neid ka kõige rohkem. Saaremaal oli 473 lestanoota, seega 70,7% nende koguarvust.

Mõrdade koguarv oli umbes samasuur, kui vörkude koguarv, kuid nende koostises enamuse moodustavad väiksemad mõrrad, nagu seda on silmumõrrad, seepärast on mõrdade koguväärtus madalam vörkude koguväärtusest. Mõrdu oli 76 096 ja nende koguväärtus tõusis 713 489 *kr.* Mõrdade hulgas on suuremad ja väärtuslikumad raimemõrrad. Raimemõrdu oli 4 248 ja nende väärtus tõusis 286 875 *kr* peale. Raimemõrdade linast valmistatud mõrdu sisevetel on ka mõned registreeritud raimemõrdadena, kuna neid tarvitatakse sisevetes väikekalade püügiks. Nõnda on Peipsil väikekala püügil tarvitata vaid mõrdu märgitud raimemõrdadena. Kuid harilikult on sisevetes väikekalapüügil tarvitata vaid mõrrad, mis raimemõrdade linast valmistatud, väiksed ja odavad, mis selgub ka tabelis vastavate andmete võrdlemisel.

Suurkala mõrdu oli 20 567, 301 557 *kr* väärtuses. Suurkalamõrdu tarvitatakse kõige rohkem Peipsil, sellepärast ka tõuseb suurkalamõrdade arv kõige kõrgemale neis maades, mis oma piiriga puutuvad kokku

Peipsiga. Merekala püügil tarvitatakse suurkalamõrdu kõige rohkem Lääne rannas, kus nende arv ka võrdlemisi suur nagu näha vastavast tabelist.

Angerjamõrdu oli 5 075, nende väärtus tõusis 57 183 kr peale. Tindimõrdu oli 2 751, nende väärtust hinnati 50 456 kr peale.

Mõrdade arvust suurim oli silmumõrdade arv, neid loeti üle riigi 43 455 ja hinnati 17 418 kr peale. Silmumõrrad on väheväärtuslikud ja neid leidub kõige rohkem Virumaal — 43 333, sest Viru rand on tuntumaid silmupüügi paiku Eestis.

Peale eelkirjeldatud püüniste tarvitatakse kala-püügil õngi ja undasid. Õnged ja unnad erinevad püügiomadusilt eelpool mainituist. Et õnge ja unna püüda suuremat arvu kala, peab neid väga palju vette asetama. Õngi ja undasid loeti 1 296 403 ja nende väärtust hinnati 36 086 kr peale, ses arvus oli õngi 1 272 855 tükki ja undasid 23 544.

3. Merekalatoodang.

*Produit de pêches
maritimes.*

Kalastus sünnib meil mere- ja sisevetes. Merepiir on pikem ja kalastusevõimalused meres suuremad, kui sisevetes, seepärast etendab ka merekalamõrdu palju tähtsamat osa kui sisevete oma. Ka on seal andmete kogumine hõlpsam, kuna kalurid elavad rannaküladena koos. Sisevetest ainult Peipsi ja Pihkva järvede ääres kalurid elavad suurte küladena ja neil on ühised randumiskohad, muude sisevete ääres aga on kalurid üksikute perekondadena laiali, seepärast ka kalatoodangu registreerimine seal seotud suurte raskustega.

Mere- ja sisevete toodangus kalaliikidelt suuri lahkuminekuid ei ole, sest merest püütakse peaaegu kõiki kalaliike, mis siseveteski, ainult mõned üksikud kalaliigid tulevad merekalatoodangus ette, missuguseid ei püüta sisevetes; selliseist on tähtsamad räimed, kilud, tursad, kameljad ja merctindid. Merekalatoodangust suurema osa annavad puht merekalahad, kuna nende kalaliikide toodang, mida püütakse ka sisevetes, on väiksem. Nelja aasta keskmisel andmeil oli merekalatoodangus puhtmerekalu 82,5% ja selliseid kalaliike, mis esinevad ka sisevete toodangus (17,5%). Üksikute kalaliikide järgi merekalatoodangus tähtsama koha omavad räimed. Nelja aasta keskmisel oli nende osatähtsus merekalatoodangus 55,7%. Räimepüüki teostatakse meil kogu ranniku ulatusel. Paremaiks püügi paikadeks meie rannikul peetakse Saare randa, millele järgneb Pärnu rand. Nelja aasta keskmisel oli räimetoodang suurim Saare rannas — 22 966 kv. Et räimetoodang merekala kogutoodangust oli 55,7%, siis määrab kalatoodangu suurust kuude järgi väga tunduvalt räimepüügi hooaeg. Räimepüügi suurhooaeg langeb kevadkuudele, mil meri vabaneb täielikult jääst. Peale jääminekut ilmuvad räimed suurte parvedena rannavettesse, kus algab püügi suurhooaeg, mil mõne nädala jooksul püütakse suurem osa aastasest toodangust. Aastate järgi oli räimesaagi rekordkuudeks 1928 ja 1929 a. juuni, 1930 a. vabanes meri jääst varem, seetõttu algas ka hoogus räimepüük

varem ja toodang oli suurim mais. Viimase nelja arvestusaasta hulgast oli räimesaak suurim 1930 a., mil püüti 104 434 kv, seega 69,7% rohkem 1931 a. saagist. Randade järgi oli räimetoodang suurim Saare rannas, kus püüti 17 520 kv ehk 28,2% selle aasta räime kogutoodangust. Madalaimaks osutus räimetoodang 1931 a. Pärnu rannas, kus püüti ainult 5 474 kv, kuna aasta varemalt oli Pärnu ranna räimetoodang suuremaid. 1931 a. räimetoodangud osutusid kõigis randades väiksemaiks, kui eelmisel aastal. Püügi suurhooajal ilmus räimi väga vähesel arvul Riia lahte, mistõttu saak osutus katastroofiliselt väheseks, mis mõjutaski räime kogutoodangu suurt tagasiminekut eelmise ja ka varemaste aastatega võrreldes. Räimepüügi tuldolude kohta peab tähendama, et Soome lahe rannikul püük on üldiselt kehvem, kuid kestab peaaegu kogu aasta, kuna Balti merel ja Riia lahes püük on hooajaline ning talvekuudel jääb peaaegu täielikult soiku. Pärnu ja Saare rannas puudub raim talvekuudel täielikult. Lääne rannal saadakse mõnedel talvekuudel räimi, kuid see saak on äärmiselt väike.

Toodangu suuruselt räimede järgnevad kilud; kilutoodang nelja aasta keskmiselt oli 20,4% merekala tildtoodangust. Aastate järgi kilutoodang on stabiilsem, kui räimetoodang. Viimase nelja aasta jooksul oli kilutoodang suurim 1929 a., mil tõusis 35 330 kv peale ja madalaim 1930 a. — 25 511 kv, 1931 a. suurenes kilutoodang, eelmise aastaga võrreldes, 5,3% võrra ja tõusis 26 873 kvintaali peale, 1931 a. kilutoodang moodustas 21,7% selle aasta merekala kogutoodangust. Kilu püütakse peaaesjalikult Soome lahe vetes ja Saaremaa põhjarannikul, kuna Riia lahe vetes kilu tuleb ette väga harva ja sealsed korrespondendid pole kordagi oma teadaannetes näidanud, et seal oleks püütud kilu. Randade järgi vaadatuna on kilusaak kõige suurem Harju rannas. Tallinna kilud on parimad, mida kinnitab Tallinna kilukonservide suur kuulsus kaugele väljaspool Eestit. Harju rannas püüti 1931 a. 14 440 kv kilu, Saare rannas 8 974 kv, Viru rannas 2 616 kv ja Lääne rannas 843 kv, kuna Pärnu rannas kilu ei püütud. Kilu ilmub rannavettesse suuremal arvul sügisel, sellal algab ka suurem kilupüügi hooaeg. Kõige suuremaks tõuseb kilutoodang oktoobris, ühtlasi on ka sügisene kilu maitsvam ja rasvasem, mispärast neid eriti hinnatakse. Kuude järgi 1931 a. suurem toodang oli oktoobris 5 913 kv, novembris 4 124 kv ja sealt edasi kuni aasta lõpuni toodangud näitasid igakuuliselt langust. Sügisene püügihooaeg algas augustis ja sealt peale kuni oktoobrini igakuused toodangud suurenesid järjekindlalt.

Lõhe on hinnalisemaid meie ranniku suurkalu, mis esineb peaaesjalikult Soome lahe rannikul, suuremate merde suubuvate jõgede suus. Lõhe kogutoodang eelnimetatud kalaliikidega võrreldes on väike: nelja aasta keskmisel küünis ta ainult 0,6% merekala tildtoodangust. 1931 a. püüti mererannikul lõhet 991 kv ehk 0,8% merekala tildtoodangust, mis tunduvalt parem eelmiste aastate omast. Lõhetoodang randade

Merekalatoodang kalalike, randade ja kuude järgi 1931 a. kv. (järg).
Produit de pêches maritimes d'après le genre et endroit en 1931 (suite).

3.	Räimed Aletsje	Kilud Esprit	Lõhed Sawmon	Tursad Morse	Kameljad Carrelet	Angerjad Anguille	Kohad Sandre	Silad Lauvret	Tindid Eperlan de mer	Haugid Brochet	Ahvavad Perche	Silmud Lumprote	Vimvad Vimbre	Silmad Maceur	Tursad Lotte	Särjed Gardon	Lõhjad Ereme	Kiisad Acarine	Segakala Menus poissons	Kokku—Total
Kokku riigis	607	434	9	58	—	3	338	10	27	469	174	—	111	—	7	—	—	—	96	2 398
Jaanuar	1 554	205	6	36	—	2	230	9	157	288	33	—	19	—	27	—	—	—	81	2 697
Vebruar	2 020	137	1	57	3	—	112	23	327	276	—	—	2	—	—	—	—	—	59	3 024
Märts	2 191	177	25	80	57	14	61	25	150	616	212	—	5	—	2	—	—	—	149	3 772
Aprill	10 338	795	70	3	418	192	443	122	123	859	751	1	205	—	3	58	42	23	980	15 425
Mai	18 311	757	32	31	1055	251	2230	70	122	466	678	131	25	—	—	—	36	—	561	24 636
Juuni	2 987	157	47	14	962	214	910	99	725	229	387	—	58	—	—	—	—	—	108	6 000
Juuli	3 288	1 320	114	25	1030	379	169	88	139	151	280	—	85	—	—	7	—	—	147	9 335
August	3 052	3 827	236	31	486	411	119	106	—	203	335	353	20	—	—	—	—	—	200	9 243
September	1 668	5 913	130	48	148	106	89	224	—	156	220	273	47	—	—	—	—	—	165	7 819
Oktoober	2 390	4 124	34	23	46	24	56	156	—	131	324	108	224	—	—	14	—	—	175	4 434
November	1 180	2 253	21	7	—	4	169	18	—	2	40	260	81	213	—	3	—	—	284	97 007
Detsember	49 047	20 108	725	469	4205	1600	4921	955	1 777	3 884	3 656	947	1 010	—	3	39	105	78	28	2 841
Summa	12 556	6 765	266	186	1663	474	776	411	282	1 241	1 209	75	300	—	1	6	30	24	6	747
Juurearvatud	62 202	26 573	991	655	5 868	2 074	5 697	1 366	2 059	5 125	4 865	1 022	1 325	4	45	135	102	34	3 588	124 030
Üldse — Gr. total	50,2	21,7	0,8	0,5	4,7	1,7	4,6	1,1	1,7	4,1	3,9	0,8	1,1	—	—	0,1	0,1	—	2,9	100
1930	104 434	25 511	951	2 307	2 242	3 093	3 484	1 306	2 318	4 369	3 570	890	2 031	15	169	432	27	388	2 306	169 357
1929	79 983	35 330	662	1 581	2 655	2 656	5 984	452	6 425	4 539	2 354	669	1 935	—	—	—	—	—	3 942	149 217
1928	78 362	28 716	375	4 354	1 655	2 209	6 140	623	571	2 919	2 001	420	1 390	—	—	—	—	—	6 542	136 470

järgi oli 1931 a. kõige parem Lääne rannas, kus püüti 359 *kv*, Viru rannas 294 *kv*, Harju rannas 293, Saare ja Pärnu rannas oli lõhetoodang väike. Lõhepüügi suurhooaeg langeb sügiskuudele, olles kõige kõrgem septembris. Talvekuudel on lõhepüük soigus ja ainult juhuslik. Lõhet püütakse peale selle ka merde suubvaid suuremail jõgedel.

Tursad on puht merekalah, neid püütakse ainult merevetest. Tursapüük meie vetes on väga muutlik, kuna arvatavasti need kalad teevad suuremaid rännakuid. Viimase nelja aasta tursatoodanguid jälgides selgub, et saagirohkemaks osutus 1928 a., mil püüti 4 354 *kv* tursi, kuna 1931 a. osutus pahemaks, kui ükski teine võrreldavaist aastaist: ainult 15,0% 1928 a. toodangust ja 19,8% 1930 a. toodangust. Tursatoodang oli nelja aasta keskmiselt 1,2% merekala üldtoodangust. Kuude järgi oli tursatoodang suurem aasta esimesil kuul ja sügiskuudel, kuna kevade, suve ja aasta viimaseil kuul osutus väiksemaks. Randade järgi oli tursatoodang suurim Harju rannas, kus neid püüti 1931 a. jooksul 443 *kv*.

Kameljad on jällegi puht merekalah. Nende saak on olnud nelja aasta keskmiselt 2,7% merekala üldtoodangust. 1931 a. kameljasaak — paremaid viimase 4 a. vältel — tõusis 5 868 *kv* peale ehk 4,7% merekala üldtoodangust. Randade järgi oli kameljate toodang 1931 a. kõige suurem Harju rannas, kus neid püüti 3 208 *kv* ehk 54,7% üldtoodangust. Pärnu rannas püüti kameljaid ainult 5 *kv*. Kameljapüügi suurhooaeg langeb suvekuudele, mil neid püüti juunist augustini keskmiselt 1 000 *kv* kuus. Talvel on kameljapüük täitsa soigus.

Angerjaid püütakse nii mere- kui sisevetes. Merikala toodangus angerjate osatähtsus oli nelja aasta keskmiselt 1,7%. 1931 a. toodang oli 2 074 *kv*, mis selle aasta kogutoodangust 1,7%. Kõige suurem oli see Harju rannas — 522 *kv*. Angerjapüük sünnib pea-

asjalikult kahel perioodil, sügisel angerjate tagasirandamisel ookeani ja kevadel nende siiarännakul. Väiksemal arvul püütakse angerjaid ka talvekuudel, kuid see kannab ainult juhuslikku ilmet. Talvel on angerjaid jää alt püütud Saare rannas. Kuude järgi oli angerjatoodang suurim septembris, mil püüti 411 *kv*, s.o. 19,8% aasta toodangust.

Koha on kallihinnalisemaid kalu meie kalatoodangus, nii mere- kui sisevetes. Meretoodangus tõuseb kõige kõrgemale nende saak Pärnu rannas, seal püüti 1931 a. koha 4 215 *kv*, s.o. 74,0% koha meretoodangust. Koha osatähtsus merekala toodangus oli 4,6%. 1931 a. kohatoodang oli tunduvalt madalam eelmise aasta toodangust mis oli 8 484 *kv*, olles seega kõrgem toodang nelja aasta jooksul. Kohapüügi suurhooaeg langeb hiliskevadele.

Siiatoodang oli 1931 a. 1 366 *kv*, seega parem kui kunagi varem nelja arvestusaasta jooksul. Merikala üldtoodangust andis ta 1,1%. Kõige suurem oli püük Saare ja Lääne rannas.

Meretinte püüti 2 059 *kv*, sellest summast püüti 1 048 *kv* Viru, 931 *kv* Pärnu rannas ja 80 *kv* Lääne rannas, kuna teistes randades tinte üldse ei püütud. Meretintitoodang oli suurim juulis Viru rannas, kuna Pärnu rannas oli suurem toodang märtsis. Aastate jooksul on meretindi toodang väga muutlik, suurem toodang oli viimase nelja aasta jooksul — 6 425 *kv* 1929 a. ja väiksem — 571 *kv* 1928 a.

Haugitoodang oli 5 125 *kv* ehk 4,1% merekala üldtoodangust. 1931 a. toodang on suurim viimase nelja aasta jooksul. Randade järgi oli haugitoodang suurim Lääne rannas, seal püüti 2 051 *kv*; võrdlemisi suur oli haugitoodang ka Saare rannas, kus püüti 1 187 *kv*. Haugitoodangud tõusevad kõige kõrgemale kevadkuudel. 1931 a. oli haugitoodang suurim aprillis ja väiksem detsembris.

Ahvenatoodang merevetest on aasta aastalt suurenud, nagu seda näitavad korrespondentide andmed. Viimase nelja aasta toodanguist on 1931 a. toodang kõige suurem — 4 865 *kv* ehk 3,9% selle aasta merekala üldtoodangust. Randade järgi oli ahvenatoodang suurim Pärnu rannas, kus püüti 2 355 *kv* ja kõige väiksem Viru rannas, kus püüti 329 *kv*.

Silmutoodang oli 1 022 *kv*, neid püütakse peaaesjalikult Viru rannikul Narva-Jõesuu kalapüügi jaoskonnas. Viru ranna silmutoodang oli 1 005 *kv* ehk 98,3%, seega saadakse silmutoodang pea ainult ühelt kitsalt raioonilt, kuna teised rannad ei etenda märkimisväärset osa.

Vimmased püüti 1931 a. 1 325 *kv* eelmise aasta 2 031 *kv* vastu, seega 34,8% vähem eelmise aasta toodangust. Merekala üldtoodangus oli vimmade osa 1,1%. Kõige rohkem püütakse neid Pärnu rannas, kus nende toodang 1931 a. tõusis 1 166 *kv* peale ehk 88,0% selle aasta üldtoodangust.

Säinad, lutsud, särjed, latikad ja kiisad etendavad merekala toodangus tähtsusetu osa, nagu seda näha nende toodangu andmeist, mis kogusummas tõusis ainult 0,2% peale merekala üldtoodangust.

Peale loetletud kalaliikide on sagedasti korrespondendid ilma kalasaaki eristamata teatanud püütud toodangu hulgas segakala. Segakalade hulgas on aga need vähesed kalaliigid, mille toodang äärmiselt väike. Segakalana on registreeritud 1931 a. toodangust 3588 *kv* ehk 2,9% merekala üldtoodangust.

Merekala kogutoodang osutus 1931 a. tunduvalt madalamaks, kui eelmisel aastal. 1931 a. merekala kogutoodang oli 124 030 *kv*, seega 26,8% väiksem, kui eelmise aasta saak. 1930 a. toodang oli 169 357 *kv* seega viimase nelja aasta jooksul kõige suurem.

4. Sisevete toodang. *Produit des pêches intérieures.*

Sisevete toodang on registreeritud ainult suuremais püügipaikades Peipsi, Pihkva- ja Võrtsjärve ääres ja Emajõe alamjooksul. Tesite kodumaa järvede ja jõgede ääres on kalastus väga juhusliku ilmega ja seepärast ka toodangu registreerimine äärmiselt raske. Ühtlasi on ka nimetamata järvede ja jõgede äärne toodang niivõrt väike, et see suurt tähtsust ei oma. Sisevete kalatoodangust suurema osa annab Peipsi järv, kus püüti 7 844 *kv* kala. Suurimaks osutus muude kalade seas ahvenatoodang. Ahvenaid püüti Peipsi raioonis 2 526 *kv*, s.o. 32,2% selle raiooni kogutoodangust. Teise koha Peipsi kalatoodangus omavad tindid, neid püüti 1 952 *kv*, s.o. 24,9% ja kolmanda haugid, viimaseid püüti 1 224 *kv* ehk 15,6%. Nimetatud kalaliikide kõrval võrdlemisi suurel arvul püüti ka koha 482 *kv*, räabiseid 459 *kv*, siigu 428 *kv*, latikaid 315 *kv* ja särge 215 *kv*, muid kalaliike püüti võrdlemisi vähesel määral. Kuude järgi oli Peipsi raiooni kalatoodang kõige suurem mais ja juunis.

Pihkva järve raiooni kalatoodang oli 5 880 *kv*, millisest arvust oli 1 914 *kv* haugi, 1 689 *kv* latikaid, 1 160 *kv* tinte. Ahvenaid, kohasid ja lutse püüti vähe-

mal määral ja muid kalaliike hoopis vähem, nagu näha andmestikust Pihkva järve toodangu kohta. Kuude järgi oli Pihkva järve toodang suurim mais, mil püüti 2 401 *kv* kala. Suuremat toodangut põhjustasid haugid ja tindid, milliste saak sellal osutus heaks.

Emajõe raioonis, kui väiksemas püügipaigas, oli toodang tunduvalt väiksem, kui eelpool nimetatud suuremate järvede ääres. Püüti 975 *kv* kala, millest suurema osa moodustasid haugid, ahvenad ja särjed. Haugie püüti 263 *kv*, ahvenaid 213 *kv*, särge 189 ja kohasid 127 *kv*. 1931 a., kuna muude kalaliikide toodangud olid väiksemad. Kuude järgi tõusis Emajõe raioonis kalatoodang kõrgemale aprillis, mil oli eriti hea särje- ja haugisaak.

Võrtsjärve raioonis andsid püütud kaladest suurema toodangu kiisad. Kiisku püüti Võrtsjärvest 1 150 *kv*, kuna Võrtsjärve kogutoodang oli 3 537 *kv*, nõnda et kiisad moodustasid sellest 32,5%. Võrtsjärve toodangus tähtsat osa etendavad peale selle: latikad — 320 *kv*, haugid — 417 *kv*, ahvenad — 349 *kv*, särjed — 133 *kv* j.n.e. Muid eriti nimetatud kalaliike püüti võrdlemisi vähesel arvul. Võrdlemisi suur oli segakala toodang, kuna seal sagedasti püüniseisse langeb mitut sorti kala, mida raske eraldada liikide järgi.

Sisevete suuremais püügipaigus oli seega kala kogutoodang 18 236 *kv*, kusjuures tähtsama koha teiste seas omavad haugid, ahvenad, tindid, latikad ja kiisad ja paremaks osutub kevadine püügihooaeg.

5. Hülgetoodang. *Chasse de phoques.*

Hülged on ainukesed mereloomad, mille pütik meie kalureile annab väikest sisetulekut peale kalade. Hülgepütik on koondunud peaaesjalikult Pärnu, Saare ja Lääne rannale. Harju rannal esineb hülgeid vähem ja veel harvem tuleb neid ette Viru rannal. Kalanduse korrespondentide teatel püüti hülgeid 1931 a. 212, mis võrdlemisi väike arv eelmiste aastatega võrreldes. Viimase nelja aasta jooksul oli hülgesaak kõige parem 1930 a., mil püüti 749 hülget. Kuude järgi tõuseb nende saak kõige kõrgemale varakevadel — märtsis ja aprillis. Suvel on hülgepütik peaaegu soigus. Sügiskundel hakkab nende saak jälle suurenema ja on aasta viimaseil kuuldel suurem kui suvel, kuid siiski tunduvalt väiksem, kui püügisuurhooajal — kevadkuudel.

6. Kalahinnad randades. *Prix de poisson.*

Koos toodangu teadetega annavad korrespondendid teateid ka kohapeal saadud kalahindadest. Loomulik, et randades makstavad kalahinnad on tunduvalt madalamad linnade turgudel registreeritud hindadest. Kuna kalakaubandus sagedasti mitmejärguline, siis iga vahelüli vahel tõstab tunduvalt kalahinda tarvitaja kätte jõudmiseni. Loomulik, et hinnavaht põhjustab ka kalade pakkimine ja vedu püügipaigalt tarvitajasturule. Randade järgi on kalahinnad erinevad, kuna hind oleneb väga suurel määral tarvitaja — turu kaugusest, selle mahust, aga kõige rohkem kalatoodangust.

Sisesevete kalatoodang 1931 a. (kvint). — *Produit de pêches intérieures en 1931 (quint).*

4.	Tüüdid Écartes de Poisoi	Haugid Brochet	Alvemaad Perche	Kollad Sandre	Silind Lavaret	Särased Gardon	Linasüid Tenche	Latikad Breme	Sügad Sylare	Süamad Meunier	Kihsad Acerone	Lutsud Lotte	Koerad Corasini	Võunmad Vulbre	Räähisad Pett maršine	Angerjad Agnottile	Seapakala Menuis poisse	Kokku Total	
Pelpsi raioon																			
Jaauar	130	37	375	27	3	3	3	32	—	—	—	0	—	—	—	—	—	16	632
Veebruar	50	50	194	25	2	2	3	33	—	—	—	20	—	—	—	—	—	14	393
Märts	100	33	77	19	9	3	—	28	—	—	—	5	—	—	—	—	—	9	269
Aprill	222	264	190	11	30	60	1	20	—	—	—	1	—	—	—	30	6	847	
Mai	384	359	387	44	51	112	1	109	—	—	—	3	—	64	—	—	13	1 527	
Juuni	340	127	146	218	31	20	00	16	—	—	—	1	—	—	338	—	16	1 162	
Juuli	157	77	123	76	27	11	00	11	—	—	—	1	—	—	22	—	3	513	
August	113	62	111	15	45	17	1	16	—	00	—	1	—	—	18	—	9	408	
September	193	67	110	15	124	20	00	13	—	—	—	1	—	—	18	—	8	564	
Oktoober	129	46	345	15	70	4	00	5	—	—	—	1	—	—	13	—	1	629	
November	125	46	80	7	21	4	00	3	—	—	—	1	—	—	6	—	1	294	
Detsember	106	56	333	10	15	1	—	28	—	—	—	5	—	—	6	—	—	606	
Kokku — Total	1 932	1 224	2 526	432	428	257	9	315	00	—	—	46	—	64	459	—	82	7 844	
Pihkva raioon																			
Jaauar	110	40	20	20	2	3	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	225
Veebruar	30	30	60	20	2	1	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	163
Märts	50	30	40	20	3	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	149
Aprill	30	127	30	—	3	10	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	213
Mai	500	803	120	20	1	30	33	371	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	2 401
Juuni	100	180	25	100	12	5	6	157	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	590
Juuli	50	65	20	50	5	1	2	43	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	237
August	30	106	30	5	10	5	4	104	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	297
September	100	147	20	5	10	5	7	153	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	451
Oktoober	80	193	100	1	12	1	6	185	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	535
November	50	163	30	1	10	1	6	167	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	433
Detsember	30	30	60	5	10	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	136
Kokku — Total	1 160	1 914	555	247	80	64	64	1 689	—	—	—	107	—	—	—	—	—	36	5 880
Emajõe raioon																			
Jaauar	—	11	11	20	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57
Veebruar	—	10	30	10	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73
Märts	—	12	15	10	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
Aprill	—	60	15	—	3	107	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	258
Mai	—	51	29	11	1	6	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99
Juuni	—	30	10	20	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85
Juuli	—	15	10	30	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57
August	—	10	12	5	4	1	—	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
September	—	17	10	6	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
Oktoober	—	12	31	5	19	1	00	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88
November	—	14	15	5	6	1	00	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Detsember	—	21	25	5	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64
Kokku — Total	—	263	213	127	64	189	00	13	—	22	—	00	47	—	1	00	00	36	975
Võrtsjärvе raioon																			
Jaauar	—	24	20	20	00	7	—	78	—	00	—	67	5	00	3	00	4	21	251
Veebruar	—	24	20	6	00	7	—	50	—	00	—	66	2	00	3	00	4	21	205
Märts	—	12	10	3	00	4	—	23	—	00	—	35	1	00	2	00	2	11	104
Aprill	—	32	20	5	00	10	—	47	—	—	—	66	2	00	3	00	4	23	214
Mai	—	135	71	10	1	27	—	127	—	—	—	319	3	1	20	1	7	73	801
Juuni	—	34	31	6	24	17	10	59	—	—	—	85	2	1	4	1	5	24	304
Juuli	—	27	27	5	00	16	3	51	—	—	—	70	2	00	3	00	4	33	248
August	—	21	27	4	1	11	1	67	—	—	—	88	1	00	2	00	3	17	242
September	—	36	53	10	1	15	2	155	—	—	—	99	2	1	5	1	4	40	425
Oktoober	—	34	40	8	00	8	2	91	—	—	—	145	5	00	3	00	4	42	382
November	—	20	15	4	00	6	1	35	—	—	—	58	1	00	2	00	3	39	182
Detsember	—	18	15	6	00	5	1	37	—	—	—	50	4	00	2	00	3	38	179
Kokku — Total	—	417	349	87	27	133	32	820	—	5	1 150	30	3	52	3	47	382	3 537	
Üldse — Total	3 112	3 818	3 643	943	599	643	105	2 837	00	27	1 150	230	3	117	462	47	500	18 23	

Hälgepunkt 1931 a. — Chasse de phoques en 1931.

5.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Kokku Total	
Viru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	
Harju	2	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	3	20
Lääne	—	2	16	11	5	—	—	—	—	—	—	—	—	33
Saare	—	—	8	25	6	—	—	—	—	—	—	—	—	43
Pärnu	20	23	16	26	—	—	—	—	—	4	—	—	3	96
Kokku — Total	22	25	38	70	11	—	—	—	9	11	10	10	6 202	
1930	62	146	453	29	11	3	2	4	2	4	21	12	743	
1929	7	2	186	187	15	4	—	1	12	20	36	35	505	
1928	2	16	129	75	26	13	1	7	11	32	43	103	457	

Üksikute kalaliikide hindades randades tulevad ette suured kõikumised. Räämede hind aasta keskmiselt randade järgi oli kõige kõrgem Harju rannas. Riigi keskmiselt maksti räämede eest 12 *snt kg*, Harju rannas tõusis aasta keskmiselt räämehind 16 *snt peale*

kg; kõige madalam oli Saare ja Pärnu randades — 10 *snt kg*. Kuude järgi rääme hinnad olid kallimad talvekuudel, mil saak väiksem ja kõige odavamad kavadkuudel — räämeptügi suurhooajal. Eelmiste aastatega võrreldes oli räämehind tunduvalt madalam 1931 a. Räämehinna languse, samuti ka teiste kalade hinna languse põhjustajaks 1931 a. võib pidada lihasaaduste hinna langust, mille suurema tarvitamise juures oli kalakauba järgi väiksem nõudmine. Kõigi randade aasta keskmiselt oli räämede hinnaks 1931 a. 10 *snt kg*, kuna 1930 a. veel rääme *kg* said kalurid 16 *snt ja* kahel eelmisel aastal 18 *snt*.

Kilund olid hinnalt 1931 a. pisut kallimad kui räämed, nende *kg* maksti randade ja aasta keskmiselt 14 *snt*. Kõige kõrgem oli kiluhind Harju rannas, olgugi et siin oli kõige suurem toodang, kuid siin asuvad ka suu-

remad kilutööstused ja suurem turg nende müügiks. Saare rannas maksti aasta keskmiselt kilu *kg* 11 *snt*, mis oli madalam teiste randadega võrreldes.

Lõhe on kallimaid meil püütud kaladest, mille keskmine hind oli 136 *snt kg*. Randade järgi oli lõhehind kõrgeim Harju rannas, kus aasta keskmiselt *kg* maksti 160 *snt*. 1931 a. lõhehindu võrreldes eelmiste aastate hindadega näeme siin langust, nagu teiste kalahindade juureski.

Tursasaak oli 1931 a. tunduvalt madalam, kui varem aastail, sellega kaasas näeme hindades tõusu, olgugi väikest, sest üldiselt kalahinnad langesid. Tursade aasta ja randade keskmine hind oli 19 *snt kg*, aasta varemalt 17 *snt*.

Kameljate aasta ja randade keskmine hind oli 26 *snt kg*. Nende hind oli kõrgeim Viru rannas — keskmiselt 38 *snt kg*. Lääne rannas oli kameljate aasta keskmine hind madalaim — 18 *snt kg*. Kuude järgi oli kameljate hind madalaim suvekuudel ja kõrgem püügi hooaja algul kevadel ja lõpul sügisel.

Angerjahind on langenud 1931 a. väga tunduvalt eelmiste aastatega võrreldes; 1930 a. saadi angerja *kg* veel 146 *snt* keskmiselt, kuid 1931 a. langes see 97 *snt* (33,6%). Angerjahinna suurt langust võib seletada asjaoluga, et Saksa ostujõud majandusekriisi tagajärjel on langenud, kuna sinna läks suur osa meie angerjate ekspordist. Teine osa läks Rootsi, kuid seal on angerjapüük viimasel ajal väga arenenud, ning nõudmine meie angerja järgi on läinud tunduvalt tagasi. Randade järgi oli angerjahind aasta keskmiselt kõrgeim Pärnu rannas, kus *kg* saadi 106 *snt*.

Kohahind on seevastu tõusnud, kuna koha väljavedu suurenes ja sellega kaasas oli igalpool koha järgi elav nõudmine. On isegi juhte, kus kohast maksti kõrgemat hinda, kui angerjast, kuna harilikult angerjad olid kallimad. Koha *kg* maksti randade ja aasta keskmiselt 82 *snt*, olles seega kõrgem, kui kunagi varem aastail.

Siiahind näitas viimasel arvestusaastal väikest langust. 1930 a. oli randade keskmiseks aasta hinnaks 69 *snt*, 1931 a. — 62 *snt kg* eest. Randade järgi oli siiahind kõige kõrgem Viru rannas, kus aasta keskmiselt maksti 77 *snt kg*, ning odavam oli Saare rannas, kus maksti 52 *snt kg*.

Meretintide hind langes eelmise aastaga võrreldes 29 *snt* pealt 16 *snt* peale *kg* 1931 a., olles Pärnu rannas kõrgeim. Meretintide kõrge hind on Pärnus tingitud nende sealsest suuremast tarvitamisest. Pärnus püütakse meretinte kõige rohkem ja seal leiavad nad ka suuremat tarvitamist, kuna muudel turgudel meretintide järgi nõudmine väga tagasihoidlik. Hinnad olid kõrgeimad püügihooaja algul ja langesid madalale püügi suurhooajal.

Hangide järgi on suurem nõudmine nende parema liha tõttu. Nende aasta keskmine hind oli 33 *snt kg*. Nende hind oli kõrgeim Harju rannas. Tallinna turg,

mis tarvitab suurel hulgal haige, aitab siin hoida hinda kõrgemal kui mujal. Haugid on ühtlasi ka väljaveokala, nõnda et nende hinna kujundamist mõjutab ka nende minek välisurul.

Ahvenate hind langes eelmise aasta 31 *snt* pealt 22 *snt* peale *kg* eest 1931 a. Nende hind oli kõrgeim Viru rannas.

Mererannikul kalade hindade võrdlemisel võiks eraldi vaadata veel silmude hindu, mis näitasid ka langust eelmise aastaga võrreldes. Silmude *kg* eest maksti aasta keskmiselt 66 *snt*, aasta varemalt 75 *snt*. Kõrgemat hinda saadi silmude eest Harju rannas — 81 *snt kg* aasta keskmiselt.

Teiste kalaliikide kohta on merekalanduse korrespondendid teatanud vähe hinnaandmeid, kuna nende püük mererannikul ka vähene. Sisevete rannikul olid kalahinnad üldiselt madalamad, kui mererannikul. Sisevete ääres madalamaid hindu põhjustab peamiselt asjaolu, et seal kannab püük rohkem hooajategevuse iseloomu. Suurtel püügihooagadel langeb ka hind seal äärmiselt madalale. Ülevaatliku pildi sisevete äärseist hindadest annab toodud tabel.

<p>7. Kalatoodangu väärtus. <i>Valeur de la production de poisson.</i></p>	<p>Kalatoodangu väärtus on hinnatud kohalikkude kalahindade ja toodangute alusel. Merrekala toodangu väärtus 1931 a. oli 2 555 139 <i>kr</i>. Aasta varemalt hinnati merrekala toodangu väärtust 3 780 004 <i>kr</i> peale, seega oli 1931 a. toodangu väärtus rohkem kui miljon <i>kr</i> väiksem eelmise aasta toodangust. Toodangu väärtuse vähenemine oli tingitud toodangu ja hindade vähenemisest.</p>
---	--

Merekala toodangu väärtusest suurema summa moodustab räimetoodangu väärtus, kuna räimetoodang oli rohkem kui pool merrekala kogutoodangust. Räimehind on küll odav, kuid suure toodangu tõttu siiski selle väärtus oli suurem, kui veerand merrekalatoodangu koguväärtusest. Räimetoodangu väärtus oli 738 045 *kr*. Randade järgi oli räimetoodangu väärtus kõige suurem Harju rannas, kus ta tõusis üle 201 tuh. *kr*. Üleriiklikus ulatuses langes räimede kogutoodangu väärtus eelmise aastaga võrreldes rohkem kui poole võrra.

Toodangu väärtuselt teise koha omavad kohad, nende toodangut hinnati 420 146 *kr* peale, mis ka tunduvalt väiksem eelmise aasta väärtusest. Kohatoodangu väärtus oli suurim Pärnu rannas — 295 120 *kr*, seega rohkem kui kaaks kolmandikku kohade koguväärtusest mererannikul.

Kilutoodangu väärtus 1931 a. suurenes eelmise aastaga võrreldes; eelmisel aastal oli kilutoodangu väärtus 348 253 *kr* ja 1931 a. 368 080 *kr*, seega suurenenud 5,7%. Suurem teiste seas oli Harju ranna kilutoodangu väärtus — 216 600 *kr*, seega 58,8% kilutoodangu koguväärtusest.

Toodanguväärtuse järgi neljanda koha omavad angerjad. Angerjate toodanguväärtus oli 203 282 *kr*. Eelmise aastaga võrreldes on see tunduvalt langenud.

Kalalaikud *kv* ent kalaliikide ja krude järgi 1931 a. randades — *Prix de poisson (en ent par kg)* d'après le genre et mois en 1931.

6.	Kõlmed Alide	Kilud Espeot	Lõhed Saanon	Tursad Morue	Kameljad Carrélet	Angerjad Anguille	Kohad Sandre	Silad Lavezet	Tindid éperfan de mer	Haugid Brochet	Abvevad Perche	Silmud Langproie	Vimnad Pintre	Säämad Meunier	Lutsud Lotte	Särjed Gardon	Lavasad Brème	Kõrsad Acarine	Segakala Menus poissons	
Viru:																				
Jaanuar	14	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Veebruar	17	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Märts	19	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprill	18	—	173	—	—	—	110	120	—	32	—	—	50	—	—	—	—	—	—	28
Mai	14	—	92	—	27	35	—	75	—	26	20	—	33	—	—	—	—	—	—	42
Juuni	9	—	95	—	22	120	—	95	7	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Juuli	12	—	140	—	30	118	—	70	5	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	32
August	14	15	292	—	61	80	—	77	11	—	—	72	24	—	—	—	—	—	—	28
September	14	14	144	—	35	103	—	60	9	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	38
Oktoober	14	12	—	—	50	—	—	65	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	30
November	12	13	120	—	—	—	—	57	—	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	28
Detsember	12	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskmine	12	15	150	19	38	92	110	77	8	29	28	44	36	—	30	—	—	—	—	31
Harju:																				
Jaanuar	22	20	180	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Veebruar	22	25	217	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
Märts	17	15	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
Aprill	16	18	235	19	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Mai	13	12	128	—	21	71	—	63	—	26	23	—	20	—	—	—	—	—	—	16
Juuni	9	9	175	15	21	115	—	55	—	42	20	—	—	—	—	—	—	—	—	26
Juuli	15	17	167	—	22	106	—	75	—	38	20	—	—	—	—	—	—	—	25	27
August	16	14	139	13	21	104	—	69	—	—	18	90	25	—	—	—	—	—	—	5
September	18	15	124	16	23	98	—	61	—	50	—	72	50	—	—	—	—	—	—	8
Oktoober	19	13	110	—	22	100	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
November	18	14	—	—	21	—	—	49	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Detsember	13	12	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Moyenne	16	15	160	19	22	98	110	63	—	38	20	81	32	25	—	—	—	25	—	15
Lääne:																				
Jaanuar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Veebruar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Märts	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprill	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Mai	8	17	90	10	18	115	40	50	—	34	20	—	—	—	55	—	—	—	—	16
Juuni	5	15	180	25	12	107	88	50	10	31	18	—	30	—	—	17	21	—	—	16
Juuli	4	—	—	—	17	101	49	—	—	28	14	—	—	—	15	15	—	—	—	15
August	15	16	—	—	20	83	94	—	—	28	16	—	—	—	—	—	—	—	—	17
September	15	18	—	15	19	77	93	63	—	45	14	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Oktoober	17	13	150	—	19	80	90	45	—	38	17	—	—	25	—	—	—	—	—	20
November	10	—	—	—	—	—	—	45	—	35	20	—	—	—	30	—	—	—	—	15
Detsember	—	—	—	—	—	—	—	46	—	35	20	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Keskmine	11	16	140	17	18	94	64	53	10	37	17	—	30	25	55	16	18	—	—	18
Saare:																				
Jaanuar	12	12	100	—	—	—	—	59	—	30	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Veebruar	—	—	—	—	—	—	—	62	—	35	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Märts	—	—	—	—	25	—	—	62	—	40	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprill	12	—	135	25	28	125	—	53	—	33	24	—	—	—	—	25	—	—	—	—
Mai	10	27	83	22	20	108	48	54	—	27	17	—	28	—	20	—	—	—	—	13
Juuni	8	6	30	—	18	87	40	47	—	27	14	—	—	—	—	—	—	—	—	17
Juuli	8	—	—	—	16	89	42	38	—	27	14	—	—	—	—	—	—	—	—	15
August	10	9	—	—	19	86	83	52	—	28	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
September	10	9	—	15	18	84	60	45	—	34	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oktoober	9	8	—	20	18	104	—	44	—	34	22	—	—	—	—	—	—	—	—	10
November	9	9	80	20	20	100	—	—	—	28	15	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Detsember	9	7	—	20	—	—	—	—	—	29	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskmine	10	11	86	20	20	96	54	52	—	28	28	—	28	—	23	15	—	—	—	15
Pärnu:																				
Jaanuar	—	—	—	—	—	—	92	60	45	44	32	—	37	—	—	—	—	—	—	32
Veebruar	—	—	—	—	—	—	100	57	35	38	37	—	39	—	—	—	—	—	—	36
Märts	—	—	—	—	—	—	90	—	90	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	35
Aprill	—	—	—	—	33	—	100	—	—	24	—	—	40	—	—	—	—	—	—	35
Mai	11	—	—	—	—	139	58	50	—	31	27	—	—	—	—	—	—	—	—	25
Juuni	6	—	—	—	—	108	35	—	9	28	13	—	26	—	—	—	—	—	—	17
Juuli	7	—	—	—	—	92	75	—	—	20	11	—	29	—	—	—	—	—	—	14
August	10	—	183	—	—	84	79	119	—	34	14	—	33	—	—	—	—	—	—	20
September	10	—	103	—	—	94	87	52	—	27	14	—	40	—	—	—	—	—	—	25
Oktoober	17	—	140	—	—	114	94	—	—	30	17	—	25	—	—	—	—	—	—	26
November	—	—	—	—	—	115	82	70	—	35	20	73	25	—	—	—	—	—	—	16
Detsember	—	—	—	—	—	52	50	—	—	27	20	—	23	—	—	—	—	—	—	17
Keskmine	10	—	142	—	33	106	70	66	29	24	16	73	31	—	—	15	—	—	—	18
Riigi keskmine																				
Moyenne générale	12	14	136	19	26	97	82	62	16	33	22	66	31	25	36	15	18	23	—	20
1930	18	13	142	17	28	148	71	69	29	42	31	75	40	62	35	23	30	16	—	24
1920	18	16	183	19	34	172	80	72	27	44	31	95	45	47	47	29	27	24	—	28
1928	18	18	154	20	29	128	74	65	31	41	33	78	48	38	36	23	39	25	—	28

Langust põhjustasid äärmiselt madalad hinnad ja osalt ka kehvem saak. 1931 a. toodanguväärtus oli ainult 45,4% eelmise aasta omast. Angerjate toodanguväärtus oli Harju ja Pärnu randades võrdne ja ühtlasi suurem kui teistes randades.

Peale nimetatute suurema toodanguväärtusega olid veel haugid, lõhed ja kameljad, milliseil igal ühel toodanguväärtus ületas 100 tuh *kr*, kuna kõigil teistel kalaliikidel oli toodanguväärtus madalam. Randade järgi vaadatuna oli kalatoodangu väärtus suurim Harju

Sisevete kalalaikud 1931 a. (snt kg) — Prix de poisson des eaux intérieures en 1931 (snt par kg).

7.	Tindid Éperlan de Peipsi	Sisevete kalalaikud 1931 a. (snt kg)															
		Haugid Brochet	Alvenad Perche	Kohad Sandre	Silad Marène	Särjed Gardon	Linaskid Tundre	Latikad Brème	Sägad Silure	Sämäd Meunier	Kilsad Acerine	Lutsud Lotte	Kograd Corassin	Vimnad Vimbre	Räbbised Petit marène	Angerjad Anguille	Segakala Menus poissons
Jaanuär	—	39	23	68	1.00	—	35	31	—	31	—	16	—	23	—	—	25
Vebruär	—	36	23	70	—	—	35	30	—	—	—	—	—	—	—	—	18
Märts	—	53	24	79	80	18	—	38	—	—	—	15	—	—	—	—	15
Aprill	—	30	20	75	75	8	—	37	—	—	—	—	—	9	—	—	8
Mai	—	25	17	31	50	—	—	36	25	—	—	5	—	25	—	—	15
Juuni	—	30	12	42	—	—	—	40	26	—	—	25	—	—	—	—	16
Juuli	1	23	15	55	—	—	—	43	40	19	—	14	—	10	—	—	—
August	—	30	17	65	54	—	—	43	37	—	50	25	—	8	—	—	—
September	—	23	17	53	46	—	—	55	32	—	—	24	8	20	35	27	25
Oktoober	—	26	15	51	49	13	—	67	32	—	—	21	6	20	35	36	25
November	24	27	19	65	47	14	—	50	31	—	—	20	7	20	35	—	40
Detsember	—	26	14	51	60	13	—	31	—	—	—	24	12	21	—	—	25
Keskmine — Moyenne	12,5	31,5	18,0	58,8	63,3	14,9	45,1	30,8	50,0	24,0	11,2	18,5	35,0	27,7	27,0	60,0	16,3

Merekalatoodangu koguväärtus 1931 a. (kr.) — Valeur totale du produit des pêches maritimes en 1931 (kr)

8.	Merekalatoodangu koguväärtus 1931 a. (kr.)														Kokku — Total					
	Räimad Ablète	Kilud Esprat	Lõhet Scaumon	Tursud Morue	Kamelijad Carradet	Angerjad Anguille	Kohad Sandre	Silad Lazarel	Tindid Éperlan de mer	Haugid Brochet	Alvenad Perche	Silund Lempote	Vimnad Vimbre	Sämäd Meunier		Lutsud Lotte	Särjed Gardon	Latikad Brème	Kilsad Acerine	Segakala Menus poissons
Viru	164908	30240	44250	152	9614	21804	3960	14322	8984	16849	9 212	44176	1872	—	1170	—	—	—	33014	415827
Harju	201440	216600	48720	8417	70576	51156	70400	18018	—	80742	6320	810	1088	25	—	—	—	—	75 5895	728282
Lääne	189777	13504	50120	918	16020	44650	46400	21836	800	75961	21097	00	1950	50	275	1232	1354	—	20304	456748
Saare	175180	98736	2150	2980	30200	34368	4266	22100	—	38823	15456	—	224	—	46	45	—	—	2190	424760
Pärnu	54740	—	2840	—	33	51304	295120	3498	2697	15378	46720	511	36177	—	—	825	—	651	10021	529513
Kokku - Total	738045	368080	146080	12467	126443	203232	420146	79774	11881	175756	98805	45497	41311	75	1491	2102	1854	725	91324	2 535 139
1930 a.	1506763	348253	154287	46522	119845	447083	625532	366871	68386	166473	88640	66402	75672	4872	5774	6818	738	5123	55445	3 780004

Sisevete kalatoodangu väärtus 1931 a. (kr)

Valeur total du produit de pêches intérieures en 1931.

9.	Kr	%
Tindid — Éperlan de Peipsi	38 000	7,9
Haugid — Brochet	120 267	24,4
Alvenad — Perche	65 574	13,3
Kohad — Sandre	55 448	11,2
Silad — Marène	37 318	7,6
Särjed — Gardon	9 581	1,9
Linaskid — Tundre	4 736	1,0
Latikad — Brème	87 380	17,7
Sägad — Silure	00	0,0
Sämäd — Meunier	648	0,1
Kilsad — Acerine	12 880	2,6
Lutsud — Lotte	4 255	0,9
Kograd — Corassin	1 050	0,2
Vimnad — Vimbre	32 400	6,6
Räbbised — Petit marène	12 474	2,4
Angerjad — Anguille	2 820	0,5
Segakala — Menus poissons	8 150	1,7
Kokku — Total	498 890	100

rannas 728 282 kr, sellele järgnesid Pärnu rand 529 513 kr, Lääne rand 456 748 kr, Saare rand 424 769 kr ja Viru rand 415 872 kr toodanguga.

Sisevete kalatoodangu väärtus oli 493 890 kr, seega võrdne peaaegu ühele mererannikuäärsele rannaraioonile. Sisevete toodanguväärtusest suurema summa andsid haugid — 24,4% sisevete toodangu tildväärtusest. Sisevete toodanguväärtusest pütud kalaliikide järgi annab ülevaate tab. 9.

Kalatoodangu koguväärtus mere- ja sisevetetoodangust tõusis 3 049 029 kr peale, olles madalam eelmise aasta omast.

LASTEAIAD 1930/31 a. JARDINS D'ENFANTS de 1930/31.

Sisu: I. Alalised lasteaiad. 1. Üldandmed, lhk 140. 2. Lasteaiade ülalpidajad ja õppekeel, lhk. 140. 3. Laste arvu hõikumine aedades, lhk. 150. 4. Laste sugu ja vanus, lhk. 150. 5. Laste rahvus, lhk. 151. 6. Õppekeel ja laste rahvus, lhk. 151. 7. Lastevanemate tööala, lhk. 151. 8. Kasvatajate koostis, lhk. 151. 9. Lasteaiade majandus, lhk. 152. II. Suvised lasteaiad-mängumurud. 10. Üldandmed, lhk. 153. 11. Ülalpidajad ja õppekeel, lhk. 154.

Alalised lasteaiad kuuluvad 1928 a. alates eelkoolialiste laste õppeasutiste hulka (v. Eraõppeasut. seadus RT 97 — 1927) õppekeeleks lasteasas võib olla, nagu koolieski, kas õpilase emakeel või riigikeel, kui viimane ei ole õpilase emakeel. Eeltoodu maksab aedade kohta, mis töötavad, nagu kõik õppeasutisedki, sügisest kevadeni. Suvised lasteaiad ehk n.n. mängumurud (mänguplatsid), mis tegutsesid ainult suvekuudel, õppeasutiste hulka ei kuulu, vaid

on kolmas, kus eelkoolialine laps päeval, kui vanemad tööl, veedab oma vaba aja asjatundliku järelevalve all.

Viimaste — surviste lasteaiade — tegevust valgustanud kirjutise lõpul ainult üldiselt (aedade, laste ja kasvatajate arv, kulu 1 lapse peale), kuna koolil iseloomuga alaliste aedade koostise ja majanduse kohta anname järgnevalt üksikasjalisema ülevaate.

Üldandmed alaliste lasteaiade kohta 1930/31 õ/a. — *Données générales sur les jardins permanents d'enfants en 1930/31.*

1.	Lasteaiade ülalpidajad Nombres des jardiniers		Laste arv — Nombre des enfants					Õpetajate arv Nombre des institutrices	Ühe kasvataja peale tuli lapsi Nombre des enfants par institutrice	Lasteaiade arv, mille kohta majandus- andmed antud Nombres des jardins d'enfants ayant fourni des données sur la situation économique	Laste arv neis (õppetöö lõpul) Nombre des enfants dans ces jardins	Lasteaiade ülal- pidamiseks kuluta- tud summa (kr) Sommes dépensées pour l'entretien des jardins d'enfants (en kr)	Ühe lapse peale kulutatud keskmiselt (kr) — Moyenne des dépenses par enfant (en kr)		
	Neis andmetega Dont ayant fourni des données	Õppetöö algul Au commence- ment de l'ensem- blement	Õppetöö lõpul A la fin de l'enseignement	Õppetöö jook- sult lõpetatud Total des en- fants passés	Kasvatajate arv Nombre des insti- tutrices	1	2							3	4
Linnad — Villes	48	47	2 448	2 528	3 126	88	29	44	3 371	170 559	71,94				
Tallinn	17	16	1 246	1 264	1 501	41	31	15	1 252	100 971	87,84				
Haapsalu	2	2	56	55	62	2	28	2	55	2 308	41,96				
Narva	4	4	168	195	231	6	33	4	195	11 372	58,82				
Nõmme	3	3	39	47	63	4	12	3	47	2 577	54,83				
Paide	1	1	82	76	82	2	38	1	76	2 532	38,32				
Petseri	2	2	58	64	88	2	32	2	64	3 281	51,27				
Pärnu	5	5	304	281	362	12	23	5	281	19 548	69,57				
Põltsamaa	1	1	7	18	28	1	18	1	18	332	18,44				
Tartu	8	8	254	277	325	12	23	6	132	8 480	64,24				
Türi	1	1	29	32	37	1	32	1	32	1 230	38,44				
Valga	3	3	143	150	156	3	50	3	150	5 640	37,66				
Võru	1	1	62	69	101	2	35	1	69	3 279	47,52				
Maad — Arrond.	7	7	240	228	268	9	25	4	180	6 284	34,91				
Viru	2	2	53	59	60	2	30	1	40	600	12,24				
Harju	2	2	47	48	56	2	24	2	48	2 575	53,65				
Lääne	1	1	23	20	20	2	10	—	—	—	—				
Pärnu	1	1	98	83	102	2	42	1	83	3 109	37,40				
Võru	1	1	19	18	21	1	18	—	—	—	—				
Üldse — Total	55	54	2 688	2 756	3 394	97	28	48	2 551	176 843	69,32				
Sellest — Dont:															
Besti	41	41	2 168	2 216	2 749	75	30	35	2 011	141 227	70,23				
Besti-vene	3	3	300	312	379	8	39	3	312	24 176	77,49				
Vene	2	2	94	87	101	3	29	2	87	2 895	38,28				
Saksa	6	6	96	114	133	9	13	6	114	5 915	51,80				
Eebräa-juudi	3	3	30	27	32	2	14	2	27	2 030	97,41				
1929/30 ¹⁾	52	52	2 619	2 782	3 377	93	30	48	2 522	163 830	64,06				
1928/29 ¹⁾	51	50	2 344	2 443	3 114	87	28	48	2 264	146 572	64,80				
1927/28 ¹⁾	49	49	2 200	2 293	2 776	84	27	47	2 100	123 820	57,27				
1926/27 ¹⁾	45	45	1 968	1 907	2 450	79	24	43	1 785	113 161	63,40				
5 a. keskmine 1926/27-1930/31	50	50	2 304	2 436	3 023	88	28	47	2 256	144 847	64,21				

¹⁾ Andmete puudumisel on jätud välja 1930/31 õ/a. Kadrioru lasteaiad ja ühise majanduse tõttu lastekoduga: 1930/31 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi, Lepitussildu, Aaspere lastekodu, Palivere lastekodu ja Türi lastekodu lasteaiad, 1929/30 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi, Aaspere lastekodu, Palivere lastekodu ja Türi lastekodu lasteaiad, 1928/29, 1927/28 ja 1926/27 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi ja Türi lastekodu lasteaiad.

I. ALALISED LASTEAIAD JARDINS PERMANENTS DES ENFANTS.

1. Üldandmed. Aedade arv ja asukoht.
Données générales. 1930/31 õ/a. oli Eestis alalisi —sügisest kevadeni töötavaid—lasteaedu 55: linnas 48 (87,3%), maal 7 (12,7%). Aedade arv on võrreldes eelmise aastaga suurenenud 3 võrra (linnas +2, maal +1).

Ilma lasteaedadeta oli 1930/31 õ/a. 6 linna (Kure- saare, Paldiski, Rakvere, Tapa, Tõrva, Viljandi) ja 6 maad (Järva, Saare, Viljandi, Tartu, Valga, Petseri).

Rühmad. Lasteaedades ei ole klasse. Neid aseta- vad vanuse järgi koostatud laste rühmad. 1930/31 õ/a. oli 54 aias rühme üldse 120. Enamik aedu (64,8%) töötab harilikult 1—2 rühmaga.

1930/31 õ/a. oli aedu:

	Arv	%
1 rühmaga	— 14	25,9
2 „	— 21	38,9
3 „	— 14	25,9
4 „	— 3	5,6
5 „	— 2	3,7

Laste arv. Kahel möödunud aastal on laste arv aedades peaaegu muutusetu. Viimased 5 aastat on annud juurekasvu 54,7% (linnas +58,1%, maal +24,6%).

Oli lapsi üldse õ/a. lõpul:

	Linnas:	Maal:	Kokku:	Juurekasv:
1930/31 õ/a.	2 528(91,7%)	228(8,3%)	2 756	154,7
1925/26 õ/a.	1 599(89,7%)	183(10,3%)	1 782	100

Kulu 1 lapse peale. 1 lapse peale kulutati 1930/31 õ/a. linnas Kr 71,94, maal Kr 34,91 — keskm.

üle riigi Kr 69,32, ehk ligikaudu umbes samapalju kui 1 õpilase peale algkooles (Kr 73,3).

Kõige kulukamad olid vaadeldaval õ/a. lasteaiad Tallinnas (1 lapse peale Kr 87,8) ja Pärnus (Kr 69,5); odavamate hulka kuuluvad Põltsamaa (Kr 18,4) ja Paide (Kr 33,3).

Maal kulutati 1 lapse peale ümmarguselt kaks kor- da vähem kui linnas.

2. Lasteaedade ülalpidajad ja õppekeel.

Entreteneurs des jardins et la langue d'enseignement.

Meie kahes suuremas linnas — Tallinnas ja Tartus — esine- vad 1930/31 õ/a. aedade ülal- pidajatena seltsid, omavalit- sus ja eraisikud. Mujal —

teisise linnus ja ka maal — aedade ülalpidajad kuuluvad enamjaolt ainult ühte eelnimetatud liiki. Protsendi- liselt jaotusid viie viimase aasta lasteaiad ülalpidajate järgi järgmiselt:

	Omavalitsus	Selts	Eraisik	Aedade üldarv
1930/31 õ/a. ¹⁾	31,5%	46,3%	22,2%	54 ¹⁾
1929/30 õ/a.	32,7 „	48,1 „	19,2 „	52
1928/29 õ/a. ¹⁾	30,0 „	40,0 „	30,0 „	50 ¹⁾
1927/28 õ/a.	30,6 „	34,7 „	34,7 „	49
1926/27 õ/a.	33,3 „ ²⁾	35,6 „	31,1 „	45 ²⁾
5 a. keskm.	32,0 „	40,0 „	28,0 „	50

Liigitades aedu õppekeele järgi, saame järgmised vahekorrad 1930/31 õ/a. kohta: eesti õppekeelega 75,9%, eesti-vene 5,6%, saksa 11,1%, vene 3,7% ja juudi 3,7%.

Alalised lasteaiad ülalpidajate ja õppekeele järgi 1930/31 õ/a.

Nombre des jardins d'enfants suivant les entreteneurs et la langue d'enseignement en 1930/31.

	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Ülalpidajad Entreteneurs			Õppekeel — Langue d'enseignement						
			Riik—Etat	Omavalitsus Administrat. locales	Selts—Sociétés	Eraisik Personnes privées	Eesti Estonienne	Eesti-vene Esto-ruuse	Vene Russe	Saksa Allemande	Heebre-juudi Juive	Lätl Lettone
Linnad — Villes	48	47	—	16	19	12	35	2	2	6	2	—
Tallinn	17	16	—	6	6	4	13	1	—	1	1	—
Haapsalu	2	2	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Närva	4	4	—	—	3	1	2	—	—	1	—	—
Nõmme	3	3	—	—	—	3	2	—	—	1	—	—
Paide	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Petseri	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Pärnu	5	5	—	3	2	—	4	—	—	1	—	—
Põltsamaa	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Tartu	8	8	—	2	4	2	6	—	1	—	—	—
Türi	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Valga	3	3	—	2	—	1	2	—	—	—	1	—
Võru	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Maad — Arrondissements	7	7	—	1	6	—	6	1	—	—	—	—
Viru	2	2	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—
Harju	2	2	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—
Lääne	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Pärnu	1	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Võru	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
Üldse — Total	55	54	—	17	25	12	41	3	2	6	2	—
1929/30	52	52	—	17	25	10	37	3	2	5	4	1
1928/29	51	50	—	15	20	15	32	2	5	7	4	—
1927/28	49	49	—	15	17	17	27	3	4	14	1	—
1926/27	45	45	—	14	16	14	26	1	4	14	—	—
5 a. keskmine 1926/27—1930/31	50	50	—	16	20	14	33	2	3	10	2	0

¹⁾ 1 ala kohta punduvad andmed. ²⁾ Siin hulgas ka 1 riigi poolt ülalpeetav aed.

Eestikeelega aedades õpib ümmarguselt $\frac{4}{5}$ laste üldarvust:

Õppekeel:	1930/31 õ/a.		1929/30 õ/a.	
	Laste arv	%	Laste arv	%
Eesti	2 216	80,4	2 180	78,3
Eesti-vene	312	11,3	318	11,4
Vene	87	3,2	88	3,2
Saksa	114	4,1	116	4,2
Juudi	27	1,0	67	2,4
Läti	—	—	13	0,5

3. Laste arvu liikumise aedades.

Mouvement du nombre des enfants.

Laste liikuvus aedades on võrreldes hariliku kooliga, õige suur: ümmarguselt $\frac{1}{4}$ õ/aasta algul vastuvõetud lapsi asendub õppetöö jooksul uutega, kusjuures laste arv harilikult õppetöö lõpuks kasvab mõne %-di võrra:

	Tuli juure		Astus välja		Arv õppetöö lõpul (+, --)
	õ/a.	jooksul	õ/a.	jooksul	
1930/31 õ/a.	26,2%		23,7%		+2,5%
1929/30 õ/a.	28,9	„	22,7	„	-1,6,2
Vihmase 5 a. keskm.	27,9	„	24,8	„	+3,1

Laste arvu liikumine alalistes lasteaedades 1930/31 — Mouvement de nombre des enfants dans les jardins d'enfants permanents en 1930/31.

3.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Näist andmetega Dont ayant jours données	Laste % — % des enfants												Laste keskm. arv 1. aie kohta aasta lõpul — Moyenne de nombre des enfants par jardin
			Aasta algul Au commencement de l'année scolaire			Juure tulnud aasta jooksul Entrées au cours de l'an. scolaire			Välja astunud aasta jooksul Sortis au cours de l'an. scolaire			Aasta lõpul À la fin de l'année scolaire			
			P.-G.	T.-P.	K.-T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	
1930/31															
Linnad — Villes	48	47	100	100	100	29,9	25,5	27,7	24,4	24,4	24,4	105,5	101,1	103,3	54
Maad — Arrondissements	7	7	100	100	100	14,2	9,1	11,7	12,5	20,8	10,7	101,7	88,3	95,0	33
Üldse — Total	55	54	100	100	100	25,5	24,0	26,2	23,4	24,1	23,7	105,1	99,9	102,5	51
1929/30															
1928/29	52	52	100	100	100	28,4	20,4	25,9	22,9	22,5	22,7	105,5	106,9	106,2	54
1927/28	51	50	100	100	100	31,6	34,2	32,3	28,9	28,3	28,6	102,7	105,0	104,2	49
1926/27	49	49	100	100	100	24,7	27,7	23,2	22,9	21,0	22,0	101,3	106,7	104,2	47
1926/27	45	45	100	100	100	25,0	24,6	24,8	27,6	28,2	27,9	97,4	96,4	98,9	42
5 a. keskmine 1926/27-1930/31	50	50	100	100	100	27,9	28,0	27,9	25,0	24,7	24,9	102,9	103,3	103,1	49

Lapsi oli üldse õppeaasta lõpul aedades:

	Eestikeel- seis ¹⁾	Muukeel- seis	Laste üldarv	Lapsi 1 aia kohta
1930/31 õ/a. (54 aeda)	91,7%	8,3%	2 756	51
1929/30 õ/a. (52 aeda)	89,8	10,2	2 782	54
Vihmase 5 a. keskm.	2 436	49

Rahvuse järgi võttes olid 1930/31 õ/a. poisid ülekaalus sakslasil (51,7%), eestlasil (50,6) ja venelasil (50,2), kuna juutidel poisse vähem kui tüdrukuid:

	P.	T.
Eestlased	50,6%	49,4%
Venelased	50,2	49,8
Sakslased	51,7	48,3
Juudid	46,2	53,8

4. Laste sugu ja vanus.

Sexe et âge des enfants.

Sugu. Sooliselt on poisid-tüdrukud peaaegu tasakaalus:

	P.	T.
1930/31 õ/a.	50,9%	49,1%
1929/30 õ/a.	50,1	49,9

Vanus. Lasteaedadesse võetakse vastu 3 kuni 8 aastaseid lapsi. Erakordseil juhtudel leiavad vastuvõtmist ka lapsed alla 3 ja üle 8 a. Lasteaedade koostises

Laste vanus (alalised lasteaedad) 1930/31 õ/a. — Age des enfants (jardins permanents) en 1930/31.

4.	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Näist andme- tega — Dont ayant jours donnés	Laste % — % des enfants										Kokku Total	Vanus- teadm. — Age inconnu
			Alla 3 a. Moins de 3 ans	3 a.	4 a.	5 a.	6 a.	7 a.	8 a.	Üle 8 a. Plus de 8 a.				
1930/31														
Linnad* — Villes	48	47	3,2	6,2	13,5	21,1	27,5	24,9	3,3	0,3	100	0,8		
Maad — Arrondissements	7	7	1,6	6,0	14,1	16,9	17,8	25,8	17,8	—	100	7,5		
Üldse — Total	55	54	3,0	6,2	13,6	20,8	26,7	25,0	4,4	0,3	100	1,3		
1929/30¹⁾														
1928/29 ²⁾	52	52	2,5	4,9	12,0	21,0	28,9	24,3	5,4	0,4	100	1,1		
1927/28	51	50	2,8	4,7	11,9	21,6	30,3	24,2	4,3	0,2	100	2,6		
1926/27	49	49	0,4	4,8	12,1	23,6	31,2	24,1	3,7	0,1	100	2,3		
1926/27	45	45	0,4	3,1	11,8	25,6	32,1	21,6	3,6	2,0	100	4,0		
5 a. keskmine 1926/27-1930/31	50	50	2,0	4,9	12,3	22,4	29,6	24,0	4,3	0,5	100	2,2		

¹⁾ Siin juures ka eesti-vene õ/k aedade lapsed: 1930/31 õ/a. — 312, 1929/30 õ/a. — 318.

²⁾ Õppeaasta jooksul alast läbikäinud laste arv ilma teadmata vanusega lasteta.

³⁾ Siin juures ka Tallinna linna I lastepäevakodu sõime 63 ja Tallinna linna V lastepäevakodu sõime 52 last vanusega 6 kuust-4 a.

⁴⁾ „ „ „ „ „ I „ „ „ 81 last vanusega 2 kuust kuni 4 a.

⁵⁾ „ „ „ „ „ I „ „ „ 91 „ „ „ „ „ „ „

moodustavad 5—7 a. van. lapsed ümmarguselt kolm veerandit:

	Alla 3 a.	3—4 a.	5—7 a.	Sa. ja van.
1930/31 õ/a.	3,0%	19,8%	72,5%	4,7%
1929/30 „	2,5 „	16,9 „	74,8 „	5,8 „
1928/29 „	2,8 „	16,6 „	76,1 „	4,5 „
1927/28 „	0,4 „	16,9 „	78,9 „	3,8 „
1926/27 „	0,4 „	14,7 „	79,3 „	5,6 „
5 a. keskm.	2,0 „	17,2 „	76,0 „	4,8 „

1930/31 õ/a. andsid lapsi vanuses alla 3 a., kes normaaloludes lasteaedade koostisse ei kuulu, peamiselt kahe Tallinna linna lasteaia (I ja V) sõimed.

5. Laste rahvus. Eestlasi on lasteaedades viimaseil aastail ümmarguselt 4/5 laste üldarvust (1926/27 — 1930/31 õ/a. keskm. 83,1%).

Linna algkooles moodustasid Eesti rahvusest õpilased 1930/31 õ/a. ligikaudu samasuguse %:

	Eestlasi	Venelasi	Sakslasi
Lasteaedades hinnas	85,3%	9,4%	2,9%
Algkooles	86,1 „	6,7 „	4,6 „

Välismaalasi on vaadeldaval õ/a. linna lasteaedades 1,8% (algkooles 3,9%).

Eestlaste rahvuslik osatähtsus näitab viimaseil aastail pidevat tõusu, venelaste suhtarv pole peaaegu

muutunud, kuna sakslaste % on lüüdnud tugevasti tagasi.

6. Õppekeel ja laste rahvus. Eesti õppekeelega lastenaedades moodustavad eestlased 95—96% laste üldarvust. Vähemusrahvuste — sakslaste, venelaste — lasteaedades on oma rahvusest laste arv kaugelt väiksem. Oli oma rahvusest lapsi:

	Eesti õ/k. aed.	Vene õ/k. aed.	Saksa õ/k. aed.
1930/31 õ/a.	96,0%	87,1%	60,2%
1929/30 „	95,2 „	79,1 „	56,0 „
1928/29 „	95,7 „	79,7 „	65,4 „
1927/28 „	96,7 „	56,5 „	36,8 „

Eraõppeasutiste seadus, mis hakkas maksma 1928/29 õ/a. ja mis õppekeeleks aedades määras lapse emakeele, sundis küll hulga eesti rahvusest lapsi lahkuma saksa ja vene õppekeelega aedades, kuid vaatamata sellele õpib veel praegu saksa aedades eestlasi 23,3%, vene aedades 11,9%. Enne seaduse maksmapanekut oli aga eesti rahvusest laste arv saksa aedades 2 ja vene aedades koguni 3 korda suurem.

Oli eesti lapsi (% üldarvust):

	Saksa aed.	Vene aed.
1930/31 õ/a.	23,3%	11,9%
1929/30 „	28,6 „	20,9 „
1928/29 „	21,4 „	18,0 „
1927/28 „	45,8 „	34,8 „

Õppekeel ja laste rahvus (alalised lasteaiaid) 1929/30 ja 1930/31 a.
Langue d'enseignement et la nationalité des enfants (jardins permanents) en 1929/30 et 1930/31 (a. ec.).

5. Õppekeel <i>Langue d'enseignement</i>	Lasteaedade üldarv <i>Nombre des jardins</i>	Neist andme- tega <i>Dont ayant jours des données</i>	Õppekeel <i>Langue</i>	Laste % — % des enfants							Kokku <i>Total</i>	Rahvus tead- mata <i>Nationalité inconnue</i>	Välismaalased <i>Etrangers</i>
				Eestlased <i>Estoniens</i>	Venelased <i>Russes</i>	Sakslased <i>Allemands</i>	Juudid <i>Juifs</i>	Muud <i>Autres</i>	Kokku <i>Total</i>	Rahvus tead- mata <i>Nationalité inconnue</i>			
Eesti-Estonienne	1929/30	37	37	72	95,2	3,2	0,5	0,1	1,0	100	0,9	...	
	1930/31	41	41	87	96,0	3,2	0,1	0,1	0,6	100	4,1	1,2	
Eesti-vene —	1929/30	3	3	126	56,6	40,4	1,1	—	1,9	100	2,6	...	
Eesti-vene —	1930/31	3	3	126	58,8	37,9	1,4	—	1,9	100	2,2	2,1	
Vene—Russe	1929/30	2	2	65	20,9	79,1	—	—	—	100	—	...	
	1930/31	2	2	51	11,9	87,1	1,0	—	—	100	—	...	
Saksa —	1929/30	5	5	28	28,6	4,3	55,0	2,1	10,0	100	—	...	
Allemande	1930/31	6	6	22	23,3	3,0	60,2	3,7	9,8	100	—	10,5	
Heebrea-juudi—	1929/30	4	4	17	—	—	—	100,0	—	100	—	...	
Juive	1930/31	3	2	16	—	—	—	100,0	—	100	—	6,5	
Läti — Lettonne	1929/30	1	1	16	—	—	0,7	—	98,3	100	—	...	
Kokku—Total	1929/30	52	52	65	83,4	9,8	2,8	2,2	1,8	100	1,0	...	
	1930/31	55	54	63	85,4	9,6	2,7	1,2	1,1	100	3,7	1,7	

7. Lastevanemate ühena. Valdava enamuse lasteaedades koostises moodustavad tööliste lapsed. Neile järgnevad omaette tegutsevate käsitöölise lapsed, siis riigi- ja omaval-teenijate lapsed j.n.e. Viimase 3 a. keskmise alusel kujuneb laste vahetõu vanemate tööala järgi lasteaedades:

Töölised	49,5%
Käsitöölised	15,2 „
Riigi- ja omav.-teenijad	13,1 „
Tööstus- ja kaubandusettevõtete pidajad	7,0 „
Kontori- ja ärteenijad	6,0 „
Vabakutselised haritlased	2,6 „
Muud	6,6 „

8. Kasvatajate koostis. 1930/31 õ/a. oli 54 alalises lasteaiais üldse 97 kasvatajat, mis 1 aia kohta annab keskm. 1,8 kasv., 1 kasvataja peale tuli 28 last. Eesti ja vene õppekeelega aedades on kasvatajad märksa rohkem tööga koormatud kui saksa ja juudi aedades.

Lapsi tuli 1 kasvataja peale:

	1930/31 õ/a.	1929/30 õ/a.
Eesti õppekeelega aedades	30	32
Vene „	29	29
Saksa „	13	15
Juudi „	14	17

1) Õppeaasta jooksul alast läbikäinud laste üldarv ilma teadmata rahv. lasteta.

Laste vanemate tööala (alalised lasteaiad) 1930/31 õ/a. — Enfants d'après l'occupation de leurs parents (jardins perman.) de 1930/31 a. sc.

6.	Laste % — % des enfants										
	Lasteaedade üldarv Nombre des jardins	Neist andmetega Dont ayant fourni des données	Tööstuse ja kauband. ettevõtete pidajate lapsed — Enfants des entrepreneurs indust- riels et commerciaux	Kontoritöötajate ja äriteenijate lapsed Enf. des employés de bureau et en commerce	Riigi- ja omavalitsuse teenijate lapsed Enf. des fonctionnaires (employés) à l'état et des admin. locales	Käsitöölise lapsed Enfants des artisans	Tööliste lapsed Enfants des ouvriers	Vabakutseliste harit- laste lapsed — Enf. des pers. exerçant une profession libérale	Muud — Autres	Kokku — Total	Vanem. elukitse teadim. — Occupation des parents inconnue
1930/31.											
Linnad — Villes	48	47	7,0	5,6	13,4	15,3	50,7	2,8	4,3	100	9,6
Maad — Arrondissements	7	7	1,0	2,3	3,7	3,2	88,0	—	—	100	19,0
Üldse — Total	55	54	7,5	5,3	12,7	14,4	53,5	2,6	4,0	100	11,5
1929/30	52	52	0,8	6,0	13,5	10,8	47,3	2,3	7,3	100	6,7
1928/29	51	50	0,7	6,7	13,2	14,3	47,5	3,0	8,6	100	13,5
1927/28	49	49	0,4	...	15,3	15,1	42,3	...	17,0	100	3,0
1926/27	45	45	0,1	...	13,4	15,7	40,7	5,0	9,2	100	3,0
3 aasta keskmine 1928/29— 1930/31	53	52	7,0	6,0	13,1	15,2	49,5	2,6	6,6	100	10,0

Töökoormatus üksikuis linnus on keskmisest suuresti lahkuminev. Valgas, näit., tuli 1930/31 õ/a. lapsi 1 kasvataja peale 50, Tallinnas 31, Tartus 23, Nõmmel 12.

Vanus. Enamiku kasvatajate vanus kõigub 20—40 a. vahel. 1930/31 õ/a. oli kasvatajaid lasteaeades (sulgudes 1926/27 õ/a. arvud):

Vanuses alla 20 a.	—	(1,3%)
„ 20—29 „	45,4%	(40,3 „)
„ 30—39 „	24,8 „	(16,9 „)
„ 40—49 „	21,6 „	(35,0 „)
„ 50 ja üle	8,2 „	(6,5 „)

Nagu eeltoodust näha, on viimase 5 a. jooksul 20—39 a. vanuste kasvatajate rühm suurenenud 13% võrra (57,2%-lt 1926/27 õ/a. 70,2%-le 1930/31 õ/a.) ja seda peaaesjalikult 40—49 a. van-rühma arvel.

Vanuses 50 a. ja üle oli 1930/31 õ/a. 8 kasvatajat (8,2% üldarvust), neist Tallinnas 4 (50, 52, 56, 57 a.), Tartus 2 (51, 52 a.), Türi 1 (57 a.) ja Pärnus 1 (66 a. — töötanud lasteaeades juba 47 aastat).

Kutse ja staaž. Kutseta kasvatajaid oli kahel viimasel aastal aedades ümmarguselt $\frac{1}{3}$.

Ametis oldud aja järgi jaotusid kasvatajad lasteaeades (%):

	Alla 1 a.	1—2 a.	3—5 a.	6—10 a.	üle 10 a.
1930/31 õ/a.	4,2	12,8	26,6	26,6	29,8
1929/30 „	2,2	16,7	24,4	27,8	28,9

9. Lasteaedade majandus.

Recettes et dépenses des jardins.

Tulud. Üldiselt moodustasid lasteaedade tuludes aedade ülalpidajate juuremaksud

1930/31 õ/a. $\frac{4}{5}$ (80,7%), kõrvaltsaadud toetused $\frac{1}{5}$ (19,3%). Juuremaksu ulatus on aga üksikutes ü alpidajate liikides suuresti erinev: kuna omavalitsused katavad oma aedade ülalpidamiskulud peaaegu täielikult ise (92,6%), tuleb seitsidel maksa juure aedade ülalpidamiseks ümmarguselt $\frac{2}{3}$ (62,9%), eraisikutel ainult $\frac{1}{5}$ (19,0%). Vastavalt sellele kujuneb ka väljaspoolt saadud toetuste ja muude sissetulekute osatähtsus: omavalitsused said tagasi 1930/31 õ/a. riigitoetusena umbes 7,0%, seitside poolt ülalpeetavais aedades moodustasid riigi- ja omavalitsuste toe-

tused ja õppemaks juba 37,1%, kuna eraisikute ülalpeetavad aiad kõigi oma väljaminekute kattteks ammutavad sissetulekuid peamiselt õppemaksust.

Kulud. 48 lasteaiat peale on kulutatud 1930/31 õ/a. üldse Kr 176.843:

Ülalpidaja:	Kulus.	1 aia peale	1 lapse peale
	Kr	Kr	Kr
Omavalitsus	118 008	7 379,25	32,28
Selts	50 388	2 399,43	53,95
Eraisik	8 387	762,45	46,08

Võrreldes kulutust 1 lapse peale eesti ja vähemusrahvuste aedades 1930/31 õ/a. keskmise kulutuse alusel (Kr 69,32 = 100), saame järgmised vahekorrad:

Õppekeel: Kulu 1 lapse p. Keskm. = 100

	Kr	
Vene	33,28	48,0
Saksa	51,80	74,0
Eesti	70,23	101,3
Eesti-vene	77,49	111,8
Juudi	97,41	140,5

Üksikute kululiikide suhteline vahekord on viimase 4 a. jooksul muutunud vähe: palgad on endisel tasemel, suurenenud (+4,8%) on laste toitmiskulude osatähtsus, vähenenud (—8,3%) ruumide üüri ja korrashoiu kulud:

	1930/31 õ/a.	Viim. 4 a. keskm.
Palgad kasvatajale ja teenijale	52,9%	51,6
Laste toitmine	15,8 „	14,1
Üür, kütte, valgustus	16,5 „	19,0
Muud kulud	14,8 „	14,7

Ülalpidajate järgi muutub aga kululiikide suhteline vahekord tunduvalt:

	Aedade ülalpidaja:		
1930/31 õ/a.	Omaval.	Selts	Eraisik
Palgad	54,5	49,8	49,0
Laste toitmine	16,3	17,1	—
Üür, kütte, valgustus	11,0	24,4	34,0
Muud kulud	17,3	8,7	17,0

Laste toitmine leiab aset ainult omavalitsuste ja seitside aedades, moodustades 16—17% üldkuludest. Korterikulude (üür, kütte, valgustus) osatähtsus on seitside aedades ümmarguselt 2 ja eraisikute 3 korda suurem kui omavalitsuste aedades.

¹⁾ Õppeaasta jooksul atast läbikäinud laste üldarv ilma teadmata-elukitselt.

Alaliste lastekodude majandus 1930/31 a. (kr)—*Situation économique des jardins d'enfants permanents en 1930/31 (en kr).*

7.

	Lastekodude arv Nombre des jardins	Tulud— <i>Recettes</i>					Kulud— <i>Dépenses</i>				
		Ülalpidajate viilje antud Sommes dépensées par les entreteneurs	Kõrvalt saadud Autres ressources	Sellest: õppemaks Dont: rétribution scolaire	Kokku Total	Palkadeks kasva- tajalle Salaires des insti- tuteurs	Palkadeks teenijaile Salaires du service	Üürilis, kütteks, vaigusvõuaks Loyer, chauffage, éclairage	Laste toitmiseks Dépenses d'alimen- tation	Muuks ostarabeks Autres dépenses	Kokku Total
1930/31 a.¹⁾											
Tallinn	15	91 111	18 862	8 561	109 973	43 279	15 803	17 476	16 893	17 020	109 971
Haapsalu	2	1 461	8 647	447	2 308	1 193	302	556	—	257	2 308
Narva	4	7 421	3 951	119	11 372	2 957	1 163	1 840	4 537	876	11 372
Nõmme	3	546	1 850	1 466	2 402	988	100	873	—	556	2 577
Paide	1	2 431	101	—	2 532	1 910	120	209	—	203	2 532
Petseri	2	514	2 808	240	3 322	1 560	300	1 018	269	134	3 281
Pärnu	5	18 219	1 330	989	19 549	7 070	2 120	1 996	5 401	2 961	19 548
Põltsamaa	1	161	171	41	332	240	42	36	—	14	332
Tartu	6	4 435	3 917	2 443	8 352	3 511	303	3 009	63	1 504	8 480
Türi	1	1 230	—	—	1 230	931	15	159	—	125	1 230
Valga	3	5 649	296	—	5 945	2 886	368	624	914	848	5 040
Võru	1	3 179	101	—	3 280	1 372	388	477	311	731	3 279
Linnad — Villes	44	136 557	34 040	14 306	170 597	67 906	21 174	28 363	27 888	25 228	170 559
Ülalpidaja — <i>Entreteneur</i>											
Omaavalitsus — <i>Administr. locale</i>	10	109 580	8 786	407	118 366	46 828	17 521	14 030	19 255	20 434	118 068
Selts — <i>Société</i>	17	25 417	18 602	7 937	44 019	17 499	3 125	11 478	8 633	3 389	44 104
Erasisik — <i>Personne privée</i>	11	1 560	6 652	5 962	8 212	3 579	528	2 855	—	1 425	8 387
Virumaa	1	600	—	—	600	450	—	—	—	120	600
Harjumaa	2	2 510	—	65	2 575	1 475	204	360	—	536	2 575
Pärnumaa	1	3 109	—	—	3 109	1 080	312	444	—	373	3 109
Maad — Arrondissements (Ülalpidaja- selts)	4	6 219	65	65	6 284	3935	516	804	—	1 029	6 284
Üldse 1930/31 — Grand total	48	142 776	34 105	14 371	176 881	71 841	21 690	29 167	27 888	26 257	176 843
Ülalpidaja:											
Omaavalitsus	16	109 580	8 786	407	118 366	46 828	17 521	14 030	19 255	20 434	118 068
Selts	21	31 636	18 667	3 002	50 303	21 434	3 641	12 282	8 633	4 398	60 388
Erasisik	11	1 560	6 652	5 962	8 212	3 579	528	2 855	—	1 425	8 387
1929/30 ¹⁾	48	107 544	57 051	15 216	164 595	65 681	18 495	27 355	24 774	27 534	163 839
1928/29 ¹⁾	48	109 940	36 628	17 070	146 568	56 727	16 387	32 454	19 635	21 369	146 572
1927/28 ¹⁾	47	83 022	37 763	20 834	120 785	60 297	14 436	30 668	13 601	14 768	123 820
4 a. keskmine 1927/28—1930/31 a.	47	110 820	41 387	16 873	152 207	61 137	17 752	29 911	21 490	22 479	152 769
1930/31						%					
Linnad — Villes	—	80,1	19,9	42,0	100	39,8	12,4	16,6	16,4	14,8	100
Maad — Arrondissements	—	99,0	1,0	100,0	100	62,6	8,2	12,8	—	16,4	100
Üldse 1930/31 — Grand total	—	80,7	19,3	42,1	100	40,6	12,3	16,5	15,8	14,8	100
Ülalpidaja:											
Omaavalitsus	—	92,6	7,4	4,6	100	39,7	14,8	11,9	16,3	17,3	100
Selts	—	62,9	37,1	42,9	100	42,6	7,2	24,4	17,1	8,7	100
Erasisik	—	19,0	81,0	39,6	100	42,7	6,3	34,0	—	17,0	100
1929/30	—	65,3	34,7	26,7	100	40,1	11,3	16,7	15,1	16,8	100
1928/29	—	75,0	25,0	46,6	100	38,7	11,2	22,1	13,4	14,6	100
1927/28	—	88,7	31,3	55,2	100	40,6	11,7	24,8	11,0	11,9	100
4 a. keskmine 1927/28—1930/31.	—	72,8	27,2	40,8	100	40,0	11,6	19,6	14,1	14,7	100

II. SUVISED LASTEAIAD-MÄNGUMURUD.

JARDINS D'ÉTÉ (places de jeu) POUR ENFANTS.

10. Üldandmed. Aegade arv. Viimaseil Laste arv. Laste arv on viimase 5 a. jooksul
Données générales. aastail on aegade arvuline vah- kasvanud üldse 33,3% võrra (maal +56,9%, linnas
hekord linnas (37,0%) ja maal +19,1%):

	%		%		%	
	Maal	Linnas	Kokku	M.	L.	
(63,0% ümber) suhteliselt peaaegu muutusetu. Juure on avatud suviseid aedu alates 1927 a. üldse 40 — linnas 8, maal 32:						
1931 a. suvel	56	34	90	62,2	37,8	1 586
1930 „ „	54	32	86	62,8	37,2	1 491
1929 „ „	48	29	77	62,3	37,7	1 732
1928 „ „	31	27	58	53,4	46,6	1 121
1927 „ „	24	26	50	48,0	52,0	1 011

Kasvatajate arv ja töökoormatus. Kasvatajaid oli 90 suvise lasteaiad-mänguplatsi jaoks 1931 a. suvel üldse 116, ehk 1 aia kohta keskmiselt 1,3.

Kulu 1 lapse peale ja keskmine töökestus. Alalistes (talvistes) aedades, samuti kui kooleski, kestab õppetöö umbes 9 kuud aastas. Suvised laste-

¹⁾ Andmete puudumisel on jäetud välja 1930/31 õ/a. Kadrioru lasteaiad ja ühise majanduse tõttu lastekoduga: 1930/31 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi, Lepitussliidu, Aaspere lastekodu, Palivere lastekodu ja Tiisi lastekodu lasteaiad. 1929/30 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi, Aaspere lastekodu, Palivere lastekodu ja Tiisi lastekodu lasteaiad, 1928/29 ja 1926/27 õ/a. Tartu lasteaiad seltsi ja Tiisi lastekodu lasteaiad.

aiad-mänguplatsid töötavad keskmiselt vaid 8—9 nädalat, seetõttu maksab ka laste ülalpidamine neis märksa vähem kui alalistes aedades. Liigitades suviseid aedu kahte rühma: 1) töökestusega kuni 8 nädalat ja 2) töökestusega üle 8 näd., selgub et esimesse rühma kuulus 1931 a. suvel 51 aeda, kes töötasid 1937 lapsega ümmarguselt 6 nädalat ja teise rühma 39 aeda 1 651 lapsega keskm. tööajaga 11 nädalat. Kokkuvõetult kestis 1931 a. suvine töö kõigis aedades keskmiselt umbes 8 nädalat.

1 lapse peale kulutati viimase 5 a. jooksul suvistes aedades keskm. aastas Kr 6,98, talvistes — kooli iseloomuga — aedades Kr 64,2, ehk ümmarguselt 9 korda rohkem.

Üksikuis admin. ühikuis, eriti linnus, on kulutus 1 lapse peale suuresti kõikumv. Tartus näit., kulutati lapsele 1931 a. suvel Kr 1,90, Võrus Kr 20,89.

Mõju avaldavad siin mitmesugused asjaolud: töötaja kestus, laste ja pedagoogil. personali arv, laste toitmine j.n.e.

Üldandmed suviste lasteaegade kohta 1931 a. — *Données générales sur les jardins temporaires (pour l'été) d'enfants en 1931.*

8.	Lasteaegade üldarv Nombre des jardins	Keskmise laste arv 106 jooksul (keskmise tööajaga kohta) Moyenne des enfants par jour	Kasvatajate arv Nombre des institutrices	Ühe kasvataja peale tall lapsi Nombre des enfants par institutrice	Ühe lapse peale kulutati keskmiselt (kr) — Moyenne des dépenses par enfant (kr)			Ülalpidajad Entreteneurs			Õppekeel Langue d'enseignement			
					Aedades töökestusega kuni 8 näd. (keskm. 6 näd.) — Dans les jardins ayant fonctionné jusqu'à 8 semaines	Aedades töökestusega üle 8 nädala (keskm. 11 näd.) — Dans les jardins ayant fonctionné plus de 8 semaines	Kokku — Total	Omavalitsus Adm. local	Selts — Sociétés	Erasisik Person. privées	Eesti Estoniens	Eesti-vene Esto-russe	Vene Russe	Saksa Allemande
Linnad — Villes	34	2 002	57²	35	6,18	9,69	7,79	14	19	1	28	3	2	1
Tallinn	6	570	17 ²	34	7,23	8,91	7,04 ²	4	2	—	6	—	—	—
Narva	8	472	12	39	—	9,21	9,21	—	8	—	4	3	1	—
Nõmme	1	6	1	6	5,33	—	5,33	—	—	1	—	—	—	1
Paide	1	10	1	10	16,20	—	16,20	1	—	—	1	—	—	—
Paidiaki	1	17	1	17	—	10,76	10,76	—	1	—	1	—	—	—
Pärnu	4	138	4	35	5,47	—	5,47	4	—	—	4	—	—	—
Põltsamaa	1	50	2	25	—	7,12	7,12	—	1	—	1	—	—	—
Rakvere	1	50	2	25	—	15,58	15,58	—	1	—	1	—	—	—
Tapa	2	98	4	23	—	13,73	13,73	—	2	—	2	—	—	—
Tartu	6	452	8	57	1,90	—	1,90	4	2	—	5	—	1	—
Tõrva	1	65	2	33	—	6,02	6,02	—	1	—	1	—	—	—
Võru	2	79	3	26	20,89	—	20,89	1	1	—	2	—	—	—
Maad — Arrondissements	56²	1 586	59	27	4,36	7,34	5,65	5	51	—	28	—	28	—
Viru	14	410	14	29	3,88	4,15	4,00	—	14	—	6	—	9	—
Järva	1	25	1	13	—	8,92	8,92	—	1	—	1	—	—	—
Härju	2 ¹	31	2	14	9,22	5,32	6,48	—	2	—	2	—	—	—
Pärnu	11	296	13	23	7,11	9,19	8,94	3	8	—	11	—	—	—
Viljandi	1	23	1	23	—	10,04	10,04	—	1	—	1	—	—	—
Tartu	10	312	11	28	4,33	6,00	5,04	—	10	—	4	—	6	—
Võru	3	75	3	25	9,00	5,90	6,61	1	2	—	3	—	—	—
Petseri	14	414	14	30	4,09	18,39	4,71	—	14	—	1	—	13	—
Üldse — Total	90¹	3 588	116²	31	5,34	8,65	6,82	19	70	1	56	3	30	1
1930	86	3 424	114 ²	30	4,68	9,89	7,40	17	68	1	54	2	29	1
1929	77	3 312	118	28	5,76	8,23	6,01	18	68	1	47	2	27	1
1928	58	2 676	90	30	8,19	18	39	1	36	3	18	1
1927	50	2 092	80	34	5,60	19	29	2	37	4	9	—
5 a. keskmise 1927—1931	72	3 188	104	30	5,28 ⁴	8,06 ⁴	6,08	18	58	1	40	3	22	1

11. Suviste aegade ülalpidajad ja õppekeel.
Entreteneurs des jardins d'été et la langue d'éducation.

Suviste aegade-mänguplatside ülalpidajateks on peamiselt seltsid:

ti- ja venekeelsete arv kahel viimasel aastal täpsalt võrdne. Maal töötavad eestikeelsed aiad meie suuremais alevikes ja alevies, venekeelsed — piiriäärseis vene külates.

Ülalpidaja: 1931 a. 1930 a.

	1931 a.		1930 a.	
		%		%
Selts	70	77,8	68	79,0
Omaval.	19	21,1	17	19,8
Erasisik	1	1,1	1	1,2

Õppekeele järgi oli aedu:

	1931 a.		1930 a.	
		%		%
Eesti	50	62,2	54	62,8
Vene	30	33,4	20	33,7
Eesti-vene	3	3,3	2	2,8
Saksa	1	1,1	1	1,2

Linnus asuvad enamikus eestikeelsed aiad, muukeelseid on seal vaid mõned üksikud, kuna maal ees-

1) 8 lasteaeda (Kella, Kuusiku ja Viinistu) jäänud välja andmete puudumisel.

2) Neist 2 meest.

3) Linnas mängumurude personali palk on kulu väljaarvamisel arvestamata. Personaal koosnes alalistest linnateenijast, kes suvise töö eest mängumurul eritasu ei saanud.

4) Kolme aasta keskmise.

Omavalitsuste ülalpidamisel olid 1931 a. ainult riigikeelsed aiad (19 = 1041 last), seltside ülalpidamisel eesti- (37 = 1 378 l.), vene- (30 = 952 l.) ja eesti-vene-keelsed (3 = 211 l.). Eraisikutele kuulus ainult 1 saksa õppekeelega süvine aed 6 lapsega (Nõmmel).

Õppekeel:	Oma v.	Selts	Eraisik	Kokku	
Eesti	aedu	19	37	—	56
	lapsi	1 041	1 378	—	2 419
Vene	aedu	—	30	—	30
	lapsi	—	952	—	952
Eesti-vene	aedu	—	3	—	3
	lapsi	—	211	—	211
Saksa	aedu	—	—	1	1
	lapsi	—	—	6	6

Lasteaedade kohta Keskbüroo väljaandeks ennem ilmunud artiklid ja andmed:

Lasteaiad 1928/29 a., Eesti Statistika nr. 103(6) 1930 a., lhk. 329—338.
Lasteaiad 1923—27, Eesti Statistika nr. 81(8) 1928 a., lhk. 471—478.

E. Lasberg.

RINNALASTE SUREVUS 1930 a.¹⁾
MORTALITÉ des NOURRISSONS en 1930.

1930 a. suri alla esimest eluaastat 1 950 last, sel-
lest abielussündinuid 1 713, vallaslapsi 237; poisslapsi
1 099, tütarlapsi 851. 1 000 sündinu kohta saame järg-
mised rinnalaste surevuse-koeffitsiendid: üldine
100,1; abielussündinuil 96,7; väljaspoolabielu-sündi-
nuil 134,7; poisslastel 109,3; tütarlastel 90,3.

Seega oli rinnalaste surevus 1930 a. madalam, kui
kunagi enne 1922—30 a. (1922 a. 141,0; 1923 a. 108,9;
1924 a. 106,3; 1925 a. 101,9; 1926 a. 110,0; 1927 a.
116,2; 1928 a. 103,6; 1929 a. 110,5; 1930 a. 100,1).

Linnades on rinnalaste surevus langenud kõikjal
peale Petseri (155,2 : 151,5), Pärnu (90,2 : 50,0) ja

Rinnalaste surevus linnades ja maades 1929—30 a. — Répartition géographique de la mortalité des nourrissons 1929—30.

1.	1930			1929			1 000 sündinu kohta — Pour 1000 enf. nés-vivants					
	Abielus	Väljaspool abielu	Üldse	Abielus	Väljaspool abielu	Üldse	1930			1929		
							Lepitun.	Illegitim.	Total	Lepitun.	Illegitim.	Total
Linnad* — Villes	237	42	279	248	67	315	74,4	132,4	79,0	80,6	200,6	92,3
Tallinn	107	14	121	95	29	124	80,3	141,4	85,0	73,7	256,6	88,4
Haapsalu	6	—	6	4	3	7	105,3	—	87,0	78,9	300,0	112,0
Kuressaare	2	—	2	2	3	5	55,6	—	45,5	68,2	1 000,0	183,3
Narva	29	11	40	39	14	53	98,0	250,0	117,6	135,4	368,4	162,6
Paide	1	1	2	4	—	4	21,7	250,0	40,0	90,9	—	87,0
Paldiski	1	—	1	1	—	1	76,9	—	76,9	90,9	—	90,9
Petseri	8	1	9	10	—	10	140,4	1 000,0	155,2	163,9	—	151,5
Pärnu	23	1	24	3	3	11	95,8	38,5	90,2	40,2	142,9	50,0
Rakvere	6	2	8	17	1	18	53,6	142,9	63,5	116,4	52,6	109,1
Tartu	32	6	38	43	7	50	49,4	70,6	51,8	71,5	88,6	73,5
Valga	8	1	9	11	—	11	54,4	52,6	54,2	86,3	—	75,9
Viljandi	9	5	14	7	4	11	60,8	208,3	81,4	46,4	173,9	63,2
Võru	5	—	5	6	1	7	80,6	—	72,5	95,2	333,3	106,1
Maad — Arrondissements	1 476	195	1 671	1 576	220	1 796	101,6	137,7	104,8	109,1	175,4	114,4
Viru	216	20	236	236	29	265	102,2	122,0	103,6	103,8	204,2	114,7
Järva	69	14	83	96	17	113	69,0	112,9	73,8	102,4	147,8	107,4
Harju	153	22	175	144	34	178	90,4	122,2	93,4	85,3	231,3	96,9
Lääne	126	22	148	144	24	168	104,8	181,8	111,9	119,3	214,3	127,4
Saare	116	9	125	112	19	131	116,5	76,9	112,3	128,3	206,5	135,7
Pärnu	32	3	35	33	10	43	65,6	76,9	66,5	76,2	92,6	77,5
Viljandi	58	14	72	62	17	79	64,8	118,6	71,1	66,1	158,0	76,4
Tartu	193	50	243	196	27	223	88,9	213,7	101,1	96,2	140,6	100,0
Valga	43	4	47	41	1	42	87,3	100,0	97,5	93,0	27,0	87,9
Võru	119	13	132	130	16	146	89,9	102,4	91,0	97,4	127,0	100,0
Petseri	301	19	320	322	28	348	209,0	218,4	209,8	201,5	351,3	208,1
Üldse — Gr. total	1 713	237	1 950	1 824	287	2 111	96,7	134,7	100,1	104,1	180,7	110,5

¹⁾ Rinnalaste surevuse kohta varem Keskbüroo väljaandeks ilmunud andmed v. Eesti Statistika nr. 110(1), 1931 a., lhk. 6—10.

²⁾ Ilma uute linnadeta.

Kaasaindunud areamispuuded. Kaasaindunud debiitlus — <i>Anomaliae congenitales. Debitus congenita.</i> 157, 158.		Enneaegne sünnitus — <i>Partus praecoxus</i> . 159.		Sünnituse tegevajad — <i>Consequentes partuum.</i> 160.		Rõuged — <i>Variola</i> . 6.		Leetrid — <i>Morbilli</i> . 7.		Sarlakid — <i>Scarlatina</i> . 8.		Lakakõha — <i>Pertussis</i> . 9.		Difteeria — <i>Diphtheria</i> . 10.		Gripp ehk influentia — <i>Gripp s. influenza</i> . 11.		Düsenteeria — <i>Dysenteria</i> . 13.		Äge poliomeliit ja äge polioencefaliit. Letargiline ehk epidemiline tseline entsefaliit. Epidemiline tserebrospinaalne meningiit — <i>Polio myelitis acuta et poliomyelitis epidemica. Meningitis cerebrospinalis epidemica.</i> 16, 17, 18	
M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.

A. Linnade ja maade järgi

Linnad — Villes	17	23	20	13	1	1	1	—	6	5	—	—	7	4	2	2	3	3	—	—	—
Tallinn	9	10	9	8	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuressaare	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nõmme	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paide	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Petseri	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tõrva	3	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valga	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Viljandi	—	—	2	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Võru	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maad — Arrondissements	95	82	34	18	6	3	2	2	32	16	8	3	31	22	8	11	2	4	—	—	—
Viru	13	16	1	3	1	—	—	—	1	1	1	—	8	2	—	—	1	—	—	—	—
Järva	2	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harju	4	12	3	2	—	—	—	—	2	3	1	—	5	3	1	—	—	2	—	—	—
Lääne	12	11	1	1	1	2	—	—	2	2	1	—	1	3	1	—	1	—	—	—	—
Saare	6	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pärnu	7	7	2	3	1	—	—	—	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
Viljandi	7	7	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	11	5	3	4	—	—	—	—	5	2	3	—	6	7	—	3	—	—	—	—	—
Valga	1	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Võru	4	5	1	2	1	—	—	—	1	0	4	—	2	3	3	1	1	—	—	—	—
Petseri	23	14	—	3	—	—	1	1	6	4	—	—	4	1	2	1	—	—	—	—	—
Kokku — Total	112	105	44	31	7	4	3	2	38	21	8	3	38	26	10	13	5	7	—	—	—

B. Suremiseg

	Linnad		Maad	
Jaauar	1	2	1	1
Veebruar	1	1	3	3
Märts	3	1	2	—
Aprill	—	4	—	—
Mai	—	6	3	1
Juuni	1	2	1	2
Juuli	4	3	1	—
August	1	2	1	1
September	2	1	1	—
Oktoober	1	1	2	—
November	1	1	—	—
Detsember	2	1	1	—
Janvier	4	10	—	—
Février	6	8	—	—
Mars	10	7	3	3
Avril	13	4	2	—
Mai	8	6	2	—
Juin	4	6	2	3
Juillet	10	11	2	—
Août	6	8	2	—
Septembre	4	9	2	—
Octobre	10	5	1	—
Novembre	12	2	3	1
Décembre	8	6	4	5
Abielus	14	14	17	11
Väljasp. abielu	2	3	3	2
Teadmata	1	1	—	—
Legitimes	77	67	16	12
Illegitimes	12	14	5	4
Inoõnnu	6	1	3	2

E. Vanemate perekonnaseis

	Linnad		Maad	
Abielus	14	14	17	11
Väljasp. abielu	2	3	3	2
Teadmata	1	1	—	—
Legitimes	77	67	16	12
Illegitimes	12	14	5	4
Inoõnnu	6	1	3	2

Viljandi (81,4 : 63,2); maades aga peale Tartu- (101,1 : 100,0), Valga- (97,5 : 87,9) ja Petserimaa (209,6 : 208,1).

Rinnalaste surevuse langus on leidnud aset nii abielus-sündinute kui vallalaste hulgas linnades (74,4 : 80,6; 122,4 : 200,6) ja maades (101,6 : 109,1; 137,7 : 175,4).

Rinnalaste surevus vanuse järgi 1000 elussündinu kohta.
Age des nourrissons décédés pour 1000 enfants nés-vivants.

	1930			1929		
	Linnades ¹⁾	Maal	Üldse	Villes	Arron- dise- ments	Total
Kuni 1 kuuni — Moins d'un mois	31,1	37,0	35,9	33,1	39,3	38,2
neist alla 1 päeva — moins d'un jour	9,6	4,8	5,6	7,6	6,1	6,3
1 päev — 1 jour	4,3	2,7	3,0	5,3	8,1	3,5
2 „ — 2 jours	2,8	2,1	2,2	1,5	2,3	2,2
3—6 päeva — 3—6 jours	6,8	7,0	7,0	6,7	6,8	6,8
1 nädal — 1 semaine	2,5	7,3	6,4	5,0	9,2	8,5
2—3 nädal. — 2—3 semaines	5,1	13,1	11,7	7,0	11,8	10,9
1 kuu — 1 mois	9,1	11,7	11,2	6,7	11,2	10,4
2 kuud — 2 mois	6,2	10,5	9,8	5,5	8,9	8,9
3—5 kuud — 3—5 mois	14,4	19,4	18,5	17,0	24,5	23,2
6—8 kuud — 6—8 mois	9,1	15,5	14,9	13,8	16,8	16,2
9—11 kuud — 9—11 mois	8,8	10,3	10,0	12,6	12,7	12,7
Teadmata — Inconnu	0,3	0,4	0,4	0,6	1,0	0,9
Kokku — Total	79,0	104,8	100,1	92,3	114,4	110,5

Vanuse järgi on vähenenud alla 1 kuu vanuste rinnalaste surevus (35,9^o/₀₀ : 38,2^o/₀₀) ja üle 3 kuu vanustel kõigis vanuserühmades kuni esimese eluaasta lõpuni, kuna ühe- ja kahekuulistel rinnalastel selle vastu leiame surevuse suurenemist (11,2^o/₀₀ : 10,4^o/₀₀; 9,8^o/₀₀ : 8,0^o/₀₀).

Rinnalaste surevus vanemate tööala järgi 1929 ja 1930 a. Iga 100 vastava rühmas sündinu kohta.
Profession des parents des nourrissons décédés pour 100 enfants nés dans chaque groupe en 1929 et 1930.

	1930	1929
Vanemate tööala — Occupation des parents:		
Põllumajandus — Agriculture	7,8	7,4
Kalandus — Pêche		
Tööstus — Industrie	7,3	6,8
Sellest: Linnades ²⁾ — Dont: Villes	9,4	7,1
Maal — Arrondissements	5,5	6,6
Kaubandus — Commerce	4,0	5,5
Riigi ja omaval. teenistus — Emplois d'Etat et des administrations locales	3,4	3,9
Vabakutselised — Professions libérales	2,2	4,4
Teenijad — Service domestique	11,6	11,6

Peatudes rinnalaste surevuse juures vanemate tööala järgi, selgub et imikute surevus on vähenenud 1930 a. võrreldes eelmise aastaga vaid kolmel tööalal: vabakutselistel (2,2% : 4,4%), riigi ja omavalitsuse teenistuses seisvatel isikutel (3,4% : 3,9%) ja kaubanduse alal tegutsevate isikute perekondades (4,0% : 5,5%). Kõigil teistel tööaladel ületab rinnalaste surevuse tase 1930 a. eelmise aasta taseme.

Rinnalaste surmapõhjuste hulgas on üleriiklikult esimesel kohal seedimisorganite haigused (21,7^o/₀₀), teisel — hingamisorganite haigused (16,2^o/₀₀), kolmandal — kaasasündinud kehaved ja imikute haigused (15,6^o/₀₀). Võrreldes eelmise — 1929 a. on muutunud tähtsamate surmapõhjuste järjestus kui ka nende ar-

Rinnalaste surmapõhjuste iga 1000 sündinud lapse kohta 1929 ja 1930 a.
Causes de décès des nourrissons pour 1000 enfants nés en 1929 et 1930.

	4.									
	Kaasasündinud nõrkus ja kehaved — Anomalies congénitales et mortis neonatorum	Nakkushaigused — Morbi infectios	Hingamisorganite haigused — Morbi organorum respiratoris	Seedimisorganite haigused — Morbi organorum digestivis	Krambid — Convulsiones infantum	Õnneti surm — Mort violenta et accidentalis	Eraldi nimetatamata haigused — Maladies non spécifiées	Andmed puuduvad — Causes mortis incertae	Kokku — Total	
	1930 a.									
Linnades ¹⁾ — Villes	20,7	15,0	12,4	13,9	2,8	1,7	11,6	0,3	79,0	
Sell.: Tallinn — Dont: Tallinn	26,0	11,9	11,9	13,3	1,4	2,1	17,6	0,7	84,9	
Maal — Arrondiss.	14,4	10,9	17,1	23,5	15,7	0,9	7,9	14,4	104,8	
Üldse — Gr. total.	15,6	11,8	16,2	21,7	13,3	1,9	8,6	11,9	100,1	
	1929 a.									
Linnades ¹⁾ — Villes	24,9	20,5	18,2	14,3	4,4	0,3	9,7	—	92,3	
Sell.: Tallinn — Dont: Tallinn	31,4	20,0	17,8	8,5	0,7	0,7	9,3	—	88,4	
Maal — Arrondiss.	16,0	21,4	9,8	18,7	17,5	0,4	20,6	1,2	114,4	
Üldse — Gr. total.	17,6	21,3	11,1	17,9	15,1	0,4	26,1	1,0	110,5	

vuline suurus. Siinjuures tuleb tähendada, et uue rahvusvahelise surmapõhjuste nomenklatuuri tarvitamine surmapõhjuste statistikas ei avalda mingisugust mõju rinnalaste surmapõhjuste tasemele 1930 a. sellepärast, et need haigused, missugused uues rahvusvahelises nomenklatuuris ühest rühmast teise üle on kantud, rinnalastel ei tule üldse ette.

1929 a. oli rinnalaste surmapõhjuste hulgas kõige suurem muude eraldi nimetatamata haiguste rühm (26,1^o/₀₀), kuhu kuuluvad mitmesugused rinnalastel harva eettulevad haigused (kuse- ja suguorganite haigused, naha ja nahaaluskoe haigused j.n.e.). 1930 a. on see kogurühm vähenenud 8,6^o/₀₀ peale, niiskudes seega eelviimasele kohale 8 vaatlusele võetud rinnalaste surmapõhjuste rühmituse seas.

Rinnalaste surevus sündinise järjekorra ja surmapõhjuste järgi 1930 a. (1000 vast. järjek. sündinu kohta).
L'ordre de naissance et causes de décès des nourrissons décédés en 1930 (pour 1 000 enf. nés dans chaque groupe).

	5.									
	Kaasasündinud nõrkus ja kehaved — Anomalies congénitales et mortis neonatorum	Nakkushaigused — Morbi infectios	Hingamisorganite haigused — Morbi organorum respiratoris	Seedimisorganite haigused — Morbi organorum digestivis	Krambid — Convulsiones infantum	Õnneti surm — Mort violenta et accidentalis	Eraldi nimetatamata haig. — Maladies non spécifiées	Andmed puuduvad — Causes mortis incertae	Kokku — Total	
I	14,0	9,3	13,1	15,7	11,7	0,9	10,2	8,7	84,5	
II	9,6	8,9	11,3	18,7	10,0	0,0	6,4	6,6	73,9	
III	13,1	10,1	12,5	17,8	10,4	1,0	7,1	8,1	80,1	
IV	12,6	11,0	15,1	22,0	14,0	0,5	7,5	14,1	98,0	
V	22,1	11,5	19,7	25,4	11,5	—	8,2	12,3	110,7	
VI ja enam	18,3	17,2	26,1	27,2	19,4	1,1	7,2	12,3	120,3	
Kokku — Total :	15,6	11,8	16,2	21,7	13,3	1,9	8,6	11,9	100,1	

¹⁾ Ilma uute linnadeta. ²⁾ Ühes uute linnadega.

Väärrib tähelepanu, et 1930 a. on langenud tunduvalt surevus nakkusehaigustesse — ligi 10 punkti võrra (11,8⁰/₀₀ : 21,9⁰/₀₀). Samuti on vähenenud surevus kaasasündinud nõrkusse ja imikute haigustesse (15,6⁰/₀₀ : 17,6⁰/₀₀) ning krampidesse (13,3⁰/₀₀ : 15,1⁰/₀₀). Selle vastu on suurenenud 1930 a. surevus hingamisorganite (16,2⁰/₀₀ : 11,1⁰/₀₀) ja seedimisorganite haigustesse (21,7⁰/₀₀ : 17,9⁰/₀₀); õnnetusjuhtude ning vägi-

valla läbi (1,0⁰/₀₀ : 0,4⁰/₀₀) ja teadmata surmapõhjusil (11,9⁰/₀₀ : 1,0⁰/₀₀).

Kuna surevuse suurenemine eelmajainitud 4 rinnalaste surmapõhjuste rühmituses on kogusummas väiksem surevuse langusest ülejäänud neljas rühmas, on tulemuseks üldise rinnalaste surevuse vähenemine 1930 a., võrreldes eelmisega, 10 punkti võrra (100,1⁰/₀₀ : 110,5⁰/₀₀).

Kokkuhoiu mõttes on käesoleva ülevaate tabelosast, nagu eelneval aastalgi, jäetud välja end. tab. 1, tab. 2 C, D, F ja tab. 3 all avaldatud andmed. Tab. 1 vaadeldakse rinnalaste surevust kalendrikuude ja territoriaalühikute järgi. Tab. 2 C, D ja F osades on toodud rinnalaste surmapõhjused äraelatud vanuse (C), sündimisjärjekorra (D), ja vanemate tööala (F) järgi. Need tabelid on koostatud ja olemas Keskbüroos.

R. Sõrmus.

TÖÖSTUSEOLUD 1931 a. ACTIVITÉ INDUSTRIELLE en 1931.

Üldise maailmamajanduse kriisi mõjutusel Eesti tööstuslik tegevus arenes 1931 a. äärmiselt ebasoodsates tingimustes. Ühest küljest, peamiselt põllusaaduste hindade madaluse tõttu siseturu ostujõud näitas tunduvat langust, mille mõjul kannatas siseturgu varustav tööstuse osa. Teisest küljest, järjest süveneva depressiooni mõjutusel eksporttööstusel teravnes võistlus rahvusvahelistel turgudel. Veel rohkem takistas rahvusvahelist kaubavahetust peaaegu kõikjal omamaa tööstuse kaitsesele rakendatud tollipoliitika ja kontingentide süsteemid. Neil põhjustel tööstusliku tegevuse ulatus on 1931 a. läinud tublisti tagasi.

Kriisi ja sellest tingitud kõrvalnähtuste mõjutuse määrast annavad üldise pildi järgnevad andmed. Tab. 1 näeme, et suur- ja kesktööstus 1. jaanuaril 1929 a. tööl olnud 34,0 tuh. inimese tööjõu asemel suutis mahutada 3 aastat hiljem, s.o. 1. jaanuaril 1932 a., vaid 29,3 tuh. inimese tööjõu. Seega vähenes inimtööjõu tarvitus 3 aasta jooksul 14% võrra. Arvud näitavad, et suurtööstuses, mis töötab ekspordijaoks tublisti suuremal määral kui kesktööstus, on tööjõumaht tõmmatud kokku ligi 15% võrra, kuna aga peaaegu ainult siseturu varustamiseks töötavas kesktööstuses tegevuse ulatus on vähenenud vaid 10% ümber.

Tööjõumahu ulatus ilmutas vähenemise tendentsi juba 1930 a. II poolaastast peale; püsis madalamal, võrreldes 1929 a., juba 1931 a. esimestel kuudel ja vähenes järjest kuni 1931 aasta lõpuni. Ka suvesesoonitööd ei suutnud 1931 a. tuua olukorda ajutist paranemist tavalises ulatuses, sest halvatum oli ka osa sesoonitööd (metsamaterjalide saagimine

Töötajate arv suur- ja kesktööstuses 1929—32 a.
Emploi dans l'industrie de 1929—32.

1.	1. I	1. I	1. I
	1929	1931	1932
Suurtööstus	29 041	27 508	24 744
Kesktööstus	4 992	4 491	4 533
Kokku	34 033	31 999	29 277
%			
% (1. I 1929 = 100)			
Entreprises grandes	100	94,7	85,2
Entreprises moyennes	100	90,0	90,8
Total	100	94,0	86,0

jne), mille tagajärjel töömahu vahe, võrreldes 1929 a. suvega, kujunes maksimaalseks juunis-septembris.

Töötajate arvu vähenemine suur- ja kesktööstuses 1931 a. kuude järgi %, 1929 a. vastavate kuudega võrreldes.

Jaanuar	5,7
Veebruar	7,5
Märts	10,2
Aprill	9,2
Mai	9,8
Juuni	11,8
Juul	12,6
August	13,6
September	12,1
Oktoober	11,1
November	11,3
Detsember	11,7
Keskmise	10,9

1929 a. 1. jaanuariga võrreldes on kõige rohkem läinud tagasi nahatööstus, kus töötajate arvu järgi töömaht on vähenenud ligi poole võrra. Järgmisel kohal on mineraalide ümbertöötamise ala (tsemendi-, kipsi- ja lubjatoöstus, telliskivi- ja klaasitööstus jne.), kus töötajate arv on vähenenud 30% võrra. Sellele järgnevad tähtsamad tööstuseharud, nimelt tekstiil- ja pünteöstus võrdsest ümmarguselt 25% vähenemisega ja, lõpuks, paberitööstus, kus töötajate

1) Arvestamata ehituse- ja puhastustööstus — Non compris bâtiment et nettoyage.

arvu on vähendatud ümmarguselt 20%. Metallitööstuses on tööjõudu vähendatud ligi 10%. Ainult paari tööstuseharu, nimelt trükitööstust ning toidu-, jookide- ja maitseainete tööstust, millistest esimene ainult ja teine väga suurel määral toodab siseturu varustamiseks, kriisi mõju on puudutanud õige vähe, — tööjõu vähenemine on esimeses 5,7% ja teises 1,1%.

Tunduvalt paremas seisukorras on murdude ja kaevanduste rühma kuuluvad ettevõtted, kus tööjõu tarvituses ei ole tekkinud olulist muutust, ühes keemiatööstuse alla kuuluva põlevkiviõli destillatsiooniga aga võib märgata koguni töömahu laiendamist. Tööjõu mahult peaaegu muutmata ulatusega on viimase kolme aasta jooksul töötanud jõumajanduse alal teotsevad ettevõtted — elektri- ja gaasi-jaamad (arvatud kaasa linnade veevarustus).

Töötajate arvu liikumine suurtööstuses 1929—31 a.

Mouvement de la main-d'oeuvre dans les grandes entreprises industrielles de 1929—31.

2.	Töötajate üldarv suurtööstuses—Nombre des travailleurs dans les grandes entreprises industrielles.			Suurenemine (+) ohk vähenemine (—) % 1929—1931 a.—Accroissement (+) ou diminution (—) en % durant 3 ans (1929—1931)
	1. I 1929	1. I 1931	1. I 1932	
I. Murrud ja kaevandused	2 287	2 254	2 208	—1,3
II. Mineraalide ümbertöötamine	1 866	1 059	947	—30,7
III. Metallitööstus	3 760	3 973	3 392	—9,8
IV. Keemiatööstus	863	652	931	+7,9
V. Nahatööstus	468	274	224	—52,1
VI. Tekstiilitööstus	0 870	3 091	7 383	+25,2
VII. Puutööstus	2 807	2 534	2 104	—25,0
VIII. Paberitööstus	2 464	2 348	1 981	—19,6
IX. Poligraafiatööstus	1 236	1 285	1 165	—5,7
X. Toidu-, maitseain. ja jookide tööstus	2 458	2 473	2 431	—1,1
XI. Kehakatte ja pudukaupade tööstus	843	1 290	1 292	+53,3
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevarustus	669	675	680	+2,5
Kokku—Total	29 041	27 508	24 744	—14,8

Keset üldist surutist ja tööpuudust on siiski erakordselt soodsa arengu osaliseks saanud kehakatte- ja pudukaupade tööstus. Seal on, vaatamata ühe suurema saapavabriku („Estoking'i“) sulgemisele, osa ettevõtteid, nimelt pudukaupu ja osalt kallimat sorti kangasriiet valmistavad ettevõtted (a.-s. Oskar Kilgas, a.-s. „Rauaniit“ ja a.-s. „Vill“), suutnud viimase 3 aasta jooksul tõsta tunduvalt oma toodangut ja pakkuda selle läbi teenistust suuremale töötajate hulga. Pealegi suurendas sel ajavahemikul tublisti tegevust üks kammi vabrikutest. Kogusummas on kehakatte- ja pudukaupade valmistamise alal töötajate arv tõusnud ümmarguselt 50% võrra.

Selline on olukord töötajate arvu järgi, kellele tööstus on võimaldanud tööd ja ülalpidamist. Täpsama pildi tööjõumahu liikumisest suurtööstuses annavad tööliste poolt tehtud töötundide arvu alusel arvatatud töötamismäära indeksid (v. tab. 3 ja 4). Tab. 2

ja 4 arvude käsitamisel tuleb pidada silmas, et need on meetodilt erinevad; pealegi on neis võrdluse alus ajas erinev, mille tõttu tabelite 2 ja 4 arvud pole kõrvutatavad.

Suurtööstuse töötamismäära indeksid 1927—31 a.

(Arvestamata ehitustööstus.)

Nombres-indices de l'emploi dans la grande industrie de 1927—31 (Bâtiment non compris).

3.	Indeks töötajate üldarvu alusel (Indeks A) N.-indices sur la base du nombre général des travailleurs		Indeks tööliste poolt tehtud töötundide üldarvu alusel (Indeks B) N.-indices sur la base des heures du travail effectuées par les ouvriers	
	Poolaastad — Semestres			
	I	II	I	II
1927	100	103	100	106
1928	104	111	110	115
1929	106	111	106	113
1930	107	104	106	105
1931	99	96	94	91

Tab. 4 näeme, et ka 1927 a. võrreldes, mil töötamismäär oli madalseisus, töömahu efektiivne ulatus on olnud 1931 a. tunduvalt madalam. Töövõimaluste vähenemine on kestnud järjest 2 aastat (1930—1931 a.). Üksikute tööstuseharude suhtes näeme siingi ligikaudu sama pilti, millest oli kõnet eelpool.

Suurtööstuse töötamismäära indeksid 1930—31 a. (Alus: tööliste poolt tehtud töötundide arv, 1927 a. I poolaasta = 100). — Nombres-indices de l'emploi dans la grande industrie de 1930—31 (Base: nombre des heures du travail effectuées par les ouvriers, I semestre de 1927 = 100).

4.	1930		1931	
	Poolaastad — Semestres			
	I	II	I	II
<i>Pour la nomenclature française s'adresser à la page 193 tab. 30</i>				
I. Murrud ja kaevandused	112	106	101	99
II. Mineraalide ümbertöötamine	86	89	74	79
Sellest: 3. Kvaasitööstus	95	107	114	101
III. Metallitööstus	111	118	110	106
IV. Keemiatööstus	57	69	78	100
Sellest: 1. Tuletitööstus	33	40	25	21
V. Nahatööstus	108	97	61	71
VI. Tekstiilitööstus	108	103	91	79
Sellest: 3. Linatööstus	131	123	131	131
VII. Puutööstus	93	77	70	67
Sellest: 1. Saeveskid	85	60	63	60
VIII. Paberitööstus	107	114	90	91
IX. Poligraafiatööstus	118	125	108	108
X. Toidu-, jookide- ja maitseainete tööstus	110	120	105	118
Sellest: 3. Sokoladi- kompvoki- ja li- kvi d tööstus	140	176	166	206
XI. Kehakattetööstus	178	190	201	213
XIII. Elektri- ja gaasi- jaamad	140	126	121	124
XIV. Puhastustööstus	104	100	89	88
Kokku—Total	106	105	94	91

Nii võib kokkuvõetult tähendada, et tagasimineku tööstuslikus tegevuses on üldine, peale mõninga erandi, mille tõttu ümmarguselt igast seitsmest 1929 a. tegevuses olnud töötavast isikust üks on kaotanud töö, ühtlasi ülalpidamisallika. Eriti on kannatanud eksporditööstuse alal tegevad ettevõtted, kuna kodumaaturgu varustavad ettevõtted on kannatanud vähem.

Töölolude kohta tööstuses enim ilmunud artiklid:

Töölolud suurtööstuses 1931 a. Eesti Statistika, 1932 a. nr. 122(1), lhk. 49.

KULTUURKAPITALI TEGEVUS 1925/26—1930/31 a. FONCTIONNEMENT du FONDS de CULTURE.

Sisu: 1. Kultuurkapitali tulud ja kulud, lhk. 161. 2. Kultuurkapitali summade kasutamine erialade järgi, lhk. 164: a) Vabariigi Valitsuse kasutusse läinud summade kasutamine, lhk. 164. b) Kirjanduse sihtkapital, lhk. 164. c) Helikunsti sihtkapital, lhk. 166. d) Kujutavate kunstide sihtkapital, lhk. 166. e) Näitekunsti sihtkapital, lhk. 167. f) Kehakultuuri sihtkapital, lhk. 167. g) Ajakirjanduse sihtkapital, lhk. 167. Tegevuse iseloomustus, lhk. 167.

Besti Kultuurkapitali seadusega (R/T 27/28 — 1925, 4) loodud kapitali ülesandeks on:

a) huna, pidada ülal ja toetada asutisi, mille ülesandeks on teaduse või kunstide edendamine, tutvustamine ja populariseerimine, kunstilise hariduse andmine, rahvahariduse tõstmine ja kehakultuuri arendamine;

b) teostada ja toetada teaduslikke, kunstilisi ja rahva kehakultuuri tegelasi; ettevõtteid;

c) toetada kultuuritegelasi, kellel oma erialal siinapaistavad teened, samuti ka surma puhul nende perekondi;

d) toetada isikuid, kes teaduse, kirjanduse või teiste kunstide alal avaldanud andekust ning eduspüüdmist ja oma erialal vajavad täiendamist;

e) toetada asutisi ja ettevõtteid, milliste ülesandeks on rahvus-kultuuri tegelaste mälestuse jäädvustamine.

Sellest selgub, et Kultuurkapitali oma ülesannetelt on oluliseks täienduseks teistele riiklikele asutistele, eeskätt õppeasutistele, mille kaudu teostub riigis rahvahariduse ja kultuuri tõstmine.

Seaduse kohaselt oli see abi nähtud ette kaunis laianulatuslik. Kuna aga tegelikult selle kava täiel määral teostamiseks polnud käepärast küllaldaselt summasid, siis tõuseb huvi selgitada, mis ulatuses ja summas on Kultuurkapital seni töötanud.

Selleks pakuvad peajoonis ülevaadet Kultuurkapitali aruanetes avaldatud arvud, millised siin on toodud kokkuvõetult kuue tegevusaasta ulatuses. Kokkuvõteteks on kasutatud andmeid Kultuurkapitali summade tegoliku kasutamise kohta, s.t. on toodud vaid summad, mis on antud välja mitmesugusteks kultuurilisteks otstarveteks (ka laenude näol), kuna mitmesugusteks fondideks määratud summad, mis seisavad veel Kultuurkapitali käsutuses, esitamata on jäetud — need sisalduvad üldistes Kultuurkapitali reservsummas (Kult.-kap. seis 1/IV), milliste kohta pakub ülevaadet tab. 1.

Selle, samuti tab. 2, koostamisel on arvestatud ka mõningate summadega, milliste liikumise kohta andmeid leidus vaid sihtkapitalide valitsustes — peamiselt küll Kujut. kunstide sihtkap. valitsuses. Nende hulka pole aga arvatud summasid, milliseid üksikud sihtkapitalid on saavutanud oma ettevõtteist või linkidena — sellekohaste andmete hangitamata tõttu.

Varandused, mis on Kultuurkapitali ülesannete teostamiseks koondunud Kultuurkapitali valitsuse (või sihtkapitalide) kätte, nagu inventar, raamatukogud, kunstiteosed, mis oma iseloomult pole likviidsed, on jäetud tulusos arvestamata ega sisaldu tab. 1 näidatud Kultuurkapitali seisus — selles on vaid mitmesugusaks kasutamiseks vabad rahasummad. Seega, bilansisumma saame kätte, kui arvame tab. 1 alumisele reale juure vastavad summad. Nii 1930/31 a. 166 tuh. kr tuleb juure arvata laenude summa 310 tuh. kr ja varanduste väärtus 100 tuh. kr, saame 31/III 1931 a. 576 tuh. kr, mis esineb ametlikus bilansis.

Nagu selgub eeltoodud märkmeist, on siin statistilisele vaatlusele võetud Kultuurkapitali tulud ja kulud nii öelda puhtal, tegelikul kujul, jättes

1. Kultuurkapitali tulud ja kulud.

Recettes et dépenses du fonds.

kõrvale vormilise bilansi nõuete kohaseid lisandusi. Seepärast on esitatud tulude osas, peale seaduse

§ 2 kohaselt saadud summade, vaid % hoiussummadest ja laenudest ning tagasisaadud laenud ja kulude osas — Kult.-kapit. eelarve kohaselt tehtud kulud ja antud laenud. Kuigi viimased pole tavaliselt käsitatavad ei kuluna ega tuluna, tuleb neid siin vaadelda siiski sellistena, sest, nii kui selgub allpool, on suur osa väljaantud laenusid küلمانud ja pealegi on meil tähtis saavutada ülevaadet just nendest summadest, mis on iga aasta kasutamisevabad Kultuurkapitali ülesannete teostamiseks.

Kultuurkapitali seaduse § 2 kohaselt moodustavad kapitali a) riigi poolt eelarve korras määratud summad, b) Kultuurkapitali heaks selle seaduse (§ 3 — 7 ja 9) alusel võetavad maksud, c) sissetulekud Kult.-kapitali ettevõtetest ja varandustest ning d) Kult.-kap. heaks määratud annetused ja pärandused. Tegelikult on E. K.-kapit. tulused saavutatud keskraamatupidamise andmeil ainult p. b ja c kohaselt. Pealegi viimast liiki tulud leiame vaid % kapitalidest ja laenudest; tulused ettevõtteist ei ole näidatud. Keskkorraldusel ettevõtteid pole; E. K.-kap. sihtkapitalide valitsuste ettevõtete tulud aga jäävad sihtkapitalide valitsuste kasutusse ja nende liikumise kohta seni kokkuvõtet pole tehtud. See võiks meile näidata, kas ja mil määral üksikud sihtkapitalid on aktiivsed oma ülesannete teostamisel; sest Kult.-kap. summade abil sihtkapit. isetegevusel mitmesuguste kultuuriliste asutiste ja ettevõtete asutamisel on igatahes suurem kultuuriline tähtsus kui lihtsal summade jagamisel isikutele.

Kultuurkapitali heaks raha kogumine algas juba 1921 a. — s. a. juunis Vabariigi Valitsuse poolt ajutise valitsemise korras maksmapandud ja hiljem Riigikogu poolt kinnitamatajäänud seaduse kohaselt avaldatud Rahaministri määrusega, mille alusel iga isiklikuks tarvituseks müüdüd piiratud toobi eest läks Kultuurkapitali heaks 3 mk. See kord maksis 18. veebr. 1925 a., mil hakati Kult.-kap. heaks makse võtma juba 1925 a. Kult.-kap. seaduse kohaselt. Kuni 1. VII. 1925, mis ajast peale algab Kult.-kapitali korralik tegevus ja arvepidamine, oli kogunud ühes % juba 586 tuh. kr 1. III. 25 kuni 1. III. 26 a., s.o. 9 kuu jooksul, tuli sisse Kult.-kap. seaduse kohastest maksudest 188 tuh. kr; järgnevad aastad andsid juba ligi kahekordsed summad. Kuid sellised head aastad ei kestnud kaua: 1929/30 hakkab Kult.-kapit. tulu langema — peamiselt küll mõningate muuda-

tuste tõttu kapitali heaks võetavate maksude alal, kuid kahtlemata mõjub siin alanud majanduslik kitsikus. Lõppemisel oleva majandusaasta sissetulekud Kult.-kap. heaks arvatavasti kujunevad siiski eelmisest aastast vähe suuremateks, andes umbes 375 tuh. kr.

Teised sissetulekud Kult.-kapit. tuluks pole nimetamisväärt. Hoiusummadest ja laenudest saadavad % on madalad — keskmiselt 2,7% aastas, mis tingitud osalt laenude madalast %, osalt aga laenude % korratust tasumisest.

Samuti on lugu laenude tagasimaksimisega — ka see jätab palju soovida, mis tõttu vastavad summad tulu osas on väikesed.

Kultuurkapitali summade kasutamine samuti algas enne Kult.-kap. seaduse ilmumist. Nimelt juba 1922 a. alates Vabariigi Valitsus andis Kult.-kap. summadest laenu näol toetusi kultuurasutistele ja mõnele kunstnikule. Kuni 1. VII. 1925 a. oli selliselt antud välja kokku 219 tuh. kr. Tagasi on sellest summast seni makstud vähe, suur osa seisab edasi laenude arvel; 81 tuh. kr sellistest on Vabariigi Valitsuse otsusel 1927 a. kustutatud.

Korrapärase tegevuse alguks 1. VII. 25 a. Kultuurkapitali arvel seisvast nimelisest üldsummast — 586 tuh. kr — kuulus Kult.-kap. seaduse § 16 kohaselt Vabariigi Valitsuse käsutusse $\frac{1}{5}$ osa, $\frac{4}{5}$ aga kuue

sihtkapitali — Kirjanduse-, Helikunsti-, Kujut. kunstide-, Näitekunsti-, Kehakultuuri- ja Ajakirjanduse sihtkapitali — käsutusse. Kuna aga tegelikult suur osa mainitud summast oli antud juba laenukena välja, jäi otsekoheks kasutamiseks vaid 367 tuh. kr, millest Kult.-kap. sead. § 12 kohaselt kuulus Sihtkapitalide alusvaradeks 180 tuh. kr (à 30 tuh. kr, mida suurendati järgmisel aastal veel 5 tuh. kr võrra). Nii jäi lõplikult Kult.-kap. tegevuse alguks kasutamisevabaks 188 tuh. kr. Pea kõik see summa jaotatigi esimese 6 kuu peale koostatud eelarve järgi nii, et Vabariigi Valitsus sai oma käsutusse 65 tuh. kr ja kuus sihtkapitali kokku 110 tuh. kr, kus juures viimaste arvele jäi reservi 13 tuh. kr. Aasta lõppedes aga tekkis raskusi jätkuvaks 1926 a. tegevuseks summade leidmisega — püsivate sissetulekute suurus polnud veel selgunud ja vabu tagavarasid enam ei olnud — seepärast acti läbi „hädaeelarvega“ — esiteks kaks esimest kuni ja hiljem ka märtsi kuu.

Kuna edaspidi Kult.-kap. tegevusaastat hakati arvestama üldises korras aprillist aprillini, siis esimene tegevusaasta piirdus vaid 9 kuuga ja selle aja jooksul tegelikult kulutatud summad (mis on väiksemad eelarves ettenähtuist) on toodud tab. 1 vastavas lahtris. Nii selles kui järgnevate aastate andmeis on Vabariigi Valitsuse ja sihtkapitalide kulusummadena toodud mitmesuguseks otstarbeks lõplikult väljaantud summad, kuna laenudeks antud summad on

Eesti Kultuurkapitali tulud ja kulud (1 000 kr) Recettes et dépenses totales du fonds de culture (1 000 kr).

I.	Kuni 1/VI 1925 a.	1925/26 (9 kunnid)	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	%						
								Kuni 1/VI 1925 a.	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
Tulud—Recettes.														
Kultuurkapitali sead. § 2 kohaselt saadud— <i>Sommes perçues en vertu de la loi</i>	586 ¹⁾	188	472	469	473	444	319	100,0	90,8	97,0	83,5	97,0	97,2	94,4
% hoiusummadest ja laenudest— <i>% des dépôts et prêts</i>	—	5	8	0	7	8	14	—	2,4	1,7	0,0	1,5	1,7	4,1
Laenusid tagasi saadud— <i>Avances encaissées</i>	—	14	2	93	3	5	5	—	6,8	0,1	16,5	0,6	1,1	1,5
Kokku— <i>Total</i>	586	207	482	562	483	457	338	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülejääk eelmisest aastast— <i>Reste de l'année précédente</i>	—	307	203	381	363	306	201	—	63,0	37,8	40,4	42,0	40,1	46,3
Üldse— <i>Ensemble</i>	586	514	775	943	846	763	629	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kulud—Dépenses.														
Vabariigi Valitsuse osus— <i>Partie du Gouvernement</i>	—	52	62	91	261	163	141	—	22,2	17,8	16,9	40,0	37,1	33,4
Kirjanduse sihtkapitali osas— <i>Fonds de la littérature</i>	—	46	63	82	51	55	31	—	19,7	18,1	15,2	9,0	12,6	7,4
Helikunsti sihtkap. osas— <i>Fonds de musique</i>	—	44	52	79	52	53	22	—	18,8	14,0	14,6	9,7	12,0	5,2
Kujutava-kunsti sihtkapitali osas— <i>Fonds des beaux-arts</i>	—	35	57	60	49	40	27	—	15,0	16,4	11,1	9,2	11,1	6,4
Näitekunsti sihtkapit. osas— <i>Fonds théâtral</i>	—	29	63	87	61	67	60	—	12,4	18,1	16,1	11,4	15,2	14,2
Kehakultuuri sihtkapit. osas— <i>Fonds de la culture physique</i>	—	20	35	37	40	32	25	—	8,5	10,1	6,9	7,5	7,3	5,0
Ajakirjanduse sihtkapit. osas— <i>Fonds des journaux</i>	—	8	16	23	10	18	9	—	3,4	4,6	4,2	3,6	4,1	2,1
Muud kulud— <i>Autres dépenses</i>	—	—	—	81 ²⁾	0	3	107 ³⁾	—	—	—	15,0	0,0	0,7	25,4
Kokku— <i>Total</i>	—	234	348	540	533	440	422	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Laenusid— <i>Avances prêtées</i>	219	47	46	40	7	32	41	100,0	16,7	11,7	6,9	1,3	0,8	8,0
Üldse— <i>Ensemble</i>	219	281	394	580	540	472	463	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Resti Kultuurkapitali seis 1/IV— <i>Solde au 1/IV</i>	307	293	381	363	306	261	166	—	—	—	—	—	—	—

1) Ühes %, 2) Val. Val. otusega kustutatud. 3) Selles Eesti Kunstimuseumile ülesantud ehitusfond 105 500 kr.

toodud kõigi alade kohta koos; selliste eritlus alade järgi on antud eraldi tab. 2.

Mis laadi on Vabariigi Valitsuse ja sihtkapitalide iga-aastased kulud selgub allpool, siin vaid jälgime vastavate summade suurust ja vahekordi. Viimases suhtes E. Kultuurkapitali senist tegevust võib jaotada kahte ajajärku. Esimesse ajajärku kuuluvad tegevuse kolm esimest aastat, mil kasutuskreeditide jaotamisel Vabariigi Valitsuse käsutusse läks vaid $\frac{1}{5}$ osa ja mil Kultuurkapitali nõukogu koosnes peale Riigikogu (3) ja Ülikooli (2) esindajate peamiselt sihtkapitalide valitsuste esindajast (à 2 es.). Teine ajajärk algab 1928/29 eelarveaastaga, mis ajast E. Kultuurkapitali seaduse muutmise kohaselt (RT 113 — 1927) E. Kult.-kapitali sissetulekuist läheb Vabariigi Valitsuse käsutusse pool — 50% ja sama palju kuue sihtkapitali kasuks, ja mil Kult.-kap. nõukogu koosneb vaid Riigikogu (4) ja Vabariigi Valitsuse (2) esindajast ning Vabariigi Valitsuse poolt nimetatud tuntud kultuurtegelastest (4). Et Kult.-kapitali seaduse muutmise tõi olulisi muutusi, näitavad ilmekalt tab. 1 arvud. Neist selgub, et teises ajajärgus Vabariigi Valitsuse osa kasvades on sihtkapitalid kahanenud mitte üksnes osatähtsusest vaid ka absoluutselt. Ainult Näitekunsti sihtkapitali summad ka viimaseil aastail pole langenud alla 1926/27 a. taset; samuti pole erakorraliselt suur Kehakultuuri sihtkapitali summade langus; kuna aga teised viimasel aastal vaevalt ulatuvad pooleni või vähe üle selle. Eriti suur on viimaste aastate langus võrreldes 1927/28 a., mis oli kõigile sihtkapitalidele parimaks. Siis kuue sihtkapitali arvele langes 368 tuh. kr, ja Vabariigi Valitsus oma 91 tuh. kr lisaks kustutas vanu võlgasid 81 tuh. kr ulatuses. Kuna viimasest summast langes näitekunsti alale 19 tuh. kr, siis sel aastal kogu näitekunsti alale läinud summa, ühes Valitsuse annetusega moodustas 106 tuh. kr.

Õeldule lisaks tuleb pidada silmas veel seda, et mõne sihtkapitali huvialad on Kult.-kap. tegevuse ajal saanud tunduvalt lisatoetust otseselt riigilt eelarve korras. Nii said 1000 kr:

	1925	1926 (3 kuud)	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
Vabariigi Valitsuse alal:							
Teadusl. seltsid	7	2	7	7	7	6	—
Muuseumid	9	5	15	15	20	—	—
Kirjandus	24	4	15	15	15	—	—
Hellikunst	45	10	52	40	47	15	55
Kujut. kunst.	23	6	20	15	15	15	21
Näitekunst	107	23	91	139	144	167	210
Kokku	216	50	200	231	248	269	286

Riigilt eelarve korras suurimate toetuste saajaiks osutuvad teatrid — esialgu Estonia ja Vane muine, hiljem ka Töölisteater ja maanäitelavad; neile järgnevad muusikakoolid — esialgu Tallinnas

ja Tartus, hiljem vaid esimene; siis kunstikool Pallas ja kuni 1929/30 Eesti Rahva muuseum ja Eesti Kirjanduse selts. Väikeste toetuste saajatena esinevad veel kuni 1929/30 a. Draamastudio teatrikool, Vene Haridusliit, Eesti Haridusliit (ka 1930/31 a.) Akadeemiline Emakeelseelts, Akad. Ajalooselts ja kuni 1928/29 a. Õpet. Eesti selts. 1925 a. said toetust veel mitmed väikelinna teatrid ja muuseumid.

Teises ajajärgus, mil Vabariigi Valitsuse käsutada suuremad summad, on nendest, peale mitmesuguste jooksvate toetuste, reserveeritud suuremaid summasid ka eriotstarbeiks: on loodud ehitusfond, millest 1930/31 a. üle on antud Sihtasutis Eesti Kunstimuuseumile 106 tuh. kr ja Kultuurpropaganda fond, millest toetati muuseumis ka Eesti kunstinäituste korraldamist välismaal.

Kuid selle kõrval pälviv tähelepanu, et teises ajajärgus ka Kult.-kap. reservsummad on kahanenud. Osalt on see tingitud küll jätkuvalt alusvarade väljalaenamistest (v. tab. 2): 1925 ja 1926 a. laenati välja Näitekunsti sihtkap. alusvarast 30 tuh. kr — Tartu Vanemuisele (20 tuh. kr), Pärnu Endlale (5 tuh. kr) ja Narva Võitlejale (5 tuh. kr), 1927/28 a. Ajakirjand. sihtkap. alusvara — E. Ajak. Liidule „Kodu“ ostmiseks, 1929/30 a. Kehakult. sihtkapit. alusvarast 30 tuh. kr — omavalitsustele laenatud ja sihtkap. enda ettevõttel kasutatud spordiplatside ehitamiseks ja 1930/31 a. Helikunsti sihtkapitali alusvara — Tallinna Konservatooriumi maja ehitamiseks; seni puutumata on vaid Kirjanduse- ja Kujut. kunsti

Kultuurkapitalist antud laenud (1 000 kr.).
Avances du fonds de culture (1 000 kr.).

	Kuni 1/IV 1925	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
2.							
Antud laenuid — Avances prêtées.							
Vabariigi Valitsuse osas	52	17	33	—	5	—	—
Kirjanduse sihtkapital	—	0	—	—	—	—	—
Hellikunsti	—	—	4	—	—	—	36 ¹⁾
Kujutava kunsti	56	5	4	4	2	10	4 ²⁾
Näitekunsti	24	25 ¹⁾	5 ¹⁾	1	—	—	—
Kehakultuuri	37	—	—	—	—	22 ¹⁾	1
Ajakirjanduse	—	—	0	35 ¹⁾	—	—	—
Kokku	219	47	46	40	7	32	41
Laenude seis 1/IV —	—	—	—	—	—	—	—
Montant des avances au 1/IV	—	219	252	296	248	247	274
Üldse	219	266	298	336	250	279	315
Tagasisaadud laenuid — Avances encaissées.							
Partie du Gouvernement	—	7	—	62 ¹⁾	—	1	—
Fonds de la littérature	—	—	—	—	0	—	—
Fonds de musique	—	—	—	—	—	—	—
Fonds des beaux-arts	—	2	2	0	3	3 ¹⁾	4 ¹⁾
Fonds théâtral	—	5	—	19 ¹⁾	0	—	—
Fonds de la culture physique	—	—	—	—	3	—	1
Fonds de journalisme	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	—	14	2	93	3	5	5
Jät laene välja — Montant restant des avances	219	252	296	248	247	274	310

¹⁾ Alusvarast. ²⁾ Vabariigi Valitsuse poolt kustutatud laenuid — üldse 81 000 kr. ³⁾ Selles 2 000 kr. antud uuesti laenuks laenude tagasimaksmisest kogunenud summast, mis E. Kult.-kap. keskraamatupidamisest läbi kandmata. ⁴⁾ E. Kult.-kap. keskraamatupidam. läbi kandmata 1929/30 a. 500 kr 1930/31 a. 1462 kr.

sihtkapitalide alusvarad. Kuid selle kõrval ka eelarve korras on järjest kulutatud rohkem kui on olnud tuluid: nii 1928/29 a. oli kulusid 533 tuh. *kr.*: 483 tuh. *kr.* tulude vastu, ja 1930/31 a. 422 tuh. *kr.*: 338 tuh. *kr.* vastu. Selle tagajärjel oli 1931/32 a. alguks tagavarasummasid järele jäänud vaid 166 tuh. *kr.*

Ühes sissetulekute ja tagavarasummade vähenemisega on viimaseil aastail vähenenud ka laenude andmine väljaspool alusvarasid. Varematal aastatal etendasid laenuid suurt osa Vabariigi Valitsuse käsutuses seisvate summade alal ja ka Kuj. kunsti, Näitekunsti ning Kehakultuuri sihtkapitalid said tegevuse algades suurema osa laenuarveid parandusena Vabariigi Valitsuselt. Omal algatusel püsiva-loomulist laenupolitikat on harrastanud vaid Kujut. kunsti sihtkapitali valitsus — toetades nimekamaid kunstnike ateljeede ehitamisel ja, kui vaatleme laenude tagasimaksmist, siis sünnib see enamvähem korrapäraselt ka ainult kunstnikkude poolt, kuna suur osa Vabariigi Valitsuse poolt väljaantud vanemaid laene näib olevat külmanud. Seetõttu väljasolevate laenude kogusumma on järjest kasvanud, kui mitte lugeda 1927/28 a. laenude kustutamisest tingitud ajutist langust.

2. Kultuurkapitali summade kasutamise erialade järgi.
Destination des sommes affectées du fonds de culture.

On korduvalt rõhutatud, et piiratud määral kogunevaid Kultuurkapitali summasid peab kasutatama võimalikult produktiivselt. Mil määral see on teostunud, seda on püütud selgitada järgnevas jaotades Vabariigi Valitsuse ja sihtkapitalide kulutatud summad kulu liikide järgi. Sellise jaotamise aluseks on võetud E. Kultuurkapitali sihtkapitalide valitsuste kokukorras ettenähtud kululiigid. Kuna aga Kultuurkapitali aruandeis üksikasjalised andmed kululaadist pole mitte küllalt täpsad, siis toodud tabelis võivad leiduda ka mõningad väikesed ebatäpsused, näiteks, kodu- või välismaa toetuste eritlusel perioodilisteks ja ühekordseiks. Võimaluse ulatusel aga on püütud selliseid ebatäpsusi vältida sihtkapitalide tegelaste kaasabil. Ülevaate selguseks oleme toonud liigitusandmed %-des ja keskmistena ühe asutise või isiku kohta. Keskmise arvutamisel on arvestatud toetust saanud reaaliskute arvuga vaid igas kululiigis eraldi, mistõttu rühmade arvud (tab. 4) on seevõrra tegelikult suuremad, kui üks asutus või isik, saades mitmet liiki toetust, esineb korraga mitmes kululiigis; üldiselt aga pole sellised juhud sagedad.

a) Vabariigi Valitsuse käsutusse läinud summade kasutamine.
Sommes à la disposition du Gouvernement.

Vabariigi Valitsuse osas paistab silma kultuurasutistele ja seltsidele antud toetuste suur osatähtsus; eriti viimasel kolmel aastal see tõuseb üle 90%. Sedalaadi toetustes etendavad kaaluvamat osa kaks liiki — üldtoetused ja kultuurasutiste ja -seltside ettevõtete toetused. Üldtoetusi on antud kõigul määral, eriti rohkesti aga 1926/27 ja 1928/29 a. väga mitmesugustele seltsidele.

Suuremal määral toetusi saanud ettevõttest on osa selliseid, mis oma tegevuselaadilt käivad üksikute sihtkapitalide alla ja on saanud toetusi kahest allikast. Teistest eriotstarbelistest seltsidele antud toetusliikidest esineb suurema %-ga veel kirjastamine ja väiksemal määral, kuid siiski püsivalt, teaduslikud uurimised. Ülejäänud kululiigid, nagu eritöösannetega isikute palgad ja kultuurtegelaste mälestuse jäädvustamine, esinevad juhuslikkude arvudega; õpilaste toetused, loomulikult, siin üldse ei esine.

Juhuslikku laadi kannavad ka toetused kultuurtegelastele, peale pensionide, mille osalistena püsivalt esinevad teatavad isikud (või perekonnad) teadlas- või kultuurtegelaskonnast — viimasel aastal 12 isikut. Ka muude toetusliikide all esineb toetust saajate hulgas teadlasi, mis tingitud sellest, et teaduste sihtkapitali puudusel selle aset peab täitma Vabariigi Valitsus. Kuid osatähtsusest on teaduse- ja teadlaste toetuseks antud summad eelpool mainitud seltsidele antud summade kõrval vägagi piiratud, ega suuda asendada vajalist eri sihtkapitali. Peale selle peab mainima, et Vabariigi Valitsuse osast on saanud toetusi ka isikud, kes oma tegevuselt kuuluvad üksikute sihtkapitalide alale. Üldine Vabariigi Valitsuse osast toetust saanute arv püsib 20 ümber ja neile antud summade %, algul 20 ligidane, on viimaseil aastail võrdlemisi madal — kuid seda Vabariigi Valitsuse käsutusse läinud summade järsu tõusu tõttu 1928/29 a.; keskmised toetussummad isiku kohta kuuluvad kõrgemate hulka, võrreldes üksikute sihtkapitalide toetussummadega.

Vabariigi Valitsuse osa arvel teostub ka Kultuurkapitali keskraamatupidamine ja Kapit. nõukogu asjaajamine. Summaliselt kõiguvad need 1393 ja 2537 *kr.* vahel.

b) Kirjanduse sihtkapital.
Fonds de la littérature.

Ka kirjanduse sihtkapitali summade kasutamisel paistab silma kõigepealt kultuurasutistele ja organisatsioonidele määratud toetuste võrdlemisi kõrge osatähtsus — varemäl aastail ulatus see üle 50%, viimaseil aastail kõigub see 40% ümber kogu kulusummast. Pealegi pälvib siin märkimist nende toetuste kindlakujuline otstarve — kirjastamine. Seks otstarbeks toetuse saajaid organisatsioonide oli varemäl aastail 5, eesotsas E. Kirjanduse seltsi ja Kirjanikkude liiduga (Loomingu toetus) viimasel aastal summade vähenedes aga kõigest 2 — E. Kirjanikkude liit ja väikse sumмага Akadeemiline kirjastuse ühing.

Isikutele määratud toetused esinevad siin peamiselt mitmesuguste stipendiumide näol. Esikohal seisavad perioodilised kodumaa stipendiumid — varemäl aastail 14 isikule, viimasel aastal 5; selliste stipendiumide keskmine suurus kõigub 1178 ja 868 *kr.* vahel; kõrgeim stipendium leidub 1927/28 a. — 1490 *kr.* suuruses. Ühekordist kodumaa toetust saajate arv kõigub 11—17, keskmine summa 217 ja 395 *kr.* vahel. Välismaa stipendiume on kirjanikele määratud vähe.

Kultuurkapitaal kullusma (ilma laendeta) jagrumemine kultuurile järel % — Devisation des dépenses effectuées au fonds de culture en % (sans avances).

	Vab. Valtuse osa Partie de l'Etat			Helikmsid shtkapital Fonds de musique			Kirjanduse shtkapital Fonds de la littérature			Kajut. kunstide shtkapit. Fonds des beaux-arts			Näitekunstid shtkapit. Fonds théâtral			Kaubakultuuri shtkapit. Fonds de la culture physique			Ajakirjanduse shtkapit. Fonds de journales																				
	1927/28	1928/29	1929/30	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29	1926/27	1927/28	1928/29																		
A. Toetused kultuursüstele ja organisatsioonidele	78,8	84,7	92,2	91,3	90,9	92,2	91,3	90,9	92,2	91,3	90,9	92,2	91,3	90,9	92,2	91,3	90,9	92,2	91,3	90,9	92,2																		
1. Üliõpilaste ühiskonnad ja organisatsioonid	28,1	31,8	35,5	34,5	34,0	35,5	34,5	34,0	35,5	34,5	34,0	35,5	34,5	34,0	35,5	34,5	34,0	35,5	34,5	34,0	35,5																		
2. Üliõpilaste ühiskonnad	21,6	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8	21,8																		
3. Kirjanduse ühiskonnad																		
4. Toetusud õpilastele																		
5. Inglisekeelsetele isikutele																		
6. Inglisekeelsetele isikutele																		
7. Kultuuritegelastele	30,5	1,9	56,8	76,4	48,8																		
8. Muud																		
B. Toetusud isikutele	19,1	18,7	5,8	7,5	8,5	48,8	47,9	61,2	55,6	55,8	55,4	22,1	32,7	36,1	60,4	54,7	55,9	63,2	57,0	70,5	23,3	19,7	35,3	25,2	22,1	2,4	5,2	8,0	9,1	15,5	59,7	55,5	44,8	64,4	82,7				
1. Kultuuritegelastele		
2. Kod. stip.		
3. Vallimaa stipend.	13,8	1,7	0,6		
4. Välismaa stipend.		
5. Kultuuritegelastele	1,0	1,1	0,6	0,9	0,4		
6. Kultuuritegelastele	0,6	1,7	0,4	
7. Kultuuritegelastele	
8. Kultuuritegelastele	
9. Kultuuritegelastele	
10. Muud	3,2	3,3	2,4	4,1	4,4	11,3	7,3	10,5	9,8	17,6	11,7	0,5	11,6	12,6	39,3	8,5	8,0	0,9	0,6	12,1	2,7	3,8	8,6	12,5	14,1			
C. Kultuuritegelastele	2,1	1,6	1,0	1,2	1,5	0,6	2,0	1,7	1,8	1,4	0,5	1,0	0,8	1,5	10,5	9,9	11,2	21,3	21,9	23,5	1,7	5,1	9,0	3,7	2,7	22,8	19,7	53,0	46,0	49,2	
1. Kultuuritegelastele
2. Kultuuritegelastele
3. Kultuuritegelastele
4. Kultuuritegelastele
5. Kultuuritegelastele
D. Kultuuritegelastele

*) Personnelles connues par ses actions dans le champ de culture.

Samuti vähe on antud toetusi haiguse puhul. Stipendiumidele lisaks on antud üksikuid aastail rohkemal määral vaid autasusid avaldatud kirjatööde eest — 1927/28 a. 22 isikule. Mitmesugusel kujul ühele isikule aasta kohta makstud suurimad summad leiame 1927/28 a. — 2890 ja 2490 kr. Pensionisajate arv oli suurim 1927/28 a. — 11 isikut, väikseim 1930/31 a. — 7 isikut.

Kirjanduse sihtkapitali valitsuse tegevus piirdub peamiselt eelarve koostamise ja saadud summade jagamisega: selle tõttu valitsuse asjaajamise kulud on võrdlemisi väikesed, kõikides 0,6 ja 2,0% ehk 401 ja 1602 kr vahel.

e) Helikunsti sihtkapital.

Fonds de musique.

Helikunsti sihtkapitali summade kasutamisel on ajajooksul teostunud suur muudatus — esialgu suuremal määral toetuste andmine kultuurasutistele ja seltsidele, viimasel ajal isiklikele toetuste osatähtsuse suur kasv. Osalt on see tingitud küll kasutussummade suure languse tõttu (1930/31 a.), kuid nimetatud muutus tuleb ilmsiks juba 1928/29 a. peale. Kõige mitmekesisem oli toetuste määramine seltsidele ja asutistele Kult.-kap. tegevuse algul 1926/27 a., mil peeti silmas kõiki tähtsamaid eriotstarbeid. Aastate jooksul aga on jäänud püsima vaid üldtoetused, toetused õpilastele — koguni kasvaval määral — ja ettevõtete toetus suuresti kahanenud määral.

Toetused isikutele, arvatud välja viimane kitsas aasta, on kasvanud nii arvalt kui mitmekesisuselt; kõrgeimal määral anti isikutele toetusi 1928/29 ja 1929/30 a. Arvatud välja perioodilised toetused ja tellimised, on esindatud kõik toetuseliigid. Kuid suurima osatähtsusega, võrdlemisi rohkete pensionide kõrval — kuni 12 isikule, on isiklike toetusi antud peamiselt helitööde ostu näol, seega ikkagi produktiivse töö eest. Viimasel kitsal aastal on toetused piirdunud, peale pensionide, tööde ostu ja töö-ülesannete ning haiguse puhul toetuste näol. Suurem summa ühele isikule mitmesuguste toetuste näol esineb 1927/28 a. — 1700 ja 1600 kr suuruses. Viimasel 1930/31 a. on kõrgemaiks toetussummadeks vaid pensionid — 1200 kr, kuna muud toetused ühele isikule ei ületa 600 kr. Keskmised toetussummad aga, arvatud välja pensionid ja välismaa õppereisid, on alla 500 kr isiku kohta.

Sihtkapitali valitsus kuni viimase ajani eriti aktiivselt pole tegutsenud. Ainult 1930/31 a. on määratud 1563 kr võrdlemisi suurel arvul ostetud helitööde kirjastamiseks. Sihtkapitali valitsuse asjaajamise kulud pole suured ei % ega summalt, tõustes kõige rohkem 769 kr peale aastas.

d) Kujutatavate kunstide sihtkapital.

Fonds des beaux-arts.

Kujutatavate kunstide sihtkapitali summade kasutamise alal võime konstateerida omapärase joonena sihtkapitali enese aktiivsust, mis pealegi osutab kasvu suuna: sihtkapitali enda käsutusse jäänud summade osatäht-

Keskmine kulusumma ühe aastilise või isiku kohta kr. Dépense moyenne par institution ou personne (kr).

	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
4.					
1) Vabariigi Valitsuse osa — Partie du Gouvernement.					
Toetused kultuurasutistele ja organisats.	1 356	1 422	2 535	3 562	3 531
Toetused isikutele	783	623	664	601	596
Kultuurinõukogu käsutuses	1 299	1 393	2 537	1 940	2 164
2) Kirjanduse sihtkpt. — Fonds de la littérature.					
<i>Subventions aux institutions et organisations poursuivant un but de culture</i>	7 100	8 358	3 141	5 875	4 383
<i>Subventions aux personnes</i>	726	647	600	471	519
<i>À la disposition des administrations de fonds</i>	401	1 602	871	996	431
3) Helikunsti sihtkpt. — Fonds de musiq.					
Toetused kultuurasutistele ja organisats.	2 046	3 793	1 994	2 648	1 075
Toetused isikutele	554	515	459	527	534
Sihtkapt. valits. käsutuses	287	769	418	300	1 167
4) Kujutatavate kunstide sihtkpt. — Fonds des beaux-arts.					
Toetused kultuurasut. ja organisats.	1 250	1 520	1 071	1 725	413
Toetused isikutele	347	372	326	285	352
Sihtkapt. valits. käsutuses	1 403	2 249	3 439	6 552	2 079
5) Näitekunsti sihtkpt. — Fonds théâtral.					
Toetus, kultuuras. ja organis.	4 325	5 454	3 528	2 972	2 641
Toetused isikutele	321	349	453	422	506
Sihtkapt. valits. käsutuses	1 097	2 220	2 747	1 227	1 629
6) Kehakultuuri sihtkpt. — Fonds de la culture physique.					
Toetus, kultuuras. ja organis.	956	1 395	656	2 028	1 800
Toetused isikutele	276	980	1 076	720	660
Sihtkapt. valits. käsutuses	1 973	3 661	7 130	4 841	2 513
7) Ajakirjanduse sihtkpt. — Fonds du journalisme.					
Toetus, kultuuras. ja organis.	1 625	2 002	2 400	2 017	625
Toetused isikutele	500	513	579	408	404
Sihtkapitali valits. käsutuses	—	404	1 100	230	304

sus kulude kogusummas on ajajooksul kasvanud 11,2% 23,5% peale. Sellest on läinud umbes pool Sihtkapitali valitsuse ettevõtete alale, millistena esinevad iga aasta korraldatavad kunstinäitused ja viimasel ajal näitusruumide ülalpidamine. Ühenduses näituste korraldamisega on kasvanud ka asjaajamiskulud — 2,6% pealt 10,7% peale, millistes suurt osa etendavad Sihtkap. valitsuse teenistuses olevate isikute palgad.

Käsitähes Sihtkap. valitsuse aktiivsusega on vähenenud toetused asutistele ja organisatsioonidele, eeskätt üldlaadi (kunstnikkude ühingule) ja ettevõtete toetuste alal; püsivaks on jäänud vaid toetused õpilastele kunstikooles. Organisats. toetuste languse arvel on, arvatud välja 1929/30 a., järjest kasvanud toetused isikutele, mis viimasel aastal tõusid 70,3% peale. Selle juures on aga vähenenud stipendiumid, eriti välismaalised. Samuti väikest osa etendavad autasud. Kogu tähelepanu näib olevat juhitud kunstnikelt tööde ostule ja neile tellimiste andmisele. Sellisel viisil toetuste osaliste arv on kõikunud 66 (1928/29) ja 29 (1930/31) isiku vahel, kuna keskmise ostusumma suuruselt esikohal seisab 1930/31 a. ja tellimiste summalt 1927/28 a. Toetusi haiguse puhul on antud kõige rohkem 14 isikule (1930/31 a.), kuid

väikestes summas; sel alal suurimate summadega esineb 1928/29 a. Pensionäre on olnud püsivalt 4, juhulikke toetusi kunstnike perekondadele on antud vaid 1927/28 a. 2 juulil. Üksiku isiku saadud suurimad aastased toetussummad esinevad 1927/28 a. 2000 kr (omandatud töö ja välismaa stipendium) ja 2100 kr (omand. tööd).

e) Näitekunsti sihtkapital.

Fonds de l'art théâtral.

Näitekunsti sihtkapitali toetuste raskusepunkt asetseb kultuur-ettevõtete, peamiselt teatrite, toetuste alal — 56,0%—72% määral kogu kulusummast. Teistest eriotstarbelistest toetustest esinevad, peale 1926/27 a., kindlakujuliselt toetused noortele lavaõpilastele; samuti on teistest sihtkapitalidest suuremal määral peetud silmas oma ala tegelaste mälestuse jäädvustamist.

Isikutele antavate toetuste % püsib kõikides võrdlemisi ühtlasel tasemel. Peale kasvaval määral antavate pensionide — viimasel ajal 13 isikule — esinevad siin iseloomuliku toetusviisina võrdlemisi suure %-ga ja ka nimetamisväärt keskmiste summadega, eriti algusaastail, toetused haiguste puhul. Lavategelaste arendamiseks on süstemaatiliselt harastatud välismaa õppereiside toetamist; samuti esinevad pea järjekindlalt autasud traditsiooniliste lavategelaste tegevusuubelite puhul. Kodumaa stipendiumide süsteem puudub pea täiesti, kui mitte arvestada paari üksikut juhtu, mis käivad selle mõiste alla.

Sihtkapitali valitsuse tegevus, samuti kui mitmel teisel, piirdub peaaesjalikult toetuste määramisega ja väljaandmisega.

Viimaseil aastail on siiski peale jooksvate asjade ajamise asunud kavakindlamalt ka teatrite sisekorra ja põhimõtteliste küsimuste lahendamisele, millega on seotud olumaksud järele asjaajamise kulude kasv (sõidu-päevarahad väljaspool Tallinnat elutsevatele valitsuse liikmetele jne).

f) Kehakultuuri sihtkapital.

Fonds de la culture physique.

Kehakultuuri sihtkapitali kasutussummade jagunemine kululiikide järgi erineb teistest sihtkapitalidest oluliselt selle poolest, et siin toetused isikutele on minimaalsed — õppetipendiumid kodu- ja välismaal 2—6 isikule, kuna valdav osa summadest jääb sihtkapitali enda käsutusse. Sellest läheb viimaseil aastail osa sihtkapitali ettevõtete peale, milliste alla on arvatud spordiväljade ja -kursuste korraldamine, osa spordiinstruktorite ülalpidamiseks ja osa keskraamatukogu soetamiseks. Sihtkapitali valitsuse aktiivse tegevuse tõttu on asjaajamise kulud võrdlemisi kõrged, sarnanedes sellistele Kujut. kunstide sihtkapitalil.

Toetused kultuurasutistele ja seltsidele esinevad järjest väheneval määral, viimaseil aastail suuremalt osalt üldtoetuste näol, varem aga eriettevõtete toetamiseks. Järjekindlalt, kuigi väheneval määral, esinevad ka toetused kirjastamiseks (spordi ajakiri).

g) Ajakirjanduse sihtkapital.

Fonds de journalisme.

Ajakirjanduse sihtkapitali kasutadaolevate summade kulu-
tamisel leiame iseloomulise joone-
nena kuni viimase aastani
välismaa õppereisideks toetuste andmise 7 kuni 11 isikule, mis teeb 23,8% kuni 41,9% kogu kulusummast. Kodumaa õppetipendiume väikeste summadena 150—162 kr anti vaid esimesil aastail. Selle asemel on viimaseil aastail sagenenud toetused haiguse puhul, 1929/30 a. kuni 8 inimesele, võrdlemisi suurte summadena. Samuti on kasvanud pensionäride arv kuni 6. Kuna samal ajal on vähenenud sihtkap. osaks langenud üldsumma, siis loomulikult on suuresti vähenenud ka toetuste andmine asutistele ja organisatsioonidele — 1930/31 a. 13,9% peale. Järjekindlalt, kuigi väheneval määral, esinevad siin üldtoetused; varem aastail anti ka toetusi kirjastamiseks; muidu on tegemist vaid süsteemita toetustega.

Sihtkapitali valitsuse tegevus piirdub eelarvete koostamisega ja summade väljaandmisega; seetõttu ka valitsuse asjaajamise kulud on võrdlemisi väikesed, eriti viimaseil aastail.

8. Tegevuse iseloomustus.

Caractéristique de fonctionnement.

Võttes kokku eeltoodud märkmeid sihtkapitalide summade kasutamise kohta, võime väita, et iga sihtkapitali tegevuses peegeldub vastava kultuuri-ala vajaduste iseloom. Kuigi võib olla vaieldav tühe või teise toetatava isiku või asutise loominguine kvaliteet ja kuigi võib olla üksikuid vääratusi toetussummade andmisel, vahel ka süsteemist, on üldiselt siiski toetussummad leidnud teed sinna, kus seks vajadus ja samuti ka mõju suurim. Eriti peab aga rõhutama sihtkapitalide isetegevuse puudust, arvatud välja paar sihtkapitali, kus sellise alged olemas. Samuti võib konstateerida, et Kultuurkapitali seaduse muutmise järelduseks on olnud teatud määral vaid sihtkapitalide tegevuse kitsenemine. Võttes Kultuurkapitali tervikuna saavutame ülevaate selle summade kasutamisest tab. 5 andmeid. Sellest selgub, et summade jagamisel läheb võrdlemisi püsivalt $\frac{2}{3}$ kultuurasutistele. Sellest üle poole läheb nende mitmesuguste kultuurettevõtete toetuseks; siis suuremad summad kirjastamiseks ja üldiseloomuga toetusteks. Väikesed summad on läinud ka teaduslike uurimuste toetuseks; samuti piiratud on toetused õpilastele ja kultuurtegelaste mälestuse jäädvustamiseks. Sellest järgneb, et kult. asutiste ja seltside toetamisel on arvestatud eeskätt just tänapäeva vajadustega kultuurasutiste jooksvale tegevusele kaasaaitamisega.

Isiklike toetuste juures, mis kõik koos moodustavad alla $\frac{1}{3}$ kultuurkapitali kuludest, paistab silma suurima osatähtsusega pensionide kulu — viimasel aastal enam kui pool isikute toetuseks läinud summadest. Kui sellele arvata veel juure kulud haigete toetuseks, siis jääb loovisikute toetuseks järele väga vähe — viimasel aastal ümmarguselt 10% Kult. kapitali kulusummast; tuluküllasemal aastal enne

Kultuurkapitali kulunumma jagumine kululiikide järgi — Répartition des dépenses du fonds de culture¹⁾

5.	1926/27		1927/28		1928/29		1929/30		1930/31		Kulusummade % jagumine				
	Aastused, isikud	Kr	N. des instit. et pers.	Kr	Aastused, isikud	Kr	Aastused, isikud	Kr	Aastused, isikud	Kr	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31
A. Toetused kultuurasutistele ja organisatsioonidele. — Subventions aux institutions et organisations poursuivant un but de culture	118	233 116	125	302 496	164	364 279	91	285 680	73	203 530	64,1	65,9	68,3	65,4	64,6
1. Üldtoetus — Subvention en génér.	55	27 420	37	20 850	75	84 024	18	36 815	16	25 150	7,9	4,5	15,9	8,4	8,0
2. Uurimised — Recherches scientifi.	4	3 900	4	1 200	2	1 050	5	6 400	5	8 430	1,1	0,3	0,3	1,5	2,6
3. Kirjastamine — Édition	17	59 637	23	74 749	18	52 300	14	32 850	10	42 600	17,1	16,3	9,8	7,5	13,5
4. Toetused õpilastele — Subv. aux étudiants	3	5 100	7	7 310	4	5 000	13	9 945	11	5 300	1,5	1,6	1,0	2,3	1,7
5. Brillesaametega isikute palgad — Salaires du personn. spéc.	2	5 380	7	36 400	—	—	—	—	2	1 500	1,5	7,9	—	—	0,5
6. Ettevõtete toetus — Soutien des entreprises	26	117 279	35	152 520	58	216 630	36	198 370	24	117 450	33,7	33,2	40,6	45,4	37,3
7. Kultuurtegelaste mälest. jäädvastandine — Éternisation de la mémoire des personnes*	9	2 350	8	8 765	6	3 175	3	600	4	1 600	0,7	1,9	0,6	0,1	0,5
8. Muud — Autres	2	2 000	4	702	1	300	2	700	1	1 500	0,6	0,2	0,1	0,2	0,5
B. Toetused isikutele. — Subv. aux personnes	233	108 120	280	134 276	263	126 704	284	119 288	174	85 630	31,1	29,2	23,8	27,3	27,2
1. Kodumaa stipendiumid (perioodilised toetused) — Bourses périodiq.	22	19 500	25	17 005	14	14 345	20	14 280	13	9 738	5,0	3,8	2,7	3,3	3,1
2. Kod. stip., illekorine toetus (ka ergutusr., kod. reisiid) — Subv. évenuels	39	14 820	50	11 190	30	10 205	31	6 440	12	3 325	4,3	2,4	1,9	1,5	1,1
3. Välismaa stipend. (perioodil.) — Bourses pour l'étranger	6	4 800	11	7 670	5	6 780	3	3 030	2	2 040	1,4	1,7	1,3	0,7	0,6
4. Välism. õpperels. (komandeerim. j.n.c.) — Subventions aux frais de voyage po r l'étranger	14	9 350	23	15 180	29	18 750	20	11 850	2	800	2,7	3,3	3,5	2,7	0,2
5. Autasud — Rétributions honorair.	16	4 850	30	19 250	10	2 050	25	7 850	11	2 400	1,4	4,2	0,6	1,8	0,8
6. Tööde ost — Acquisition des ouvr.	47	15 355	44	18 880	59	14 808	53	15 594	34	11 076	4,4	3,0	2,8	3,6	3,7
7. Tellimised ja ülesanded — Commandes et charges	5	1 350	8	4 370	22	7 110	20	4 080	6	1 471	0,4	1,0	1,3	0,9	0,5
8. Abirahad haiguse puhul — Subsid. à l'occas. de maladie	50	11 270	38	9 817	50	13 757	53	8 290	32	2 722	3,2	2,0	2,6	1,9	0,9
9. Pensionid — Pensions:															
a) vanad ja töövõimetud kultuurtegelased — aux vieux et incap. au trav.*	24	22 845	20	22 050	32	28 910	42	36 400	37	30 010	6,6	5,0	5,4	8,3	11,4
b) Nende perek. liikmed — membr. de famille	3	2 060	17	8 784	11	7 930	12	9 050	18	11 750	0,6	1,9	1,5	2,1	3,7
10. Muud — Autres	7	1 920	5	4 180	1	1 161	5	2 364	7	3 690	0,5	0,9	0,2	0,6	1,2
C. Sihtkapitali valitsuste käsutuses. — À la disposition des administrations du fonds	11	16 589	11	22 679	12	42 129	14	31 642	15	25 665	4,8	4,9	7,9	7,3	8,2
1. Sihtkap. ettevõtted — Entreprises des fonds	1	3 078	1	3 700	2	10 505	2	9 099	5	5 865	0,9	0,8	2,0	2,1	1,9
2. Erilisesandega isikud — Personn. aux charges spéc.	1	5 988	2	10 262	2	18 148	2	9 785	1	8 014	1,8	2,2	3,4	2,3	2,6
3. Raamatukogu — Bibliothèque	2	1 490	1	539	1	1 109	2	1 267	2	1 038	0,4	0,1	0,2	0,3	0,3
4. Asjaajamiskulud (ka post, sõidukul. j.n.c.) — Frais de bureau etc.	6	5 983	7	8 128	7	12 367	7	11 441	7	10 748	1,7	1,8	2,3	2,6	3,4
5. Muud — Autres	1	50	—	—	—	—	1	50	—	—	0,0	—	—	0,3	—
Üldse — Total	362	347 825	416	459 451	439	533 112	389	436 616	262	314 825	100	100	100	100	100

¹⁾ Tab. I toodud kulusummad ilma „muude kuludeta“ ja laenuideta — Sans avances et „autres dépenses“ mentionnées au tab. I.

²⁾ Personnes connues par ses activités dans le champ de culture.

Kult.kapit. seaduse muutmist tõusis selline toetus kuni 20%. Loovisikute toetustest võime eraldada tööde ostu, tellimised ja autasud kui töötasu, ülejääv osa mitmesuguste stipendiumide näol oleks nii fitelda loominguks ettevalmistava iseloomuga — selle osa Kultuurkapitali kogusummas on langenud järjekindlalt 14,0% pealt 5,0% peale. Nii näeme, et ka isiklike toetuste alal on talitatud vaid rahuldades tänapäeva vajadusi, kuna arendamine on tõrjutud täiesti tahaplaanile.

Sihtkapitalide käsutusse jäänud summade osatähtsus on järjest kasvanud, osalt sihtkapitalide isetegevuse arvel, osalt aga sellega seotud asjaajamiskulude kasvamise tõttu — nii suhteliselt kui summaliselt.

Üldiselt selgub, et Kultuurkapitali summade kasutamisel on mõõduandvaks teguriks olnud meie kitsaste olude kohased päevamured; mingisuguse kultuurprogrammi teostamist või eesmärkide taotluse tunnuseid aga esitatud arvudest välja lugeda ei saa.

RAHVALIIKLEMINE ÜLE PIIRI 1931 a.

MOUVEMENT de la POPULATION TRAVERSANT la FRONTIÈRE en 1931.

SISU: 1. Ülepiiri liiklejate bilanss, lhk. 169. 2. Ülepiiri liiklejate dokumendid, lhk. 169. 3. Ülepiiri liiklejate rükkondsus, lhk. 170. 4. Eesti kodanike liiklemine, lhk. 170. 5. Eestlaste ja lätlaste liiklemisvahetused, lhk. 171. 6. Liiklemisintensiivsus kuude järgi, lhk. 171. 7. Liiklemisintensiivsus piiripunktes, lhk. 172.

1. Ülepiiri liiklejate bilanss. — Balance du nombre des personnes traversant la frontière.

Üle seitsme aasta ületavad 1931 a. ülepiiri sissetulnud jälle kord 462 in. võrra väljaläinuid. Üldse saabus 1931 a. Eestisse 237 813 ja siirdus välja 237 351 inimest. Kokku käidi üle piiri seega 475 164 korral. Üldiselt on 1931 a. liiklemine läinud arviliselt märksa tagasi. Eelmise aastaga võrreldes vähenes nii sissetulnute kui väljasiirdunute arv 13—14 000 võrra. Kõige elavam oli ülepiiriliiklemine 1929 a., sellest peale väheneb aga iga aastaga. Üleilmlik majanduslik surutis avaldab mõju ka rahva liiklemisele.

nes juba mõeldud aastal tublisti. Vähenes ka tublisti kõigi välismaalaste Eestit külastanute arv. Inglise ja Skandinaavia riikide ning ühtlasi Soome rahakursi (vast ka keeluseaduse kaotamine) languse tõttu võib arvata, et tuleval aastal väliskülastuste arv väheneb veeltgi.

Rahvaarvu kasvu seisukohast väljamimmes oli aga 1931 a. ülepiiriliiklemise bilanss soodus. Sissesõitnute ülekaalu tõttu suurenes rahvaarv 462 võrra.

2. Ülepiiri liiklejate dokumendid. — Documents des personnes traversant la frontière.

Üldisest ülepiiri liiklejate arvust moodustavad ligi 80% sissepassidega ülepiiri käijad Eesti ja Läti kodanikud. Nende hulgas leidub palju korduvalt liiklejaid.

Ülejäanud 20% moodustavad kõik välispassidega ja reisikaartidega reisijad. Võrreldes eelmise aastaga on sissepassidega ülepiiri saanud 11 513 in. ehk 5,7% ja siirdunud välja 11 445 in. ehk 5,7% vähem kui eelmisel aastal. Üldse siirdus aasta jooksul sissepassidega välja 723 in. rohkem kui tuli sisse, kuna 1927—29 a. sissetulnud ületasid väljaläinuid. Sissepassidega väljasiirdunute ülekaal langeb täielikult lätlaste arvele. Samuti, nagu sissepassidega liiklejate eestlaste ja lätlaste arv, on vähenenud tunduvalt ka välispassidega liiklejate arv — sissesõidus 2 781 in. ehk 7,3% ja väljasõidus 3 604 in. ehk 9,7%. Võrreldes sissepassidega liiklejatega on välispassidega liiklejate arv vähenenud veel suuremal määral. Siin juures peame meelstama, et juba 1930 a. kahanes ülepiiri liiklejate arv tunduvalt. Võttes arvesse teravnevat majanduslikku kriisi võib arvata, et nii välis kui Eesti kodanikest reisijate arv kuivab 1932 a. veeltgi tublisti kokku.

Ülepiiri liiklejate bilanss 1920—31 a.

1.	Sissesõitnud Entrées	Väljasõitnud Sorties	Sisse (+) või väljasõitnute (-) ülekaal Excédents des entrées ou des sorties
1931	237 813	237 351	+462
1930	251 182	251 844	-162
1929	260 640	261 378	-738
1928	246 551	247 218	-667
1927	192 090	194 441	-1 751
1926	127 405	180 262	-2 867
1925	35 994	39 219	-3 225
1924	35 330	35 734	-404
1923	39 719	38 008	+1 651
1922	35 879	30 336	+5 543
1921	46 554	30 288	+16 266
1920	19 476	195	+19 281

Võrreldes 1929 a. on liiklemine üle piiri kahanenud ümmarguselt 23—24 000 võrra. Paljud endistel aastatel väljarännanud ja välismail teenistust leidnud hakkavad tööpüüduse tõttu siirduma vähehaaval kodumaale tagasi. Samal ajal on aga uute väljarändajate arv, eriti viimasel kahel aastal, kuivanud äärmiselt kokku. Eriti tähelepanavalt vähenes Eesti kodanike Lätis käimine, kuna Eestis käivate lätlaste arv kaha-

Liiklemisdokumendid 1927—1931 a. — Documents des personnes traversant la frontière 1927—31.

2.	Sissepassid (isikutunn.) Passeports ordinaires			Reisikaardid Cartes de voyage			Välispassid — Passeports pour l'étranger			Kokku — Total		
	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)	Entrées	Sorties	Différence (±)	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)
1931	189 611	190 384	-773	14 474	13 451	+1 023	33 728	33 566	+162	237 813	237 351	+462
1930	201 724	201 779	-55	12 949	12 895	+554	36 509	37 170	-661	251 182	251 344	-162
1929	213 583	212 166	+1 397	5 834	6 463	-629	41 243	42 749	-1 506	260 640	261 378	-738
1928	207 432	206 873	+1 059	—	—	—	39 119	40 845	-1 726	246 551	247 218	-667
1927	157 958	157 340	+618	—	—	—	34 737	37 101	-2 364	192 090	194 441	-1 751

Tõusnud on vaid 1931 a. reisikaartidega (eestlased ja soomlased) liiklejate arv. Võib märkida varematal aastatel Soome siirdunud Eesti kodanike tagasitulekut 1930 ja 1931 a. Erilist tähelepanu pälvib reisikaartidega sissetulnud soomlaste ülekaal 1931 a. — 825 in. Pole kuidagi usutav, et selline suur hulk soomlasi aasta vahetusel on jäänud peatuma Eestisse. Kuna ka reisikaartidega liiklejate arvestuse täpsuses kahtlust pole, siis jääb ainumaks usutavaks asjaoluks politsei seletus, et paljud soomlased, eriti piiritusevedajad saabuvad Eestisse legaalsel teel, neid registreeritakse sisse-

tulnutenä, kuna väljuvad illegaalselt — salaja, jäädes seega registreerimata.

3. Ülepiiri liiklejate riikkondsus.

Sujétion des personnes traversant la frontière.

Alates 1. juunist on laiendatud riikide nomenklatuuri, kelle kodanikke arvestatakse ülepiiriliiklemises. Juure võeti: Danzig, Hiina, Hispaania, Jaapan, Kanada, Kreeka, L.-Slaavia, Norra, Rumeenia ja Türgi. Loetletud riikide kodanike arvud käivad seega ajavahemiku 1. juunist — 31. detsembri kohta, kuna enne 1. juunit nad võeti kokku muude riikide all.

Piirist ülesõitnute riikkondsus 1931 a. — *Sujétion des personnes traversant la frontière en 1931.*

3.		Sisse- sõitnud <i>Entrées</i>	Välja- sõitnud <i>Sorties</i>	Sissesõitnud % <i>Entrées %</i>		Väljasõitnud % <i>Sorties %</i>	
				1931	1930	1931	1930
Eesti	Sisepassidiga — <i>Passep. ordinaires</i>	119 104	118 668	50,08	—	49,99	—
Estonie	Välispassidiga — <i>Passep. p. l'étranger</i>	8 734	8 430	3,67	57,50	3,55	57,56
	Reisikaartidega — <i>Cartes de voyage</i>	4 420	4 222	1,86	—	1,78	—
Ameerika	— <i>États-Unis</i>	966	941	0,41	0,44	0,40	0,43
Austria	— <i>Autriche</i>	382	385	0,16	0,14	0,16	0,14
Belgia	— <i>Belgique</i>	102	98	0,04	0,04	0,04	0,04
Danzig	— <i>Dantzig</i>	50	49	0,02	...	0,02	...
Helveetsia	— <i>Suisse</i>	209	222	0,09	0,10	0,00	0,11
Hiina	— <i>Chine</i>	7	3
Hispaania	— <i>Espagne</i>	10	10
Hollandi	— <i>Pays-Bas</i>	161	166	0,07	0,11	0,07	0,12
Inglise	— <i>Angleterre</i>	2 763	2 741	1,16	1,12	1,15	1,11
Itaalia	— <i>Italie</i>	182	175	0,08	0,07	0,07	0,06
Jaapan	— <i>Japon</i>	10	10
Kanada	— <i>Canada</i>	41	41	0,02	...	0,02	...
Kreeka	— <i>Grèce</i>	26	23	0,01	...	0,01	...
Leedu	— <i>Lithuanie</i>	704	704	0,30	0,27	0,30	0,28
L.-Slavia	— <i>Yougoslavie</i>	26	18	0,01	...	0,01	...
Läti	Sisepassidiga — <i>Passep. ordin.</i>	70 507	71 668	29,65	29,78	30,19	29,87
Lettonia	Välispassidiga — <i>Passep. p. l'étr.</i>	2 761	2 853	1,16	...	1,20	...
Norra	— <i>Norvège</i>	100	106	0,04	...	0,05	...
N.S.V.L. (Vene)	— <i>U.R.S.S.</i>	1 139	1 209	0,48	0,50	0,51	0,52
Poola	— <i>Pologne</i>	754	725	0,32	0,38	0,31	0,38
Prantsuse	— <i>France</i>	330	320	0,14	0,26	0,14	0,26
Rumeenia	— <i>Roumanie</i>	71	32	0,03	...	0,01	...
Rootsi	— <i>Suède</i>	1 483	1 515	0,62	0,54	0,64	0,54
Saksa	— <i>Allemagne</i>	5 014	5 034	2,11	2,26	2,12	2,22
Soome	Välispassidiga — <i>Passep. ordin.</i>	4 604	4 547	1,94	5,53	1,92	5,35
Prantsuse	Reisikaartidega — <i>Cart. de voyage</i>	10 054	9 229	4,23	...	3,89	...
Taani	— <i>Danemark</i>	482	513	0,20	0,20	0,22	0,20
Tšehhoslovakkia	— <i>Tchécoslovaq.</i>	511	502	0,21	0,20	0,21	0,19
Türgi	— <i>Turquie</i>	14	14	0,01	...	0,01	...
Ungari	— <i>Hongrie</i>	531	564	0,22	0,06	0,24	0,06
Riikkondsusetu	— <i>N'ayant auc. suj.</i>	480	515	0,20	0,28	0,22	0,35
Muud riigid	— <i>Autres états</i>	1 081	1 092	0,46	0,22	0,46	0,21
Kokku	Sisepassidiga — <i>Passep. ordin.</i>	159 611	160 334	—	—	—	—
	Välispassidiga — <i>Passep. p. l'étr.</i>	33 738	33 566	—	—	—	—
	Reisikaartidega — <i>Cartes de voyage</i>	14 474	13 451	—	—	—	—
	Üldse — <i>Total</i>	237 813	237 351	100,00	100,00	100,00	100,00

Suurema osa üldises ülepiiriliiklemises moodustavad eestlased ise — sissesõidus 55,61% (sisepassid 50,08%, välispassid 3,67% ja reisikaardid 1,86%) ja väljasõidus 55,32% (vastavalt 49,99%, 3,55% ja 1,78%). Eestlaste suhteline osatähtsus üldises liiklemises võrreldes eelmise — 1928 ja 1927 a. on märksa langenud, kuna 1929 a. omas umbes sama tähtsuse. 1931 a. on vähenenud pea kõigi sissesõitnud välismaalaste arv. Eeskätt väärivad tähelepanu Ameerika Ühendriige (—136), Hollandi (—123), Läti (—941), Nõukogude Vene (—108), Poola (—202), Prantsuse (—322), Saksa (—672), Soome (—184) Eestit küllastanud kodanike ja riikkondsusetute arvu langus. Edasi vähenes veel, kuigi väiksemal määral, austerlaste, šveitslaste, inglaste ja taanlaste arv. Üldse vähenes välispassidiga

sissesõitnud välismaalaste arv (arvatud välja sisepassidiga lätlased ja reisikaartidega saabunud soomlased) eelmise aastaga võrreldes 1 241 in. võrra, kuna samal ajal vähenes välispassidiga Eesti kodanike väljasõit 1 741 ja riikkondsusetute arv 365 võrra. Välismaalastest sõitis eelmisest aastast rohkem sisse vaid belglasi (+5), itaallasi (+11), leedulasi (+16), rootslasi (+122), reisikaartidega soomlasi (+943), tšehhoslovakke (+20), ungarlasi (+390) ja muude riikide kodanikke (+437).

4. Eesti kodanike liiklemine.

Mouvement des sujets estons.

Majandusliku kriisi mõju on otseselt tunda ka eestlaste välisliiklemises. Välispassidiga eestlaste välismaale siirdujate arv hakkas vähenema juba 1929 a., esialgu vähehaaval, ent aasta lõpul juba suuremal määral. 1930 a.

Eesti kodanike liiklemisdokumentid 1927—31 a. — Documents des sujets estons.

4.	Sisepassid — Passep. ordin. (isikutunnist.)			Reisikaardid Cartes de voyage			Välispassid— Passeports pour l'étranger			Kokku — Total		
	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)	Entrées	Sorties	Diffé- rence (±)	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)
1931	119 104	118 666	+ 438	4 420	4 222	+198	8 734	8 430	+304	132 258	131 318	+940
1930	130 617	130 786	—169	3 838	3 716	+122	9 979	10 171	—192	144 434	144 673	—239
1929	132 372	131 185	+1 187	1 070	1 494	—424	11 687	12 642	—955	145 129	145 321	—192
1928	129 627	127 334	+2 293	—	—	—	11 549	12 888	—1 339	141 176	140 222	+954
1927	99 072	98 998	+74	—	—	—	10 960	12 887	—1 927	110 082	111 885	—1 803

vähenes välismaale (arvatud välja reisikaartidega Soome) reisinud eestlaste arv juba õige tunduvalt — 2 471 in. võrra ehk 19,5%. 1931 a. vähenes väljasõit veelgi 1 741 in. ehk 17,1% võrra; seega kahe viimase aastaga on välismaale reisijate eestlaste arv kahanenud 36,6% ehk üle 1/3 võrra.

Iga-aastase teatava arvu kodanike väljarändamise tõttu ületas välismaale siirdunud eestlaste arv igal aastal tagasisaabunuid. Nii 1927—30 a. jooksul siirdus välja rohkem 4 413 inimest. Alates 1927 a. vähenes väljasiirdunute ülekaal iga aastaga. 1930 a. oli vahe — 192, kuna 1931 a. juba tagasisaabunud ületasid 304 võrra väljaläinuid. Pannes tähele sisse- ja väljasõitnute vahe järjekindlat langust võib järeldada, et väljarändamise võimalused on kitsenenud iga aastaga, selle tagajärjel võib arvata, et eestlaste väljaränd väheneb edaspidi veelgi. Senini järjest süvenenud üleilmlik majanduslik surutus ja tööpuudus on muutunud paljude välismaal elavate ja väljarännanud eestlaste elamistingimused õige raskeks. Selle järeldusel on paljud väljarändajad, välisteenistuses olevad kui ka lihtsalt välismaal elavad ja õppijad sunnitud pöörama tagasi kodumaale. Et väljarändajaid ka 1931 a. leidis ümmarguselt 600 ümber, siis võib 1931 a. jooksul välismaalt tagasitulnute ehk n.n. immigrerunute arvu lugeda ligi 1000.

1929 a. maksmapandud reisikaartidega liiklemises on aga märgata tõusu (1930 a. sõitis välja 3 716, 1931 a. 4 222). Nähtavalt külastavad eestlased Soomet endiselt rohkem arvul. Ent siiski väärrib tähelepanu järgmine asjaolu: 1929 a. siirdus Eestist välja reisikaartega 424 rohkem kui sisse. 1930 ja 1931 a. on aga ülekaalus sissetulnud. Nähtavasti olid paljud Soomes elanud ja teenistuses olnud, kes 1929 a. vahetasid välispassid odava reisikaardi vastu, sunnitud jälle pöörama tagasi kodumaale. Andmete järgi peaks Soomes viimaha veel 100 reisikaardiga eestlaste ümber peale selle, need kellel olemas välispassid.

Sisepassidega ülepiiri käik Lätimaale on ka üldiselt vähenenud ligi 10% võrra. Selle enam kohapealse liiklemise võnkeid on selgitada raskem. Võimalik ka, et arvestuses kohal (eriti Valga raiooni Valga linna läbilaskepunkti, kus elav liiklemine) on juhtunud väiksemaid vigu.

Üldine eestlaste liiklemise bilanss 1931 a. annab sissesõitnute ülekaaluna 940 inimest.

Välispassidega eestlaste liiklemine piiripunktidest 1931 a.

5.	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe + või —
Tallinn	3 014	2 726	+288
Valga	3 961	4 052	—91
Narva	544	606	—62
Mõisaküla	143	109	+34
Hnapsalu	307	252	+55
Teised ja piirivalvep.	765	685	+80
Kokku	8 734	8 430	+304

Üksikuist piiripunktist on välispassidega eestlastes sõitnud läbi kõige enam Valgast, seejärel Tallinnast. Narvast, misuguse piiripunkti tagamaana Nõukogude Vene, sõitis rohkem välja kui sisse 62 in. Üldiselt on aga liiklemine Narva punktis õige väike, keskmiselt sõidab üle piiri vaevalt 3 in. päeva kohta.

5. Eestlaste ja lätlaste liiklemisvahekorid.

Différence en mouvement des estons et lettons.

Nagu eelmistelgi aastatel, nii ka 1931 a. ületasid sisepassidega liiklemises eestlased lätlasti tugevasti. Iga 100 eestlaste kohta käis sisepassidega üle piiri lätlasti: 1931 a. — 59, 1930 a. — 54, 1929 a. — 62, 1928 a. — 61, 1927 a. — 59.

Ehk 100 lätlaste kohta tuli eestlasti 1931 a. 169.

Üldisest ülepiirilikkemisest 1931 a. moodustavad sisepassidega ülepiiri käijad eestlased sissetulekus 50,1% ja väljaminekus 50,0%. Lätlastel vastavalt aga 29,7% ja 30,2%. Eestlaste rõhuv ülekaal tuleb ilmsiks vaid Valga raionis, nimelt Valga linna läbilaskepunkti (mitte raudtee kaudu). Teistes raionides tervelt piirjoonel on liiklemine nii eestlastel kui lätlastel pea võrdne. Osalt võib olla sellise eestlaste ülekaaluka Läti käimise põhjuseks Eesti-Valga üle kolme korra suurem elanike arv: 1932 a. 1. jaanuaril oli Eesti Valgas 11 999 elanikku, kuna 1930 a. Läti rahvalugemise andmeil elas Läti Valgas 3 341 elanikku.

6. Liiklemisintensiivsus kuude järgi.
Intensité du mouvement d'après les mois.

Eelmise aasta eeskujul esitame liiklemise intensiivsusest andmed tab. 6.

Suvised kõrgema liiklemisega periood (juuni-august) on vähe laienenud juunist algusega maisse. Liiklemisrikkamaks kuuks aastast osutub august. Liiklemisvaiksemaks veebruar, november, jaanuar, märts ja detsember. Muidugi pole liiklemine läbi aasta ühtlane mitte kõigis punktides. Sadamalinnades, eeskätt Tallinnas, mille kaudu saabuvad kaugemate riikide ja Soome kodanikud, tõuseb reisijate arv suvel järsku, kuna talvel seevastu liiklemine äärmiselt väike.

Raudtee-sõlmedes ja piirivalve läbilaskepunktes on liiklemine läbi aasta ühtlasem.

Liiklemisintensiivsus kuude järgi % 1931 a. — Intensité du mouvement d'après les mois en 1931 (%).

	Sissesõitnud — Entrées							Väljasõitnud — Sorties						
	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Muud Autres	Piirivalve- punktid Cord. de la frontière	Kokku Total	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Muud Autres	Piirivalve- punktid Cord. de la frontière	Kokku Total
Jaanuar . . .	2,2	7,2	7,2	6,4	2,0	6,9	6,2	2,1	7,8	5,0	7,4	2,2	7,0	6,4
Veebruar . . .	1,3	6,0	7,1	6,8	2,4	6,5	5,8	1,5	0,7	0,3	6,0	2,5	6,5	5,8
Märts . . .	1,2	6,5	8,7	6,4	3,5	7,7	6,6	1,2	6,8	7,3	6,4	2,3	7,4	6,4
Aprill . . .	1,5	7,6	7,7	9,6	3,1	9,0	7,7	1,9	7,6	6,2	8,7	3,4	9,0	7,8
Mai . . .	14,4	8,4	8,7	9,9	5,3	10,4	10,6	14,3	8,2	8,6	9,7	7,1	10,7	10,8
Juuni . . .	16,1	13,5	9,1	9,9	30,2	10,1	11,7	13,5	12,8	6,8	9,5	27,1	11,3	12,0
Juuli . . .	21,7	11,1	8,1	12,4	13,7	10,0	11,9	21,0	10,8	7,4	11,9	18,0	9,8	11,5
August . . .	23,8	11,9	8,8	12,8	12,7	10,6	12,5	27,5	11,7	8,6	12,8	16,7	10,1	12,5
September . . .	7,0	8,7	8,7	6,5	8,6	6,9	7,3	8,3	9,3	8,2	7,5	8,8	7,0	7,5
Oktoober . . .	4,2	7,2	8,5	5,6	6,6	7,8	7,2	4,3	7,6	7,2	5,9	5,2	7,4	7,0
November . . .	2,5	4,8	8,7	5,8	4,0	6,7	5,9	2,4	4,9	6,4	6,0	3,6	6,5	5,8
Detsember . . .	3,2	6,5	8,7	7,9	2,9	7,4	6,6	2,0	5,8	21,1	7,6	3,1	7,3	6,5
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

7. Liiklemisintensiivsus piiripunktes.
Intensité du mouvement d'après les cordons.

Esikohal riigis reisijate rohkusest asub Tallinn. Tallinnasse saabuvad pea eranditult välispassidega ja Soome reisikaartidega reisijad, kuna sisepassidega reisijad moodustavad vaid väikse murdarvu. Reisikaartega soomlasi saabub teiste punktide kaudu õige vähesel arvul.

Tallinnale järgneb reisijate arvult Valga. Ülepiiri liiklejad koosnevad siin suuremas osas sisepassidega ülepiirikäijaist, alla poole on välispassidega reisijad. Järgnevad reisijate rohkusest mõisaküla, Kuressaare ja Narva. Arvult suur enamus üldisest liiklemisest toimub piirivalve läbilaskepunktides. Piirivalvepunkttest läbikäijaist on rõhuvas enamuses sisepassidega liiklejad, kellest omakord suurem osa langeb Valga raiooni Valga linna läbilaskepunktile.

Piirist ülesõitnud piiripunktide järgi 1931 a. — Personnes ayant passé la frontière d'après les cordons en 1931.

	Sissesõitnud — Entrées				Väljasõitnud — Sorties			
	Sisepassidega	Välispassidega	Reisikaartidega	Kokku	Passeports ordinaires	Passeports pour étrangers	Cartes de voyage	Total
Tallinn . . .	101	16 700	13 288	30 089	51	10 133	12 288	23 472
Valga . . .	15 376	12 592	—	27 968	15 078	12 878	—	27 956
Narva . . .	—	1 649	—	1 649	—	2 125	—	2 125
Mõisaküla . . .	3 221	420	—	3 641	3 222	312	—	3 534
N.-Jõesuu . . .	—	6	—	6	—	4	—	4
Irboska . . .	—	30	—	30	—	30	—	30
Mõniste . . .	539	11	—	550	521	2	—	523
Koikiküla . . .	853	—	—	853	1 043	0	—	1 052
Kuressaare . . .	1 676	554	—	2 230	1 637	543	—	2 180
Pärnu . . .	49	50	—	99	21	38	—	59
Paldiski . . .	—	224	9	233	—	128	15	143
Haapsalu . . .	—	396	—	396	—	280	—	280
Kärdla . . .	—	29	—	29	—	—	—	—
Kunda . . .	—	—	7	7	—	1	8	9
Piirivalvepunktid . . .	167 796	1 127	—	168 923	168 761	1 083	—	169 844
Täised punktid . . .	—	—	1 170	1 170	—	—	1 140	1 140
Kokku	189 611	33 728	14 474	237 813	190 334	33 566	13 451	237 351

Lõpuks olgu tähendatud, et vastavate materjalide puudusel pole see aasta enam võimalik avaldada piiriseaduste rikkumiste ja salaja ülepiiri käijate kohta käitvaid andmeid. Sellekohused andmed

1926 a. kuni I. VII. 1930 on avaldatud varem „Eesti Statistika“ 1931 a. nr. 113(4) lhk. 240.

Rahvaliiklemise kohta eunenud Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid ja andmed:

- Rahvaliiklemine üle piiri 1930 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 113(4), 1931 a., lhk. 236—240.
 Rahvaliiklemine üle piiri 1929 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 99(2), 1930 a., lhk. 70—74.
 Rahvaliiklemine üle piiri 1928 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 89(4), 1929 a., lhk. 207—210.
 Rahvaliiklemine üle piiri 1927 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 78(5), 1928 a., lhk. 288—291.
 Väljaränd 1930 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 113(4), lhk. 241—243.
 Väljaränd 1929 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 103(6), 1930 a., lhk. 339—341.
 Väljaränd 1928 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 90(5), 1929 a., lhk. 277—279.
 Väljaränd 1927 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 77(4), lhk. 233—236.
 Väljaränd Eestist 1926 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 63(5), 1927 a., lhk. 290—291.
 Väljaränd Eestist, H. Reiman, Eesti Statistika nr. 57(12), 1926 a., lhk. 1—5.
 Rahvaliiklemine üle piiri ja sisemaal 1925—26 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 63(7), 1927 a., lhk. 384—389.
 Valja- ja sisseränd ilmas 1920—24 a., A. Tooms, Eesti Statistika nr. 57(12), lhk. 5—10.

Elanikkude liikumise intensiivsus linnades 1931 a. (% keskmisest rahvastikuarvust astas.)
Intensité du mouvement de la population des villes en 1931 (% au nombre moyen).

2.	Sisseeõitunud <i>Arrivées</i>	Väljasõitunud <i>Départs</i>	Välja registr. teadmata kuhu <i>Rajés des listes sans connaissance du lieu de départ.</i>	Korteri vahetusel <i>Changement de logement</i>		
				Sissee- gisteer. <i>Enregistrés</i>	Välja- gisteer. <i>Rajés</i>	Äestistes
Tallinn	25,2	20,7	13,4	45,9	34,8	
Haapsalu	77,1	77,6	—	24,0	24,0	
Kuressaare	78,6	76,8	—	23,0	23,0	
Narva	16,3	15,6	3,6	30,0	27,1	
Nõmme	46,0	41,0	10,4	30,0	24,4	
Paide	38,9	36,0	—	24,1	24,1	
Paldiski	41,6	45,0	—	9,9	9,0	
Petseri	25,8	19,0	9,5	28,7	27,3	
Pärnu	44,1	42,2	2,9	60,3	60,3	
Põltsamaa	26,1	21,2	1,1	19,0	19,0	
Rakvere	21,2	21,8	0,4	29,1	29,4	
Tapa	24,7	18,0	3,0	21,9	22,0	
Tartu	23,5	13,7	6,0	28,7	29,5	
Tõrva	30,5	27,4	0,7	22,4	19,7	
Türi	21,5	21,6	—	26,2	26,1	
Valga	22,0	26,2	0,6	28,1	27,4	
Viljandi	25,3	23,7	—	30,4	30,4	
Võru	24,7	23,2	19,7	27,3	24,7	
Kokku—Total	27,5	23,2	7,9	37,1	32,4	

ja väljasõitjaid Narval (16,3% ja 15,6%). Ülejäänud linnad kuuluvad liiklemise % määralt 21,2%—38,9% vahele. Tähelepanu pälvis ka korterivahetusel tekkinud liikumine. Sellise liiklemise rohkuselt samub esirinnas Pärnu. Tervelt 60,3% linna rahvast vahetas aasta jooksul korterit. Muidugi avaldavad siinjuures suurt mõju suvitajad. Pärnule järgneb 1931 a. Tallinn (45,9% ja 34,8%), siis Viljandi (30,4% ja 30,4%), Narva (30,0%, ja 27,1%), Nõmme (30,0% ja 24,4%). Kõige vähem tuli ette korteri vahetuse kolimisi Paldiskis, ainult 9,9%.

Kõigi linnade keskmiseks korterivahetamise määraks oli 1931 a. sissekolimisel 37,1%, väljakolimisel 32,4% eelmise aasta 32,3% ja 28,3% vastu. Osa väljakolijaid on sattunud „teadmata kuhu“ lahtrisse.

Linnade rahvastiku siseliiklemise intensiivsuse kuudevahelist võrdlust peegeldab tab. 3.

Elanikkude liikumine linnades kuu järgi 1931 a. (%).—*Mouvement de la population dans les villes par les mois en 1931 (en %).*

3.	Sisseeõitunud <i>Arrivées</i>	Väljasõitunud <i>Départs</i>	Välja registr. teadmata kuhu <i>Rajés des listes sans connaissance du lieu de départ.</i>	Korteri vahetusel <i>Changement de logement</i>		
				Sissee- gisteer. <i>Enregistrés</i>	Välja- gisteer. <i>Rajés</i>	Äestistes
Januar— <i>Janvier</i>	7,1	6,9	6,8	6,9	6,8	
Vebruar— <i>Février</i>	5,1	4,7	6,2	6,5	6,5	
Märts— <i>Mars</i>	5,6	5,5	6,5	6,6	6,5	
Aprill— <i>Avril</i>	5,9	6,2	6,3	6,1	6,1	
Mai— <i>Mai</i>	6,8	9,3	8,9	7,9	7,9	
Juuni— <i>Juin</i>	11,0	16,0	10,6	8,8	8,8	
Juuli— <i>Juillet</i>	10,4	11,7	8,5	8,4	8,4	
August— <i>Août</i>	8,4	11,2	8,5	8,5	8,5	
September— <i>Septemb.</i>	15,1	9,6	11,9	11,0	10,5	
Oktoober— <i>Octobre</i>	10,2	7,1	9,5	10,7	10,9	
November— <i>Novemb.</i>	7,6	5,9	7,7	9,6	9,6	
Detsember— <i>Décemb.</i>	6,8	5,9	8,6	9,0	9,5	
Kokku—Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Suurim väljasõit linnadest toimus 1931 a., nagu eelmiselgi, juunis (16,0%). Rohkneva väljasõidu tõttu on suvekuudel ka sisseõitjate määr suurem.

Linnadesse tagasisirdumine sünnib suuremal määral septembris ja oktoobri algul.

Kortereid eelistatakse vahetada kõige enam septembri- oktoobri kuudel, mis osalt rahva sügisese rohkneva linnavoolu loomulik järelsus. Aasta esimene veerand osutub aga korterivahetuse vaikseimaks perioodiks.

2. Linnade rahvastiku kasv 1923—31 a.

Accroissement de la population en villes de 1923—31.

Linnade rahvastiku kasvust saame ülevaate tab. 4 toodud andmeil. Vaadeldud on aja vahemikke 1923—26 a. ja 1927—1931 a. peale selle eraldi 1931 a. Võrdluseks on kasutatud 1922 a. 28. det. rahvalugemise andmeid ja nimelt „harilikku elanikkude arvu“, kuna faktiline elanikkude arv oli linnades madalam, mis omakord linnade rahvastiku kasvu võrdlusele oleks võinud muuta veel suuremaks. 1922 a. rahvalugemisel eraldi arvestatud (kaitsevägi kasarmis, vangid, rongidel ja laevadel asuvad) on jaotatud proportsionaalselt linnade ja maade vahel. Untel linnadel on võetud nende rahvastikuarv alevitena olles 1922 a. Nii on 1922 a. arvud võrdluseks puhastatud kõigist võimalikest tegureist, mis tehniliselt oleks aidanud linnade kasvu näidata suuremana tõelikest. Kasvu tõelisus on olnud seega üksi linnade aadressilaudade andmete väärtusest.

Linnade rahvastik suurenes (ühes administr. piiride laienemisega):

1931 a.	2.336
1930 a.	2.034
1929 a.	3.512
1928 a.	3.684
1927—31 a.	21.093
1923—26 a.	20.241
1923—31 a.	41.334

1930—31 a. linnade rahvastiku kasv on märksa madalam kui 1928—29 a. Suurim linnade kasv oli aga 1927 a. 4 a. ajavahemik 1923—26 a. peaaegu võrdub kasvult 5 a. ajavahemikule 1927—31 a. Üksikuid linnadest kasvab rahvastik 1931 a. kõige enam Tallinnas — 2.205 ja Tartus — 1.610, siis Tapal — 171, Põltsamaal — 127 ja Tõrvas — 111. Edasi Nõmmel — 99, Viljandis — 68, Kuressaares — 49, Paides — 22 ja Türi — 16. Rahvastikuarv vähenes 1931 a. kõige enam Võrus — 829, Valgas — 545, siis Narvas — 235, Pärnus — 225 ja Rakveres — 171. Väheimal määral Haapsalus — 64, Paldiskis — 50 ja Petseris — 23. Võib tähendada, et linnade rahvastiku kasv pole üldine, vaid terves reas linnades ilmneb rahvastiku vähenemise tendents. Võru ja Petseri rahvastikuarv vähenes küll 1931 a. ettevõtetud majaraamatute ja aadressilaudade kontrolli põhjal, esimesel 739 ja teisel 415 in. võrra.

Et saada linnade tõelist kasvu, oleme üldisest rahvastiku suurenemise arvust arvanud maha veel linnade administratiivpiiride laiendamisest tingitud rahvastikuarvu suurenemise. Nii oleme kõrvaldanud kõik tegurid, mis võiksid linnade rahvastiku kasvu

Rahvastiku kasv linnades 1922—1931 a. — *Accroissement de la population des villes de 1922—31.*

4.	Harilik elanikkude arv rahvalugemisel 28. XII. 1922 a. — Nombre de la population habituelle le 28. XII. 22 (Recensement)			Elanikkude arv aadress-luandade andmeil 1. I. 1931 a. — Nombre de la population le 1. I. 1931			Elanikkude arv aadress-luandade andmeil 1. I. 1922 a. — Nombre de la population le 1. I. 1922			Vahe kasv (+) kaahan. (—) 1931 a. jooksul Accroissement ou diminution durant 1931			Vahe kasv (+) kaahan. (—) 1922—31 jooksul — Accroissement ou diminution durant 9 an. (1922—31)			Administratiivpiiride laiendamisel tingitud rahvastiku arvu kasv 1923—30 a. — Accroissement du fait d'élargissement de rayons administratives des villes 1923—30			Linnade rahvastiku puhas kasv 1923—31 a. jooksul — Accroissement réel de la population des villes		
	K.-T.	M.-H.	N.-F.	Vebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember	K.-T.	M.-H.	N.-F.				
Tallinn	128 645			131 429			133 634			+2 205		+5 089					+5 089				
Haapsalu	4 378			4 235			4 171			-64		-207			10		-217				
Kuressaare	3 052			4 290			4 339			+49		+687			765		+78				
Narva	27 209			25 205			24 970			-235		-239			41		-2 280				
Nõmme	5 422			13 308			13 407			+99		+7 985					+7 985				
Paide	3 440			3 403			3 425			+22		-15			44		-59				
Paldiski	1 122			1 120			1 070			-50		-52			15		-67				
Petseri	2 047			4 383			4 360			-23		+2 313					+2 313				
Pärnu	19 413			20 885			20 660			-225		+1 247					+1 247				
Põltsamaa	2 172			3 281			3 408			+127		+1 236					+1 236				
Rakvere	8 503			12 589			12 418			-171		+3 915		200			+3 715				
Tapa	2 518			4 184			4 355			+171		+1 837					+1 837				
Tartu	54 012			69 933			71 543			+1 610		+17 531		660			+16 862				
Tõrva	2 018			2 371			2 482			+111		+464		10			+454				
Türi	2 057			3 270			3 286			+16		+1 229					+1 229				
Valga	10 334			12 544			11 099			-545		+1 605		1 500			+1 65				
Viljandi	10 684			12 773			12 841			+68		+2 157		187			+1 970				
Yõru	5 734			5 779			4 950			-829		-734					-734				
Rahvalug. eraldi arvestataist linnadesse kuuluvaid — Nombre de la population comptée à part, se rapport. aux villes	2 724			—			—			—		-2 724		—			-2 724				
Kokku — Total	295 984			334 982			337 318			+2 336		+41 334		3 441			+37 893				

suurendada kunstlikult. Jääb vaid ülal mainitud maharegistreerimatuse häiriv asjaolu. Ent ka selle võimaliku vea kohta esitame arvestuse allpool (peatükk 5). Linnade rahvastik 9 a. (1923—31) jooksul antud andmeil on (arvestamata adm. piiride laiendamisest tingitud kasvu) kasvanud 37,893 in. võrra ehk 12,8%.

Absoluutarvudes suurenes rahvastik 9 a. jooksul kõige enam Tartus — 16.862 (selline suur kasv Tartus on kahtlane, siin nähtavasti paljud väljasõitnud või korterist lahkunud on jäänud lihtsalt maharegistreerimata). Edasi suurenes Nõmme — 7 985, Tallinna — 5 089, Rakvere — 3 715, Petseri — 2 313, Viljandi — 1 970, Tapa — 1 837, Pärnu — 1 247, Põltsamaa — 1 236, Türi — 1 229, Tõrva — 454 ja Valga rahvastiku arv 165 in. võrra. Rahvastiku arv vähenes 9 a. jooksul 6 linnas — Narvas 2 280, Võrus 784, Haapsalus 217, Kuressaares 78, Paldiskis 67 ja Paides 59 in. võrra.

Linnade rahvastiku suhtelisest kasvust 1923—31 a. saame järgmise pildi:

	%
Nõmme	147,3
Petseri	113,0
Tapa	73,0
Türi	50,8
Põltsamaa	50,9
Rakvere	43,7
Tartu	31,2
Tõrva	22,5
Viljandi	18,4
Pärnu	6,4
Tallinn	4,0
Valga	1,6

Rahvastiku arv kaahan:	%
Võrus	13,7
Narvas	3,4
Paldiskis	0,0
Haapsalus	5,0
Kuressaares	2,1

Alevite rahvastik 1931 a. — *Population des bourgs en 1931.*

5.	1. I. 1931 a.			Vebruar Février	Märts Mars	Aprill Avril	Mai Mai	Juuni Juin	Juuli Juillet	August Août	September Septembre	Oktoober Octobre	November Novembre	Detsember Décembre	1. I. 1932 a.		
	K.-T.	M.-H.	N.-F.												K.-T.	M.-H.	N.-F.
Antsla	1 520	697	826	1 570	1 570	1 576	1 567	1 556	1 507	1 560	564	1 563	1 754	1 598	1 609	721	886
Elva	2 084	926	1 169	2 086	2 092	2 111	2 123	2 151	2 375	3 101	2 401	2 025	2 910	2 007	2 041	886	1 155
Jõgeva	1 224	548	670	1 227	1 233	1 244	1 255	1 254	1 264	1 278	1 275	1 267	1 269	1 287	1 285	602	683
Jõhvi	1 910	907	1 003	1 929	1 927	1 946	1 933	1 929	1 880	1 886	1 886	1 932	1 957	1 978	1 985	930	1 065
Kallaste	1 504	735	760	1 517	1 524	1 528	1 521	1 482	1 440	1 426	1 417	1 421	1 458	1 479	1 525	750	775
Kella	901	405	496	902	905	899	914	902	925	1 010	917	860	868	866	854	391	463
Killingi-Nõmme	1 504	605	839	1 406	1 495	1 497	1 484	1 462	1 459	1 463	1 459	1 477	1 490	1 518	1 562	700	802
Kunda	2 785	1 359	1 379	2 733	2 738	2 742	2 734	2 741	2 742	2 749	2 749	2 746	2 755	2 757	2 755	1 363	1 387
Kärda	1 423	553	870	1 427	1 429	1 434	1 439	1 462	1 464	1 483	1 477	1 485	1 492	1 501	1 505	602	903
Musta	937	420	517	943	955	966	959	944	944	959	997	1 054	1 034	1 037	1 044	466	578
Mustvee	3 155	1 431	1 724	3 159	3 160	3 134	3 151	3 109	3 068	3 072	3 087	3 074	3 120	3 155	3 168	1 445	1 723
Mõisaküla	1 206	970	1 095	2 099	2 109	2 121	2 274	2 200	2 204	2 254	2 257	2 272	2 299	2 299	2 240	1 085	1 208
N.-Jõesuu	1 623	723	900	1 613	1 613	1 606	1 650	1 649	1 647	1 647	1 647	1 625	1 564	1 569	691	878	
Otepää	1 999	868	1 131	2 016	2 016	2 010	2 007	1 955	1 899	1 912	1 908	1 934	1 940	1 905	2 011	876	1 185
Sindi	1 820	786	1 034	1 821	1 803	1 814	1 810	1 807	1 802	1 792	1 770	1 782	1 754	1 758	1 761	755	1 006
S.-Jaani	1 170	517	658	1 170	1 173	1 162	1 161	1 148	1 145	1 180	1 127	1 129	1 151	1 169	1 108	534	664
Võõpsu	458	201	257	462	464	462	466	470	474	485	478	483	477	475	476	217	259
Kokku — Total	28 038	12 697	15 341	28 175	28 211	28 252	28 447	28 601	30 913	32 751	29 276	28 217	28 457	28 443	28 594	12 972	15 622

1) Majaraamatute kontrollil osutus Mõisaküla elanike arv väiksemaks 241 in. võrra.

3. Alevite rahvastik 1931 a.

Population des bourgs en 1931.

Alevite rahvastikust avaldatakse kord aastas kokkuvõtte (tab. 5) aasta algu ja lõpu ning iga kuu seisudega. I. I. 32 elas alevite kokku 28 594 elanikku ehk 2,6% kogu rahvast. Rahvastikuarvult suurimaks osutub Mustvee alev 3 168 elanikuga, selle järele Kunda — 2 755, Mõisaküla — 2 246, Elva — 2 041 ja Otepää — 2 011 elanikuga. Väiksemaks aleviks riigis jääb Võõpsu — 476 ja selle järele Keila — 854 elanikuga. Võimalik, et ka alevite rahvastiku aruannete koostamisel alevite valitsuste juures väljaregistreerimine ei sünni täielikult, vaid kogub samuti alaline reserv inimesi kes aruannetesse maharegistreerituna ei satu, tõstes rahvastiku arvu kunstlikult kõrgemale. Igatahes ei või see nähtus olla sellise ulatusega kui linnades, kus suur rahvaliiklemine.

4. Alevite rahvastiku kasv 1923—31.

Accroissement de la population des bourgs de 1923—31.

1931 a. kasvas alevite rahvastik 556 in. ehk 2,0% võrra. Absolutarvudes suuremat kasvu osutasid Mõisaküla — 181, Mustla — 107, Antsla — 83, Kärda — 82 ja Jõhvi — 75. Rahvastikuarv kahanes aasta jooksul Sindis 59, N.-Jõesuus 54, Keilas 47 ja Elvas 43 in. võrra. Suhteliselt kasvas 1931 a. kõige enam Mustla — 11,4%, siis Mõisaküla — 8,8%, Kärda — 5,8%, Antsla — 5,4% ja Jõgeva — 5,0%. Rahvastik vähenes kõige enam Keilas — 5,2%, edasi N.-Jõesuus — 3,3%, Sindis — 3,2% ja Elvas — 2,1%.

Rahvastiku kasv alevites 1922—31 a.

Accroissement de la population des bourgs de 1922—31.

6.	Kasv (+) (või kahanemine -) 1931 a. jooksul — Accroissement (+) ou diminution (-) durant 1931	Kasv (+) (või kahanemine -) 9 a. (1922—31) jooksul — Accroissement (+) ou diminution (-) durant 9 ans. (1922—31)
Antsla	+83	+683
Elva	-43	+738
Jõgeva	+61	+423
Jõhvi	+75	+288
Kallaste	+21	-113
Keila	-47	-230
Killingi-Nõmme	+58	+774
Kunda	+20	+523
Kärda	+82	-87
Mustla	+107	+365
Mustvee	+13	+356
Mõisaküla	+181	+278
N.-Jõesuu	-54	-767
Otepää	+12	+73
Sindi	-59	+166
S.-Jaani	+28	+238
Võõpsu	+18	-5
Rahvalugemisel eraldi arvestatuid alevite seas kuuluvaid*)	-	-216
Kokku—Total	+556	+3 492

Suhteliselt, võrreldes 28. XII. 1922 a. rahvalugemise andmetega, on alevite rahvastik kasvanud

1932 a. I. jaanuariks 13,9%, üksikuil alevitel aga järgmiselt:

	%
Killingi-Nõmme	71,4
Antsla	71,0
Elva	56,6
Mustla	53,8
Jõhvi	49,9
S. Jaani	24,8
Kunda	23,4
Jõhvi	17,0
Mõisaküla	14,1
Mustvee	12,7
Sindi	10,4
Otepää	3,8

Rahvastikuarv 9 a. jooksul kahanes 5 alevis:

	%
N.-Jõesuus	32,8
Keilas	29,2
Kallastes	7,0
Kärdas	5,5
Võõpsus	1,0

5. Linna- ja maa-rahvastiku vahetamine.

Répartition de la population entre les villes et la campagne.

Kuigi järjekindlalt on võimalik olnud jälgida peale 1922 a. rahvalugemise vaid linnade ja alevite rahvastiku arvu muutusi, siiski üleriiklikust rahvaarvust arvates maha linnade ja alevite rahvastikku, võimaldub arvutada ka puht maa rahvastiku arvu, muidugi seda vaid üleriiklikul ulatusel, eraldamata üksikuid maid.

Rahvastiku jaotus linnade, alevite ja maa vahel 1922—32 a. Répartition de la population entre les villes et bourgs et campagne 1922—32.

7.	Absolutarvud (tuhandetes)			Suhtarvud		
	1. I 1932	1. I 1927	28. XII 1922	1. I 1932	1. I 1927	28. XII 1922
Üldse riigis — Total	1 119,5	1 116,3	1 107,4	100,0	100,0	100,0
Linnades — Villes	337,3	310,2	296,0	30,1	28,3	26,7
Alevites — Bourgs	28,8	27,7	25,1	2,6	2,5	2,3
Maal ühes alevikudega Arrondis. (avec bourgs.)	753,6	772,4	786,3	67,3	69,2	71,0

Võttes 1922 a. 28. det. rahvalugemise elanikkude üldarvust (harilik rahv. arv) maha praeguse linnade ja alevite koosseisu alusel arvutatud rahvastikuarvu sama aja kohta, saame puht maaelanikke (ühes alevikega) 1922 a. 28. det. 786 300. 1927 a. I. jaan. saame maaelanike arvuks 772 400, faktiline vähenemine 4 a. (1923—26) jooksul seega 13 900. Järgmise viie aasta (1927—1931) jooksul (tegelikult küll vaid 1927 ja 1928 aastal, sest 1929—31 a. maarahva arv ei vähenenud) kahanes maa elanike üldarv veel 18 800 in. võrra. Kokku 9 a. (1923—31) jooksul on andmete järgi faktiliselt maaelanike arv vähenenud 32 700 in. võrra. 1930 ja 31 a. oma soodsa mehaanilise rahvaliiklemise bilansiga ja sündinute märkimisväärse ülekaaluga surnuist hoidis ära üldarvuliselt ka maaelanike arvu languse 1930 aastast madalamale. I. I. 1932 a. elas maal ja alevikes üldse 753 606 in. ehk 67,3% kogu rahvast.

*) Nombre de la population comptée à part, se rapport aux bourgs.

Rahvastiku arvu kujunemise indeksid 1922—32 a. (1922=100).
Indices de l'accroissement de la population de 1922—32 (1922 = 100).

S.	Eluse riigis			Maa (ühes alevikku- lega). Campagne (avec bourgades).
	Total	Linnad Villes	Alevid Boorjys	
1922	101,1	113,9	113,5	95,8
1931	100,9	113,2	112,4	95,9
1930	100,7	112,5	112,0	95,9
1929	100,8	111,5	111,6	96,5
1928	100,7	110,1	111,2	96,8
1927	100,8	106,8	110,4	98,2
1922	100,0	100,0	100,0	100,0

On tõenäoline, et linnade kasv 9 a. kestel (+11 334) on liig kõrge, eriti väheusutav on Tartu kasv (17 531). Kuna Tallinna, Nõmme, Võru, Petseri ja Haapsalu majaraamatute kontroll-revidiimine ja aadressbüroode ümberkorraldus andis kogusunnas rahvastiku arvu vähenemise liigi 7 000 in., võib üldisest linnade kasvust aadresslaudades maha registreerimata jäänute arvel arvata maha 20%, mis teeks 8 267 in. Kõrvaldades tähendatud arvatava ülekõrguse ja administratiivpiiride laiendamisest tingitud kasvu (3 441), võiksime arvata linnade tõelise kasvuna 9 a. jooksul 29 626 in.

Nagu eelpool märgitud, osutub olevate andmete põhjal maaelanike vähenemise arvuka 9 a. jooksul 32 700. Kui sellest arvust arvata maha linnade rahvastikku kunstlikult kõrgendav „maha-registreerimata jäänute“ arv — 8 267, saaksime maaelanike tõelise kahanemise 1923—31 a. 24 433 in.

On teada, et linnade kasv pole sündinud looduslikul teel, (linnade surevus ületab sündivuse) vaid väljaspoolt sissorünnanute arvel. Maaelanike arvu muutuses näeme aga vastupidist.

Vahtamata igaaastasele sündivuse ülekaalule, on elanike üldarv siiski vähenenud (nagu arvestasime) 24 433 in. võrra. Tähelepanväärt on see, et maalt peab toimuma alaline väljaränd. Selle maalt linnadesse rändamise ulatuse arvustamiseks esitame järgmise arvutuse: 1927—30 a., mis ajast olemas täpsad andmed (maa ja linna sündivusest-surevusest), keskmise põhjal sündis iga aasta maal 1 000 elaniku kohta rohkem kui suri 2,6 elanikku. Sama keskmise võitue laiendada ka 1931 aastale. Olles tagasihoidlikult maalt linna rändamise arvu määritlemisel (1923—26 a. maa sündivuse keskmine ülekaal surevusest oli kahtlemata suurem 1927—30 a. keskmisest) võtame täpsate andmete puudumisel 1923—26 a. keskmiseks sündinute ülekaaluks maal 1 000 el. kohta filerlikliku sündivuse ülekaalu surevusest 3,6. 9 a. (1923—31 a.) kestel annab maa sündivus ülekaalu 1 000 el. kohta 27,4 = $\{(5 \times 2,6) + (4 \times 3,6)\}$. Korrutades vastavat koefitsienti 736,3 (puht maaelanike arv rahvalugemisel 28.XII.1922 a. tuhandetes), saame maa loodusliku juurekasvu arvuka 1923—31 a. jooksul 21 545. Vahtamata sellele looduslikule juurekasvule on maa rahvastik vaadeldaval ajavahemikul siiski kahanenud 24 433 in. (arv vähenetanud juba 20% linnade kasvu võrra). Arvates sellele juure maa loodusliku kasvu (21 545) saame 1923—31 a. jooksul maalt väljarünnanute arvuka 45 978. Mil määral maalt linna siirdunute arv puudutanud just põllumajanduses tegutsevat ühiskondlikku khtit, jääb andmete puudusel lah-tiseks.

Suurem osa maalt lahkonutist on rännanud välja linnadesse, osa otseselt välismaale ja väike osa alevioisse. Kui palju maaelanikest just riigist välja rännanud, on raske määratleda, sest väljarändamise ajal on toimunud ka siseränd, välismaalt tagasisiirdumine. Neist osa on asunud midugi jälle maale.

Täieliku selgituse olnud rahvastiku ümberasetusest siseriigis annab midugi vaid järgmine rahvalugemine.

Rahvaliklemise kohta enim Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid ja andmed:

- Linnade ja alevite rahvastik 1930 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 113(4), lk. 207—211.
Linnade ja alevite rahvastik 1929 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 101(4), lk. 204—207.
Linnade ja alevite rahvastik 1928 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 89(4), lk. 211—215.
Linnade ja alevite rahvastik 1927 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 78(5), lk. 285—287.
Rahvaliklemine ülepiiri ja sisemaal 1925—26 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 68(7), 1927 a., lk. 384—389.
Rahvaarv E. V. linnades ja teena liikumine 1921 a. teisel poolel, A. Tooms, Eesti Statistika nr. 1—2, 1922 a., lk. 42—55.
Erivaljaanne: Sündivus, surevus, abielluvus ja rahva liikumine 1921—23 a. seeria „Eesti Demograafia“ v. II, 1925 a.

SÜNDIVUS, SUREVUS, ABIELLUVUS ja RAHVAARV 1931 a. (eelkukkuvõte).
NATALITÉ, MORTALITÉ, MARIAGES et NOMBRE de la POPULATION en 1931.
(donn. prélimin.)

Eelmise aasta eeskujul avaldame ka tänava eelkukkuvõtte läinud aasta sündivusest, surevusest ja abielluvusest. Lõplikud andmed avaldatakse 1932 a. lõpul.

1931 a. jooksul sündis elusalt üle riigi 19.507 last, eelmisest aastast rohkem vaid 36. Aasta kestel suri 17.896, eelmisest aastast rohkem 1.286 inimest. Abi-

ellumisi oli 8 776, vähem eelmisest aastast 121. 1931 a. sündis rohkem kui suri 1 611 in., 1930 a. — 2 861. Arvestades eelmiste aastate kogemustega, võivad esitatud arvud lõplikudena muutuda vähe.

1931 a. rahvaarvu bilanss, vaatamata kõrgele surevusele, oli rahva juurekasvuks meie olude kohaselt siiski soodus. Selleks aitas kaasa ka 1923 a. saa-

Rahvaarvu liikumine Eestis — Mouvement de la population de l'Estonie.

1.	Sündinud (lühia. sündinud) — <i>Naissances (éc. mort-nés)</i>	Surnud — <i>Décès</i>	Sündinute (+) või surnute (—) ülekaal <i>Excédent des naissances ou des décès</i>	Rahva looduslik juurekasv või kahanemine % <i>Accroissement naturel en %</i>	Sisse sõitnud <i>Nombre des arrivées</i>	Välja sõitnud <i>Nombre des départs</i>	Sisse (+) või välja sõitnute (—) ülekaal <i>Excédent des arrivées ou des départs</i>	Rahvaarvu kasv (+) või kahenemine (—) aasta jooksul. <i>Accroissement ou diminution mensuelle</i>	Rahva üldine juurekasv või kahanemine % <i>Résultat général en %</i>	Rahvaarv 1. I <i>Nombre de la population au 1. I</i>	Rahvaarv 1. VII <i>Nombre de la population au 1. VII</i>
1919	18 456	28 800	-10 344	-9,7	(-10 344)	(-9,7)	1 069 344	1 064 172
1920	19 025	21 803	-1 778	-1,6	19 476	195	+19 281	+17 543	+16,4	1 059 000	1 067 772
1921	22 067	17 143	+4 924	+4,5	46 554	30 238	+16 266	+21 190	+19,7	1 076 543	1 087 138
1922	22 255	18 401	+3 854	+3,5	35 879	30 330	+5 543	+9 397	+8,5	1 097 733	1 102 431
1923	22 347	16 630	+5 717	+5,1	39 719	38 068	+1 651	+7 368	+6,6	1 107 130	1 110 814
1924	21 441	16 018	+4 523	+4,1	35 330	35 734	-404	+2 232	+2,0	1 114 498	1 115 614
1925	20 445	16 080	+3 765	+3,4	35 994	30 210	+3 225	+540	+0,5	1 116 730	1 117 000
1926	19 977	18 047	+1 930	+1,7	127 405	130 202	-2 857	-927	-0,8	1 117 270	1 116 806
1927	19 705	19 350	+349	+0,3	192 090	194 441	-1 751	-1 402	-1,3	1 116 343	1 115 642
1928	20 004	17 785	+2 279	+2,0	246 551	247 218	-667	+1 612	+1,4	1 114 941	1 115 747
1929	19 110	20 178	-1 068	-1,0	260 640	261 378	-738	-1 806	-1,6	1 116 553	1 115 650
1930	19 471	16 610	+2 861	+2,6	251 132	251 344	-212	+2 609	+2,4	1 114 748	1 116 096
1931	¹⁾ 19 507	²⁾ 17 896	³⁾ +1 611	³⁾ +1,4	237 818	237 351	+467	²⁾ +2 073	²⁾ +1,9	1 117 445	1 118 482
1932	²⁾ 1 119 518	...

dik esmakordne sissesõitjate 462 pealine ülekaal väljasõitnust. 1931 a. tõusis rahvaarv 2 073 in. võrra.

1. jaan. 1932 oli elanikkude üldarv riigis 1 119 518.

Rahva looduslik juurekasv 1931 a. 1 000 elaniku kohta oli 1,4, kokku sissesõitnute ülekaaluga aga 1,9 pro. 1 000 el.

1931 a. oli 1 000 el. kohta sündi 17,4—võrdselt eelmisele aastale, surmasid 16,0 (eelmisel aastal 14,9), abiellumisi 7,8 (8,0). Sündivuse määr Eestis on võtnud tähelepanavalt püsiva ilme, kõikides juba 1926 a. saadik 17,1—18,0 vahel 1 000 el. kohta. 1921—25 aastatel püsis 18,3—20,3 vahel. Langus algas 1921 a. 20,3 pealt, langedes pikkamisi aga järjekindlalt iga aasta, kuni jäi püsima 17 peale, 1 000 el. kohta, mis näib olevat Eestile normaalne.

Rahvusvaheliselt kuulub seega Eesti kõige madalama sündivusega maade hulka.

Surevuse määr üksikutele aastatele osutab suurt kõikumust. Viimastel aastatel on olukord kujunenud nii, et madala (meie oludes) surevusega aastale järgneb ikka tunduvalt kõrgem. Nii pro 1 000 el. 1928 a. — 15,9, 1929 a. — 18,1, 1930 a. — 14,9, 1931 a. — 16,0.

Lääne-Euroopaga võrreldes on keskmine surevuse määr Eestis kõrge, eriti kui arvestame siinjuures madala sündivusega, mis omakord peaks mõjutama kahandavalt surevust.

Abiellumise määr 7,8 pro 1 000 el. näib olevat meie harilik keskmine, mis lähtub ka rahvusvahelisele keskmisele. 1924 — 31 a. kõikus vastav koefitsient 7,3—8,0 vahel, enne 1924 a. (1921—1923) oli aga tunduvalt kõrgem.

Kokkuvõttes võib tähendada, et 1931 a. oli demograafia seisukohalt meie oludega arvestades võrdlemisi soodus. Eriti väärib tähelepanu väljarennu kahanemine, sel teel (mehaanilise liiklemise tagajärjel) tõusis esmakordselt 7 a. järele rahvaarv 462 võrra.

¹⁾ Arvu saavutamisel on arvatud maha Eesti-Läti piiriõendamisel 1924 a. Eestile kadunud elan. arv — 1 887.
²⁾ Eelkukkuvõtte arvud.

JOOKSVATE ANDMETE SAAVUTAMISKORD.

MÉTHODES D'ÉTABLISSEMENT des DONNÉES PUBLIÉES dans les TABLEAUX COURANTS.

Standartnumeraatsioon.

Jooksvate igakuuliste tabelite otsimise kergendamiseks on tarvitusel alaline standartnumeraatsioon: iga tabel kannab alati üht ja sama numbrit. Tab. nr. 2 käib alati väljaveo kohta, tab. 14 Vabariigi piiridest ülesõitnute arvu kohta j.n.e.

See numeraatsioon ei muutu ka siis, kui mõni tabel peaks mingisugusel põhjusil jääma välja või tehniliselt mitu lehekülge kaugemale pandama kui seda tema number näitab, — sisukorras võib tabelleid alati ainult nende numeraatsiooni järgi otsida.

Ka vormilt püsivad standartnumeraatsiooni tabelid terve aasta kestel muutmata: ühtegi lahtrit või andmete rida ei võeta vähemaks (juure võib tulla). See kindlustab soovitatavate võrdluste identsuse.

Iga kalendriaasta lõpul tuleb numeraatsioon kui ka tabelite sisu revideerimisele.

Samuti on edaspidi kuukirjas avaldatavate mitmesuguste aastatülevaadete tabelleis eraldatud standartnumeraatsiooni kõik tabelleid, mida on kavatsatud avaldada samal vormil ka järgneval aastal.

Telstatitabelid ja need suuremad tabelid, mida tulevikus pole kavatsatud avaldada samal vormil, kannavad harilikku järjekorranumbrit tabelite sees, pahemal nurgal. Standartnumeraatsioon aga on tabeli pealkirja alguses.

„(Tab....)“

Jooksvate andmete saavutamiseviisid.

merestaoloni järjekorras.

Järgnevalt toome lühikese ülevaate jooksvate andmete saavutamiseviisi ja osalt ka kokkuvõtmiskorra üle, nende standartnumeraatsiooni järjekorras.

Tab. 1—4. Väliskaubandus. Väliskaubanduse andmete kokkuvõtmist teostab Riigi Statistika Keskbüroo tollamatite kaubarevideerimise aktidest väljakirjutatud kaartide järgi; posti kaudu toimetatava väliskaubanduse kokkuvõtteid — postiraamatuist välja kirjutatud kaartide järgi. Tallinnas teostavad neid väljakirjutusi Keskbüroo ametnikud.

Andmed kauba väärtuse kohta on täiel ulatusel kontrollitud välisuru andmete ja Riigi Statistika Keskbüroo aukorrespondentide ja kaubanduslike ettevõtete poolt ülesantud usaldusväärsete hindade järgi.

Kuukirjas ilmuvad andmed sisaldavad kaubarühmade järgi ka lähikäigu üksikute riikidega. Avaldatud kaupade juures on nimetatud ainult see riik kust suuremal arvul kaupa tuli, ehk kuhu — läks. Üksikute ainete sisse- ja väljaveo kohta kõigi riikide järgi avaldatakse andmed ainult aastakokkuvõttes, mis ilmub eriväljaandena ja toob ka muud täiendavaid andmeid.

Kuid Riigi Statistika Keskbürool on andmeid ka iga üksiku aine sisse- ja väljaveo kohta igan kuul, milliseid vajaduse korral võib saada.

Arvestamise objektiks on sisseveos:

- a) välismaa kaubad, mis lõplikult tarvitamiseks veetud sisse,
- b) välismaa kaubad, mis ajutiselt täiendavaks ümberõotamiseks veetud sisse,
- c) omamaa kaubad, mis välisriigist veetud tagasi peale täiendavat ümberõotamist ehk turu puudusel.

Väljaveos:

- a) omamaa saadused, mis välisriigisse müüdid ehk müügilks välja veetud,

b) omamaa saadused, mis välisriigesse täiendavaks ümberõotamiseks veetud,

c) välismaa kaubad, mis siseturul olnud müügilks ehk täiendavaks ümberõotamiseks.

Arvestamise silmapilgiks nii sisse- kui väljaveos on kaupade tollikorraidusest väljalaskmine, s.o. sisseveos tollimaksude õiendamise ning väljaveos kaupade väljasaate moment.

Kauba kaal on vastavalt tollitariifi nõudele brutto ja netto arvestatud. Tollivabad kaubad on bruttokaalu arvestatud, kui ei lähe korda nettokaalu määrata kindlaks.

Kauba väärtuseks sisseveos loetakse kauba eest makstud summa, arvatud ühes veokulud Eesti piirini (cif), väljaveos — kauba eest saadud summa ühes veokuludega kuni Eesti piirini (fob).

Riik. Sisseveos arvestatakse kauba päritolu riik, kui see teada pole; kauba müüja riik ning viimase mitteteadmisel kauba saatja riik. Väljaveos on arvestatud kauba tarvitaja riik ehk kauba ostja riik ning mõlema eelmise mitteteadmise puhul riik, kuhu kaup saadetakse.

Transiidis arvestatakse läbi Eesti veetud välismaa kaubad. Arvestusarvotamiseks on kaupade Eesti territooriumist väljaveo moment.

Algandmed transiidi arvestamiseks saadakse tollimatelt ära kirjade näol revideerimisaktidest. Transiit arvestatakse ainult kaalu järgi ja, nimelt, bruttokaalu. Kokkuvõtteid tehakse aasta kohta üksikasjaliselt iga aine ja kauba saaja ja saatja riigi järgi, — kuu kohta aga võetakse kokku ainult läbikäinud kaupade üldarv.

Tab. 6. Riigiraudteede tegevus. Andmed laiarööpmelise ning kitsarööpmelise raudtee tegevuse kohta võetakse kokku igakuuliselt Riigi Raudteevalitsuse poolt algdokumentide järgi.

Tab. 7. Laevasõidu alal saab Riigi Statistika Keskbüroo teated iga sisse- ja väljasõitnud laeva kohta tollimatelt. Võetakse kokku iga kuu — Tallinna sadama kohta sisse- ja väljasõitnud laevade arv ja maht, kaup ja reisijad, liigitatult lipu ja tähtsamate tulekuminekute sadamate järgi — teiste sadamate kohta võetakse kokku ainult liigitamata üldarvud. Aastakokkuvõtteid tehakse ühtlaselt kõigi sadamate kohta, liigidades sisse- ja väljasõitnud laevade arvu ja mahtu ning laevadel veetud kaupa ja reisijaid lipu ja sadama järgi.

Tab. 8 — 11. Pankade ärisuude kokkuvõtteid teostatakse Riigi Statistika Keskbüroo poolt erapankade (aktsiapank, linnapank ja pangakontor) ja tähtsamate ühispankade poolt kokkuseatavate ärisuude järgi, mida need asutised Majandusministeeriumile on kohustatud esitama (seatakse kokku iga kuu 20-dal 1 kuupäeva peale).

Tab. 12. Riigi sisselekkud. Andmed riigi tegelikkude kulude ja tulude üle saadakse Majandusministeeriumilt sellekohaste kuu-kokkuvõtete ja aastaaruannete näol.

Tab. 13. Vainuta ja väärtpaperite hinnad. Tallinna börsi kursid arvatatakse Riigi Statistika Keskbüroo poolt Tallinna fondibörsi koteerimiskomisjoni poolt saadetavate kursisedelite alusel.

Tab. 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud. Andmed Eesti sisse- ja väljasõitnute üle võetakse kokku piiripunktes ja piirivalve punktides, võrreldes eelmiste aastatega lihtsustatud korras, saadud igakuuliste aruannete järgi. Kuukirjas avaldatud tabelid sisaldavad vaid ütlepiiri käijate arvu riikkoduse ja piiripunktide järgi, eraldi välispaasidega, reiskaartidega ja sisepassidega liiklejate kohta.

Arvestatakse mitte ainult täiskasvanud isikuid, kellel igal ühel omadette välispass, vaid ka uudegu ühes sõitvaid lapsi, kes märgitud vanemate passil.

Tab. 15. Andmed linnade rahvastiku üle võetakse koiku igakuuliselt linnade aadressilaudade või vastavate linnade politseiasutiste aruannete järgi.

Tab. 16. Liikvel oleva raha kohta saadakse andmed Eesti Panga äriüksusest (avaldatakse mõni päev pärast tähtaega) ja Majandusministeriumilt.

Tab. 18. Pankadevahelise arvekoja tegevuse kohta annab andmeid Eesti Pank, mille juures arvekoda asub.

Tab. 19. Protestitud vekslite kohta saadetakse andmed notariite poolt Eesti Pangale, milline teeb kokkuvõtteid kuu jooksul protestitud vekslite arvu ja summa kohta ja annab need Keskbüroole edasi.

Tab. 20. Andmed aktsiaseltside ja osahisuste asutamise, likvideerimise ja põhikapitali suurendamise ning vähendamise kohta võetakse kokku Majandusministeriumi poolt väljaantud aktsiaseltside ja osahisuste registreerimise ja osakapitali summa muutmise lubade ning saadud ettevõtete likvideerimiseaandannete põhjal.

Tab. 22. Aktsiisid Peavalitsuse kontrolli alla kuuluva tööstuse toodangu kohta saadakse andmeid nimetatud Peavalitsuselt. Andmeid põlevkivitoodangu üle saadakse Riigi Põlevkivitööstuselt ning nad käsitavad ainult viimase tegevust.

Tab. 23. Loomahaiguste statistika. Kõik ametlikud loomarstid, kelle ülesandeks on tarvilikul korral loomadale abi anda ja taudide vastu võitlemiseks sunduslikke abinõusid maksta panna, on ühtlaselt kohustatud Loomatervishoiu Peavalitsusele andma oma tegevusest aru. Seejuures peavad nad kõiki haigusi, milliseid konstateerivad, vastavale teatelitele registreerima ja neid iga kuu lõpul (taudijuhtumid — otsekohe peale registreerimist) ära saatma. Need teated ja aruanded on loomahaiguste statistika aluseks. Iga kuu esitatud materjal töötatakse Keskbüroo poolt läbi ja avaldatakse kuukirjas.

Tab. 23. Tapamajade toodangu statistika. Tapamajad saavad iga kuu oma aruanded Loomatervishoiu Peavalitsusele. Need aruanded töötatakse Keskbürosos läbi ja tehakse iga kuu üldised kokkuvõtted tapamajades tapetud ja järelevaadatud loomade arvu ning nende lihatoodangu üle.

Tab. 24. Snurmüügihindad on aritmeetilised keskmised Tallinna börsikomitee juures asuva hindade koteerimise komisjoni poolt 4 korda kuus koteeritud hindadest.

Tab. 25. Toikalmete maksumus kalorilise sisalduse järgi arvutatakse Tallinna kohta tab. 26 avaldatavate hindade alusel. Arvutusviisi kohta vaata üksikasjaliselt „E. St.“ 1927. lhk. 389.

Tab. 26. Toit- ja esmajärgu tarbeatmete väikemüügihindade üle kogutakse andmeid omavalitsuste kaudu kohalikest turgudest

ning turul müügitl puuduvate ainete kohta vastavaist kohalikest kauplustest. Andmeid kogutakse hinna alam- ja ülemmäära ning nõuetavama sordi hinna kohta. Ained on rühmitatud kahte rühma: esimese rühma ainete hindade kohta kogutakse andmeid kord nädalas ja teise rühma ainete hindade kohta kord kuus — kuu keskel. Tallinnas ja Tartus sünnib andmete kogumine esimese rühma ainete hindade kohta kaks korda ja teise rühma ainete hindade kohta kord nädalas. Andmete kogumine teostub kindlatel nädala elumüügil turupäevadel.

Tabelis nr. nr. 1—11, 16—20, 25—34, 36—47 ja 68—76 all avaldatud ained kuuluvad esimesse, teised — teise rühma. Hindad on toodud nõuetavama sordi kohta, kusjuures kaupluste hinnad on väljendatud kursilvnumbriga.

Tab. 27 ja 28. Suurmüügi- ja elumaksumusindeksite koostamisviiside kohta ilmuvad igas kuukirjas selgitavad märkused.

Tab. 29. Tööturu alal saab R. S. K. tööborsidelt kuuaruanded, millised kokkuvõtetult näitavad tööjõu pakkumist ja nõudmist tööborsides üleriiklikus ulatuses ametlade ja tööstuseharude järgi. Peale üleriikliku kokkuvõtte avaldatakse andmed tööturu seisukorral veel eraldi linnade järgi, kus asuvad tööborsid. Peale tööborside andmete avaldatakse veel andmeid eravahetlustekontorite tegevusest, millised taotlevad tööborsidega ühtlasi siltte. Keskbüroo saab andmed kätte iga järgneva kuu keskpaigas.

Tab. 30. Andmed töötajate arvust suur- ja kesktööstuses ilmuvad igakuuliselt. Peale töötajate üldarvu ja tööliste arvu liikumise absoluutarvudes avaldatakse tabelis suhtarvud indeksite niol tööstuses tegeva tööjõu kasvamisest või kahanemisest. Suurtööstuse üldkokkuvõttes tuuakse erireas andmed 20—49 töötajaga ettevõtete kohta. Algallikaina on kuuteatelehed ettevõtete isikliku koosseisu liikumisest, milliseid Keskbüroo saab tööinspektorite kaudu iga järgneva kuu teise poole kestel.

Kuna tööstusettevõtete isikliku koosseisu (tööjõu) tabelis andmed antakse ainult tööstuseharude pearyühmade järgi, vajaduseks aga osutab saavutada üksikasjalist ülevaadet töötajate arvust tööstuseharude alljaotuste ulatusel, siis antakse sellekohasest kokkuvõtteid kaks korda aastas — 1. jaanuarist ja 1. juulist.

Tab. 31. Tööõnnetuste arvu jooksvas statistikas on andmeid algallikad ja sellega ka arvestatavate ettevõtete ulatus sama, mis tab. 30.

Tab. 32. Tööstusetöölise arvu liikumise indeksid (1-ks kuupäevaks) tuuakse iga kuu tab. 30. Hõlpsamaks võrdluseks ajas on indeksid toodud tabelis 32 pikema aja kohta. Ehitusetööstuse andmete puudulikkuse tõttu ehitusetööstus on sest tabelist jäetud välja ja indeksid 1930 a. detsembrist peale arvutatud ümber.

Tab. 33. Andmed nakkusehaiguste liikumise üle avaldatakse arstide poolt Keskbüroole saadatud isiklike registreerimislaaride alusel.

Tab. 6. Riigiraudteed detsembris 1931 — Chemins de fer en décembre 1931.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järgi — Données principales d'après les districts du réseau.

Tulutoovate rong- km arv (1000) Trains-km des tr. lucratifs (1000)	Reisija- km (1000) Voyageurs- km (1000)		Istrekohtade kasuta- mise % — des pla- ces occupées	Tubijade vankrite % vankeer km üldarv. %)	Laaditud kauba- vag. keskmise telje koorem ¹⁾ Poids moyen par essieu d'un wagon chargé		Kaubarongi keskmise bruttokaal (ton, üldveos) Poids moy. brut d'un train à un marchand. (traj. tot. ton)	Kiirkau- rongi keskm. bruttokaal (ton, üldveos) Poids moy. brut d'un train rapide pour march. (traj. tot. ton)	Kaubarongi keskmise nettokaal (ton, tulutoo- voovas veos) Poids moy. net de train pour march. (traj. lucra- tif-ton)	Kaubarongi keskm. telge arv. X vee- moy. à l'essieu pour un train de march.
	Üldarv Total	III kl. III cl.			Üld- veost Traj. total	Maksul. veost Trajfe payés				
a) Laalarööpmelised teed — Voie large										
Auru- ja mootorronges ²⁾	236	12 460	11 808	36,1	—	—	—	—	—	—
Sel.: Paldiski-Keila ³⁾	5	104	104	21,4	28,57	5,20	3,20	—	—	—
Haapsalu—Keila ³⁾	14	640	628	32,7	34,95	2,84	2,55	—	—	—
Keila—Tallinna ³⁾	11	673	664	48,1	37,97	4,16	3,44	—	182	—
Tallinna—Tapa	35	3 099	2 870	43,9	37,35	5,84	5,40	599	455	335
Tapa—Narva	50	2 146	2 046	37,1	40,41	5,41	4,76	392	354	199
Sel.: Tapa—Kohtla	—	—	—	—	40,54	5,74	4,87	386	119	196
Tapa—Tartu ³⁾	42	2 851	2 647	40,5	19,56	4,54	3,59	403	265	159
Tartu—Põrseri ³⁾	18	774	755	30,5	24,21	4,37	3,73	—	—	242
Tartu—Valga ³⁾	37	1 604	1 525	30,8	25,00	3,06	2,25	—	176	—
Valga—Irbaska ³⁾	24	578	569	22,8	43,69	4,40	3,74	—	262	—
Tähtajalisi kogu raudteel	—	10	10	—	—	—	—	—	—	—
Elektrirong. Tall.—Pääsküla	30	3 143	3 143	47,3	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	266	15 632	14 961	38,1	35,79	5,15	4,52	447	302	222
Novembris — en Novembre 1931a.	250	13 613	12 878	36,5	34,00	5,85	4,90	473	356	232
Detsembris — en Décembre 1930a.	243	16 002	15 814	38,1	32,07	5,75	4,64	451	365	218
1. IV — 30. XII 1931 a.	1 357	151 168	143 233	37,8	30,37	5,94	5,22	509	370	261
1. IV — 30. XII 1930 a.	1 345	163 818	154 189	38,7	29,72	5,77	4,96	505	404	252
1. I — 30. XII 1931 a.	3 150	190 148	179 839	36,9	31,05	6,16	5,45	614	382	271
b) Kiisarööpmelised teed — Voie étroite.										
Sellest: Tallinna—Türi	32	2 028	1 843	52,0	28,84	4,08	3,86	—	—	121
Türi—Mõisaküla	23	685	632	34,7	29,39	2,58	2,18	83	—	27
Mõisaküla—Pärnu	10	307	284	34,3	34,61	4,50	3,95	—	—	—
Liiva—Vääna	3	54	54	34,2	50,00	4,56	3,67	—	—	—
Rapla—Virtsu	12	680	276	27,5	18,27	2,89	1,88	—	—	—
Lelle—Papiõidud	15	473	413	45,1	27,84	3,70	3,25	162	—	44
Türi—Tamsalu	11	349	332	41,5	16,68	2,88	1,77	—	—	—
Riisela—Orajõe	3	30	30	33,3	41,76	5,90	5,05	—	—	—
Mõisaküla—Valga	5	196	177	31,0	—	3,82	2,88	—	—	—
Valga—Mõniste	5	94	94	39,2	36,30	5,57	5,29	86	—	39
Sonda—Mustvee	7	105	103	34,1	44,07	3,24	3,08	165	—	62
Tähtajalisi kogu raudteel	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	126	4 614	4 242	41,4	29,12	3,72	3,32	179	—	72
Novembris — en Novembre 1931a.	107	2 985	2 724	35,3	26,99	3,78	3,40	182	—	79
Detsembris — en Décembre 1930a.	104	4 466	3 986	41,7	26,77	3,48	2,98	245	—	91
1. IV — 31. XII 1931 a.	1 074	36 015	33 580	38,4	31,50	3,88	3,54	213	—	94
1. IV — 31. XII 1930 a.	1 143	41 124	37 092	39,5	30,93	3,58	3,12	203	—	83
1. I — 31. XII 1931 a.	1 118	46 667	42 276	37,7	32,04	4,02	3,65	219	—	98

	Laalarööpmelised teed — Voie large				Kiisarööpmelised teed — Voie étroite					
	Detsembris		1/IV— 31/XII 1931	1/IV— 31/XII 1930	1/IV— 31/XII 1931	Detsembris		1/IV— 31/XII 1931	1/IV— 31/XII 1930	1/IV— 31/XII 1931
	1931	1930				1931	1930			
2. Kaubavedu (1000) — Transport des marchandises (1000).										
Kõigi saadetiste kaal — poids: Ton	96	104	1 194	1 257	1 729	46	41	566	606	783
Tn.-km	10 875	11 823	141 735	146 761	210 040	3 112	2 990	39 955	43 228	56 955
Sellest maksulised saadetised — Dont les marchandises payables: Ton	82	87	1 040	1 088	1 511	41	34	507	526	706
Tn.-km	9 549	9 566	124 608	126 140	186 694	2 765	2 557	36 472	37 704	50 984
Sellest erakaubad — Dont marchand. privées: Ton	67	75	881	941	1 245	40	33	437	506	677
Tn.-km	6 738	7 857	94 097	99 758	134 841	2 692	2 490	35 244	36 501	49 280
3. Pagasivedu — Transport des bagages.										
Kaal — poids (tuh. tn)	0,0	0,5	5,5	5,4	6,7	0,2	0,3	2,3	2,6	2,8
tn.-km (tuh.)	54	54	688	568	671	1,9	2,1	172	197	217
4. Reisijate vedu (1000) — Transport des voyageurs (1000).										
Reisijate üldarv — Nombre total de voyageurs	599	574	5 705	5 760	7 222	92	101	834	978	1 074
Sellest välisühendused — Communio. avec l'étranger	2,5	2	38	38	50	0,5	1	7	10	10
Sellest kohaliku liikumise — Mouvement local	597	272	5 667	5 722	7 172	92	101	827	968	1 064
Sellest: I—II klassis	4	—	55	66	72	4	5	36	48	50
III klassis	593	568	5 612	5 656	7 100	88	96	791	920	1 014
Reisija-km üldarv — Voyagers-km	15 622	16 602	151 108	163 318	190 148	4 614	4 466	36 915	41 124	46 667
Sellest — Dont: Elektrirongid — Trains électrig.	3 143	2 805	25 613	26 238	32 331	—	—	—	—	—
Reisijaid ühe tee-km peale — Voyagers par km esp.	21	24	198	242	25,0	7	7	55	71	69
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen	26,1	26,5	26,5	—	26,3	50,2	45,1	44,3	43,1	43,5
Magamiskaartide üldarv — Cart. pour wag. lits vend.	2	2	25	26	31	0,5	0,5	4,3	5,0	5,9
Jaaemaste-piletite üldarv — Tickets d'entrée vendus	9	12	105	120	180	0,2	0,5	1,8	3,2	3,2
5. Veerevkoosseisu kasutamise (1000) — Exploitation du matériel roulant (1000).										
Rong-km üldarv — Trains-km	275	245	2 412	2 400	3 232	131	100	1 142	1 224	1 468
Sellest reisirongid — Dont trains de voyageurs	202	183	1 722	1 705	2 249	110	89	860	800	1 114
Telg-km üldarv — Essieux-km	7 003	6 955	72 152	77 840	99 282	4 861	4 617	54 479	61 111	71 846
Sellest vaguniteg-km — Voitures à voyageurs	3 128	3 370	31 100	33 100	40 172	2 175	1 993	17 017	19 238	23 170
Dont Vankriteg-km — Wagons à marchand.	3 878	3 535	40 992	44 740	59 110	2 686	2 624	30 562	41 878	48 667
Kesk. tig. arv rong. Moyen. des essieux par train	25,47	28,38	29,91	32,48	30,72	37,10	43,56	47,70	49,96	47,96
Sellest Auru- ja mootorrongid — Trains de voyageurs	20,45	20,60	24,07	21,58	24,43	33,06	37,38	36,06	40,22	38,13
Dont Elektrirongid — Trains électriges	8,78	8,76	8,78	8,85	8,74	—	—	—	—	—
Dont Kaubarongid — Trains de marchand.	56,09	56,68	59,84	62,32	60,69	67,81	82,72	61,23	77,07	81,85
Kesk. kaubarongi brutto-kaal maksulisest veost ⁴⁾	346	357	410	415	421	153	198	189	185	200

¹⁾ Sellest 41 089 mootorronges. ²⁾ Kiisarööpmelisel on teljekoorem arvestatud ühe teljepaari peale. ³⁾ Neli piirkonnas liiklevad auruj- ja mootorrongid. ⁴⁾ % des wagons à marchandises non chargés au nombre tot. des wagons à marchandises.

Importation et exportation en janvier 1932.

Table with 15 columns: Kokku Total, %, Jaan. Jaanvier 1931, Belgia Belgique 1), Briti Gr.-Bretagne, Hol-landi Pays-Bas, Läti Lettonie, Rootsi Suède, Saksa Allee-magne, S.N.V.L. U.R.S.S., Soome Fin-lande, Taani Danc-mark, Muud Rigid Autres pays, Kokku Total, %, Jaan. Jaanvier 1931. Subtitle: A. Väljavedu tonnides - Exportation en tonnes.

Table with 15 columns: 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr., 1 000 kr. Subtitle: B. Väljavedu kroonides - Exportation en kr.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega jaanuaris 1932 a.
Commerce extérieur avec les autres pays en janvier 1932.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Nomenclature internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — Argentine	74,4	36 819	4,8	2 718	107. Kanaari saared — Iles Canaries	—	—	2,2	270
182. Austraalia — Australie	2,2	6 139	0,0	50	136. Kanada — Canada	89,0	10 366	—	—
6. Austria — Autriche	2,5	22 815	—	—	15. Kreeka — Grèce	4,7	5 411	12,6	1 586
7. Belgia-Luksemb. m. l. — Belgique-Luxembourgeoise, Union Econom.	408,3	61 082	*)	*)	141. Kuuba — Cuba	15,5	13 254	—	—
169. Bolivia — Bolivie	—	—	16,1	2 200	22. Leedu — Lithuanie	0,3	996	183,1	33 349
170. Brasiilia — Brésil	20,7	5 192	—	—	34. Lõunaslaavia — Yougoslavie	2,2	1 235	0,0	40
82. Briti-Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-égyptien	6,3	6 913	—	—	123. Madagaskar — Madagascar	0,0	224	—	—
98-104. Briti-Ida-Aafrika — Afrique d'Est britannique	5,7	1 722	3,2	450	32. Malta — Malte	—	—	5,0	681
93. Briti-Lõuna-Aafrika s.h. riigid — Union Sud Afrique britannique	23,6	8 870	0,2	273	146. Mehhiko — Mexique	0,3	316	—	—
95-98. Briti-Lääne-Aafrika — Afrique d'Ouest britannique	76,3	40 006	—	—	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	11,6	1 400
66. Briti-Malaja — Malaise britannique	0,3	310	4,7	600	23. Norra — Norvège	1,3	928	31,8	40 070
188. Briti-Saamoa — Samoa britannique	0,0	899	—	—	51. Palestiina — Palestine	16,8	6 079	14,1	1 794
150-153. Briti-Vähe-Ameerika — Amérique centrale britannique	0,3	210	—	—	174. Paragvai — Paraguay	2,0	1 658	—	—
154-159. Bulgaaria — Bulgarie	4,4	5 947	—	—	175. Peruu — Pérou	20,1	20 760	18,0	2 750
178. Ecuador — Equateur	0,2	210	6,8	1 408	26. Poola-Danzig — Pologne-Dantzig	6,2	3 405	*)	12,9
76. Egiptus — Egypte	67,6	51 315	5,2	690	27. Portugal — Portugal	—	—	—	—
69. Filipiinid — Philippines	1,3	1 009	17,3	2 002	109. Prantsuse-Alžeeria — Algérie française	8,6	2 080	—	—
143. Guatemala — Guatemala	0,3	297	—	—	80. Prantsuse Maroko — Maroc française	17,2	2 697	4,3	4 911
144. Haiti — Haïti	—	—	4,5	510	122. Prantsuse-Somaali — Somali française	1,1	1 523	—	—
195. Haval — Hawaï	0,5	1 029	—	—	23. Rumeenia — Roumanie	—	—	0,2	1 370
40. Hiina — Chine	0,4	1 007	0,4	20 885	53. Siam — Siam	—	—	15,2	1 940
11. Hispaania — Espagne	0,4	1 201	205,5	18 015	13. Soome — Finlande	436,7	96 203	*)	*)
25. Hollandi — Pays-Bas	43,0	84 729	60,0	11 878	54. Süüria — Syrie	—	—	26,0	3 313
72. Hollandi-India — Indes néerland.	19,1	26 647	—	—	36. Šveits — Suisse	6,8	80 921	0,0	129
64. Hong-Kong — Hong-Kong	—	—	41,7	5 239	9. Taani — Danemark	106,3	30 492	*)	*)
44. Iiri — Irlande	—	—	22,7	4 058	62. Tšellon — Ceylon	6,1	14 098	5,3	700
65. India — Inde	450,0	96 813	—	—	171. Tšihi — Chili	0,1	41	19,6	2 485
44. Irak — Irak	—	—	2,1	272	56. Türgi — Turquie	7,0	7 351	—	—
19. Itaalia — Italie	46,1	57 155	0,0	5	16. Ungari — Hongrie	0,9	2 850	—	—
45. Jaapan — Japon	0,9	3 267	—	—	176. Urugvai — Uruguay	9,3	13 487	35,8	5 076
154. Jamaika — Jamaïque	2,4	1 293	—	—	185. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	2,2	5 140	—	—
					177. Venezuela — Venezuela	0,4	455	8,5	1 340
					134. Ühendriigid — États-Unis	*)	*)	32,8	5 376

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus jaanuaris 1932 a.
Commerce extérieur des principaux articles en janvier 1932.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100 ¹⁰⁰ grammes de l'or pur (100 marks antérieurs)	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
II. Toidu- ja maitseained, joogid		4 924,4	557 049	232	Õlkoogid	109,6	8 076
2. Tera- ja jahvatatud vill		740,0	79 987	233	Soojatangud	75,5	7 985
11. Rukis	Sel.: S. N. V. L.	—	—	236	Muu loomatott ern.	15,1	477
12. Nisu	Sel.: S. N. V. L.	622,5	63 420	III. Toor- ja poolvalmisained			
	Sel.: Kanada	543,5	54 350	8. Loomariigisained, peale rasvade		34,8	75 669
13. Oder		79,0	9 070	237—241	Toored loomanahad ern.	33,4	29 816
14. Kaer		—	—		Sel.: Argentina	13,9	13 297
16. Mais		—	—		Kuuba	15,3	13 131
21. Nisujaahu		44,1	6 110		Brasiilia	—	—
	Sel.: Briti	15,0	2 098	243—257	Karusnahad	1,4	45 741
	Sel.: S. N. V. L.	13,9	1 940	9. Seemned, taimed ja nende osad		127,4	72 307
26. Mann		5,0	800	274, 275	Linaseemned	—	—
	Sel.: Saksa	5,0	800	276	Päevalilleseemned	—	—
27. Harkulo ehk kaeratangud		—	—	281	Kopra	—	—
30. Riis		68,2	9 657	285	Ristiltheinaseemned	—	—
	Sel.: India	68,2	9 657	305, 306	Tabak lehtedes, kasvudes	37,7	49 007
3. Aia- ja juurvilli		89,1	31 294		Sel.: Läti	7,2	15 185
35. Herned		6,2	1 337		Prantsuse	6,5	4 968
59. Apelsinid ja mandariinid		20,8	5 899		Türgi	5,2	4 920
90. Sidrunid		32,0	6 100	307	Humalad	3,3	3 691
62. Banaanid		—	—	11. Paberitoorained		288,4	35 574
90—75	Puuviili ja marjad kuivatatud	25,1	15 898	346	Paberinaas kuiv	—	—
5. Kalu, kalasaadused ja vähid		97,2	16 944	347	Paberinaas märg	—	—
112	Heeringad	97,0	16 256	349	Tselluloos kuiv	288,4	35 574
6. Muud toidu- ja maitseained ning joogid		3 732,8	410 353	349	Tselluloos märg	—	—
187	Kohv toores, ubades	14,7	21 836	12. Tekstiilitoorained		812,8	496 534
172, 175	Kakao ubades ja puubris	88,6	45 057	352	Puuviili toores	359,0	250 725
176	Tee igasugune	14,6	27 457		Sel.: Ühendriigid	275,1	185 919
178, 179	Suhkur peentke ja rafinaad	2 599,4	273 860		Egiptus	67,6	51 315
	Sel.: S. N. V. L.	1 600,8	168 400	357	Kanep	10,5	6 735
	Sel.: Poola-Danzig	956,7	102 847		Sel.: India	7,8	2 186
204, 206	Sool	1 055,5	22 823		Briti	4,3	2 257
207	Kunstsvõid	0,0	1	359	Džuut	369,9	77 305
213—217,	Viinad ja veinid	2,6	4 902	363	Vill värvimata	45,8	78 018
221—224		—	—		Sel.: Peruu	10,2	14 191
7. Loomasööd		215,2	18 370		Urugvai	9,3	13 437
231	Kilid igasugused (loomatoid)	—	—		Argentina	7,0	10 497
	Sel.: Saksa	—	—	13. Ärsid ja metallid tähtsimate (metallid mard)		119,4	10 231
		—	—	376	Malm toores	55,4	3 461
		—	—	14. Minerimid peale ärside		7 549,5	93 750
		—	—	397, 398	Vabrik. ja ehit. tarvitatav savi	98,5	2 721

*) V. tab. I.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus jaanuaris 1932 a. (järg).
Commerçe extérieur des principaux articles en janvier 1932 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr.—couronne d'Estonie, égale 100 ¹⁰⁰ grammae de l'or pur (100 marks antérieurs)	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
447	Kivisüsi	7 413,3	80 523	792	Vasktraat isoleer-ta. 20,5—13 mm	2,4	2 425
	Sel.: Briti	5 382,3	67 219	794, 795	Inglisina	—	—
	Poola-Danzig	2 031,0	22 304				
15.	Keemiatööstuse toorained	3 734,6	356 604	21.	Põllumajandusemasinad ja -riistad (süa ka piimatall. sisseveaded)	5,6	9 047
a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt	1 420,4	168 308	809	Traktorid	—	—
462	Loomaravv tehniliseks tarbeks	2,0	824	810, 811	Viljajepesugarnituurid jõumasina- ga ja ilma	—	—
473	Palmiteraõli	0,5	3 098	817, 818	Niidumasinad	—	—
474	Kookosõli	—	—	820	Adrad	—	—
	Sel.: Hollandi	—	—	825	Vikatiid	—	—
481	Kakaovõli	15,3	17 440	830—833	Separaatorid ja m. piimanduse masinad	3,0	7 753
483, 496-a	Nafta ja gaasõli	150,8	11 126	835	Põllutöömasinate osad	—	—
	Sel.: S. N. V. L.	150,8	11 126				
484	Mnasaat	178,6	13 300	22.	Jõu- ja töomasinad	45,9	87 522
485	Petrooleum	683,3	38 863	836	Aurumasinad ja lokomobüidid	0,7	1 400
	Sel.: S. N. V. L.	495,7	25 363	837	Plahvatusjõumasinad	1,2	3 667
	Ühendriigid	150,0	11 250	841	Vesike sisseveaded	9,2	8 582
487	Bensiin	128,7	12 026	849	Kudumismasinad	—	—
	Sel.: S. N. V. L.	71,6	7 206	850	Õmblus- ja püütusmasinad ja nende osad	3,6	6 798
	Poola-Danzig	50,0	4 000	842—848,	Igasugused töömasinad ja abi- nõud rauast, nalmist, terasest	28,9	40 165
493	Parafiin	9,2	2 610	851—864	Masinat ja aparateid osad	7,4	26 910
495	Määrdeõli ern.	114,5	30 443	865			
	Sel.: Ühendriigid	37,2	19 570				
	S. N. V. L.	62,0	12 095	23.	Metallikaup	157,4	175 426
498	Kivisüsi	—	—	872	Kaust ja terasest taotud, pressit. ja valatud kaup ern.	2,7	1 362
518	Kampol	87,7	12 645	876	Raud- ja terastorud ja nende ühendusajad	57,8	17 442
	Sel.: Ühendriigid	87,7	12 645		Raud- ja terastorud ja needid	0,0	2
	Saksa	—	—	881, 885	Raud- ja terastorud ja needid	0,0	2
b)	Väetisained	484,1	14 618	875, 877—	Muu treitud, poleeritud, lihvitud raud- ja teraskaup igasugune	21,0	31 002
535	Tsillisalpeeter	—	—	880, 886	Raudplekk-kaup ern. lihtne	18,6	22 309
537	Väevahapu ammoukaak	—	—	887, 889	Okastaat	—	—
541	Superfosfaat	484,1	14 618	892	Raud- ja terastraatkaup ern.	4,5	4 347
542	Poomas-lakk jalvatatud	—	—	895	Noakaup igasugune	2,3	17 202
546, 547	Kaalisoolad	—	—	901—903	Ern. käsitööriistad	4,9	5 038
				906-908, 911	Vaskkaup igasugune	4,3	28 086
c)	Muud keemiatööstuse toorained	1 830,1	173 678	912	Alumiiniumkaup ern.	2,8	8 689
549	Väeväl toores, tükikides	1 828,8	168 750	920			
				24.	Elektrimasinad—aparaadid ja tarbeasjad	25,1	120 557
	IV. Valmissaadused.	2 676,2	2 077 292	924, 925	El.-dünamod, -mootorid, transtor- maatorid	1,2	5 906
16.	Nahad töödeldud ja nahakaup	6,1	63 736	932	Elektri hõõglambid	1,6	22 149
566—568	Suured parknahad	2,1	14 927	934	El.-kaablid metallpantseriga	4,2	3 122
569—576	Töödeldud peenesord. nahad	1,8	27 538	985	El.-juhed isoleeritud	7,2	8 679
580	Masinarihmad	0,2	1 596	943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb.	1,4	20 872
17.	Puutööstusesaadused	55,4	26 189	25.	Instrumentid, aparaadid (peale elektripar.) ja laskeriistad	5,1	85 733
600—604	Aami- ja puusepatöö	21,2	3 971	953	Arstiriistad, -aparaadid ja -tarbed	0,0	18 344
609—612	Tisleri- ja trelalitöö	5,4	4 910	958—966	Kellad	1,6	12 977
				973—980	Muusikariistad	0,5	18 021
18.	Paberitööstusesaadused	149,2	84 290	981—984	Laskeriistad	0,5	8 957
624	Puupapp, värvimata	60,6	7 805	26.	Transportabinõud	11,2	20 665
	Sel.: Soome	57,6	7 005	986—992	Veesõiduriistad	4 rgt.	350
638	Paberossipaber	2,0	2 879	999	Sõiduaud	—	—
636, 637, 650	Kirjutuse- ja trükipaber	1,3	1 230	1002	Veoaudote raamid ühes moo- tori ja ratastega	4 tk.	4 839
648	Tapetid ja bordüürid	18,0	7 303	1008	Jalgrattad	—	—
19.	Tekstiilitööstusesaadused	95,7	773 050	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	488,4	68 557
667—670	Puuvillaniti ja -lõng	5,5	38 095	1025	Käiad, tahud loomulikud	0,0	8
671—676	Puuvillariie	12,8	97 034	1038	Tulekindlad kivid ja tahvlid (samotkiivid)	352,2	12 196
	Sel.: Saksa	4,3	38 897	1051—1053	Fajanskaup	20,0	9 084
	Läti	2,5	15 069	1054, 1055	Portselankaup	24,3	18 526
	Briti	2,5	14 750	1056—1073	Tahveikiias ja kiaskamp	19,6	19 461
686, 750	Sukad, sokid	1,5	29 649	28.	Keemiatööstusesaadused	749,8	347 977
687, 708, 751	Muud kujutatud tööd ern.	0,8	17 123	1103	Albumiin	29,5	16 370
699—701	Villane lõng	30,5	168 774	1105—1109	Pelnest kummist teosed	5,1	19 988
702, 703	Villane riie kangas	5,9	90 038	1110	Veoaudote massiiv-kummi-himid	—	—
	Sel.: Saksa	1,7	27 709	1113, 1114	Kummist jelanõud	6,9	19 721
	Prantsuse	1,7	23 455	1146	Väevahapu alumiinium	25,2	2 018
	Tschhoslovakkia	1,5	24 310	1165	Pesusooda	202,5	20 644
713, 715	Siid ja kunstsiidniit ja -lõng	20,7	148 129	1168	Kaustiksooda puhastamata Soehape (vedel)	124,6	22 170
716—719	Siidriie	0,9	48 150	1231	Lõhna- ja kosmeetikaained	1,1	29 016
721, 731	Kõled ja nõbrid	0,2	616	1321	Parkimisekstraktid	24,1	6 564
747, 748	Kalavõrgud	0,6	4 532	1323—1328,			
749	Peakatted igasugused	1,7	40 330	1336—1344	Mineraalvärvid	10,0	3 440
762—767				1348	Alksariinvärvid ern.	6,4	52 242
20.	Metallid	936,2	101 638	1355	Saapamääre	1,9	3 809
768—772	Raud ja teras viis, latt-, sordi	735,0	61 389	1356	Trükiivärv	1,1	2 438
775—778	Sel.: Belgia	402,0	25 496	1360	Pronksipulber	0,2	507
	Saksa	220,8	19 866	1368	Litoleum	2,4	1 545
	Prantsuse	104,1	10 538	29.	Muud eraldi niuematamata kaubad	5,1	52 965
773, 774	Raud- ja terasplekk	122,9	17 170	1394—1396	Kirjutusematerjal ern.	1,5	14 162
779—783	Sel.: Rootsi	—	—				
	Briti	—	—				
784, 785	Raud- ja terastraat Ø1,5—5 mm	38,7	5 571				
789—790	Vask	3,2	2 890				
	Sel.: Saksa	2,1	1 784				
	Rootsi	0,8	767				

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus jaanuaris 1932 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en janvier 1932 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Lätiühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie, égale 100 ¹⁰⁰ grammes de l'or pur (100 marks atérieurs)	ton	kr
1		2	3	4		5	6
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv).							
1	Hobused (arv)	5 tk.	870	13.	Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	3,6	1 135
2	Telised (väljaarvatud vasikad)	4 tk.	850	380	Vanaraud	—	—
5	Sead, põrsad (arv)	—	—	385, 386	Sel.: Poola-Danzig Vanavask Sel.: Saksa	3,1 3,1	805 805
II. Toidu- ja maitseained, joogid							
3.	Aia- ja juurvili	2 173,7	911 339	14.	Mineraalid peale ärtside	0,3	27
38	Kartul toores	1 293,3	70 423	406, 407	Kips	—	—
47	Sigur, vürske ja kuivat.	1 226,2	58 133	408	Lubi kustutamata	—	—
57	Munad	62,0	10 017	417	Kaltsiitkivi (Besti marmor)	—	—
4.	Karjasaadused	727,8	795 369	15.	Keemiatööstuse toorained	243,7	86 227
76	Peekon	192,3	98 938	a)	Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt	223,3	37 708
77	Sel.: Briti	192,3	96 938	437	Besti Bonsiin	94,0	27 742
77	Sealiba vürske ja soolatud	—	—	407	Pölevkivi	127,5	8 925
78	Sealiba suitset. (singid küljed)	0,1	42	b)	Keemiatööstusesained punkt a" ja b"	20,4	48 524
79	Loomaliha	2,4	860	563-a	Kunstaarv töötlemata	20,4	48 524
	Sel.: Belgia	2,4	860				
	Soome	—	—	IV. Valmissaadused.			
	Saksa	—	—	16.	Nahad töötletud ja nahakaup	0,1	1 018
81	Lambaliha	5,4	3 459	566, 567	Suured parknahad	0,0	70
	Sel.: Rootsi	5,4	3 459	17.	Puutööstusesaadused	1 553,9	240 205
95	Kohupiim	—	—	593	Vineer	1 397,1	162 520
96	Või	515,4	690 585		Sel.: Briti	1 301,1	175 000
	Sel.: Saksa	316,3	428 374		Taan	36,0	6 480
	Belgia Luksemb. m. l.	104,0	189 191	594	Vineerist tootlõpõhjad	152,9	45 900
99	Munad	—	—		Sel.: Saksa	57,0	18 500
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	33,7	15 379		Prantsuse	39,0	11 000
100—105	Vürsked kalad	20,1	10 081		Belgia	36,8	9 750
116—120	Kalakonservid	5,4	3 640	609, 610	Mööbel	3,7	1 630
6.	Muud toidu- ja maitseained ning joogid	49,6	23 177	18.	Paberitööstusesaadused	595,5	99 414
127	Kartulijahu	27,5	5 025	634	Pakkimis-paber	146,7	30 634
187	Sokoland	2,2	2 587	635	Rotatsioon-paber	102,9	14 677
210	Teraleib, pain normal	1,7	494	636, 637	Kirjutuse- ja trükipaber	331,8	46 512
III. Toor- ja poolvalmisained							
7 705,4		943 569		19.	Tekstiilitööstusesaadused	273,0	331 729
8.	Loomariistained, peale rasvade	12,9	24 198	667—670	Puuvillaniit ja -lõng	19,0	35 454
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	9,6	6 583		Sel.: Poola-Danzig	8,8	15 078
	Sel.: Hollandi	—	—		Saksa	5,8	12 512
237—241	Loomanahad määrjal soolatud	—	—	671—670	Puuvillariie	50,2	134 209
	Sel.: Saksa	—	—		Sel.: Norra	19,4	44 521
243—257	Karunahad	0,4	13 250		Rootsi	14,9	41 869
280	Jõhvid	—	—		Taan	11,7	22 082
270	Sooled	2,8	3 395	696	Pakkimis- ja kotiriie	150,5	88 029
9.	Seemned, talimed ja nende osad	17,9	2 554		Sel.: Taani	128,2	74 934
274, 275	Linaseemned	17,9	2 554	702, 703	Saksa	18,1	10 785
10.	Metsamaterjal	1 250,7	72 890		Villane riie	—	—
310-316, 325	Palgid, prussid, pakud, latid	—	—		Sel.: Läti	—	—
321	Lõpprid	—	—		Soome	—	—
322	Propsid	—	—	22.	Jõu- ja tööstusained	30,1	14 063
320, 326-329	Kuuse- ja männilauad ja -plangud	2 189,5 tih.	72 810	359	Külmetusmaja sisseseaded	24,5	9 030
	Sel.: Briti	2 189,5 „	72 810	24.	Elektrimasinad- aparaadid ja turbeasjad	1,7	15 106
	Hollandi	—	—	927	El. patareid, elemendid	—	—
338	Krohvimispeesud	—	—	942	Telefoni apar. ja n. osad	1,0	7 635
11.	Paberitoorained	5 740,3	561 964	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	66,2	15 590
349	Tselluloos	5 425,7	550 060	1016	Tsement	16,4	523
	Sel.: Briti	4 205,1	487 425		Sel.: Läti	16,4	523
	Prantsuse	883,1	81 084	1066	Tahvelklaas lihvimata	48,3	14 002
	Ühendriigid	—	—	28.	Keemiatööstusesaadused	65,5	20 616
12.	Tekstiilitoorained	436,0	194 584	1102	Kaseiin	—	—
354	Lina	401,0	184 174	1318	Tuletikud	64,7	19 976
	Sel.: Briti	307,5	94 277	29.	Muud era- kaubad	1,0	6 989
	Läti	103,4	76 051	1392	Kunstsarvkaunad	0,9	5 910
355	Takud	19,6	6 548				

Tollametite läbikäik jaanuaris 1932 a.—Activité des bureaux douaniers en janvier 1932.

4.	Tallinn	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haap- salu	Kures- saare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ton	Sissevedu—Importation	7 694	664	440	3 601	—	—	5	64	12 468
	Väljavedu—Exportation	22 553	836	36	68	—	—	1	16	23 815
Üldläbikäik	— Total del'importation et de l'export.	39 232	1 300	476	3 669	—	—	6	80	35 783
1 000 kr	Sissevedu—Importation	2 390	86	68	81	—	—	1	3	2 609
	Väljavedu—Exportation	3 447	245	20	7	—	—	1	1	3 721
Üldläbikäik	— Total del'importation et de l'export.	5 837	311	88	88	—	—	2	4	6 330

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus veebruaris 1932 a.
Mouvement du port de Tallinn en février 1932.

Rahvuslik lipp Pavillons nationaux	Üldse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Laevadega veetud Transport de	
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult*)		Arv Ton. net	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Maht Ton. net	Arv Ton. net	Maht Ton. net	Reisijaid (arv) Voyageurs (nombre)	Kaupu (ton- nides) Marchand. (tonnes)
			Arv	Maht Ton. net			Arv	Maht Ton. net			Arv	Maht Ton. net						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
I. SAABUNUD LAEVAD — VÄLISSÕIT — I. ENTRÉES — LONG COURS.																		
Eesti	4	3 001	3	1 713	2	610	2	610	1	1 103	1	1 103	—	—	—	—	15	1 752
Sell. aur.-Dont bat. à vap.	4	3 001	3	1 713	2	610	2	610	1	1 103	1	1 103	—	—	—	—	15	1 752
Läti	1	1 190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prantsuse	1	813	—	813	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Poola	3	2 274	3	2 274	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 131
Rootsi	2	804	—	—	1	462	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	143
Saksa	18	12 721	14	9 119	—	—	—	—	10	6 485	9	5 548	4	3 560	2	1 470	76	3 715
Soome	12	8 131	10	6 051	—	—	—	—	3	3 120	3	3 120	6	3 695	4	1 615	191	1 260
S.N.V.L.	4	4 280	4	4 280	—	—	—	—	1	1 778	1	1 778	—	—	—	—	3	2 161
Taani	1	823	1	823	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Tšehhoslovakkia	1	316	1	316	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	47	34 333	37	25 389	3	1 072	2	610	15	12 486	14	11 549	10	7 255	6	3 685	429	10 063
1/I.—29/II 1932	123	78 008	82	54 172	16	6 057	9	2 202	30	22 966	27	20 597	24	17 006	14	7 479	985	27 503
Jaanuar 1932	76	43 655	45	28 783	13	4 985	7	1 782	18	10 480	13	9 048	14	9 751	8	4 394	556	17 440
Veebruar 1931	56	52 212	50	45 261	2	385	2	385	15	8 478	12	7 270	7	5 871	6	4 782	147	14 950
RANNASÕIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit—Petit cabot.	4	288	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
Veebruar 1931	2	151	1	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
II. VÄLJUNUD LAEVAD — VÄLISSÕIT — II. SORTIES — LONG COURS.																		
Eesti	7	6 917	3	2 185	1	305	1	305	1	1 546	—	—	2	2 391	—	—	8	3 872
Sell. aur.-Dont bat à vap.	7	6 917	3	2 185	1	305	1	305	1	1 546	—	—	2	2 391	—	—	8	3 872
Läti	1	1 190	—	1 190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	796
Norra	1	670	1	670	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 575
Prantsuse	1	813	—	813	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220
Poola	2	1 516	2	1 516	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
Rootsi	4	2 885	3	2 543	2	753	1	201	—	—	—	—	—	—	—	—	—	890
Saksa	18	12 721	17	12 340	—	—	—	—	9	5 548	9	5 548	3	2 569	2	2 178	72	6 299
Soome	12	8 131	10	6 367	—	—	—	—	2	2 080	2	2 080	5	5 459	6	3 695	221	678
N.S.V.L.	4	4 280	4	4 280	—	—	—	—	2	1 780	2	1 780	—	—	—	—	3	—
Taani	2	1 615	2	1 615	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	328
Kokku — Total	52	40 738	43	31 019	3	1 058	2	596	14	10 954	13	9 408	13	10 409	8	5 873	307	14 660
1/I.—29/II 1932	116	79 074	96	63 511	13	4 142	11	3 218	27	20 718	24	17 532	26	18 099	19	11 627	674	30 712
Jaanuar 1932	64	38 336	54	32 492	10	3 084	9	2 622	13	9 764	11	8 124	13	7 690	11	5 754	367	16 052
Veebruar 1931	57	53 217	53	48 787	3	1 818	3	1 818	16	14 261	12	9 631	7	3 266	7	3 266	203	19 823
RANNASÕIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit—Petit cabot.	2	272	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62
Veebruar 1931	2	272	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106

*) Avec cargaison.

Tab. 8. Eesti Panga äriseis 29. veebruaril 1932 a. (1000 kr).
Bilans de la Banque d'Estonie le 29 février 1932 (1000 kr).

Aktiiva — Actif	1000 kr				%				Passiiva — Passif	1000 kr				%			
	29. II.		31. I.		29. II.		31. I.			29. II.		31. I.		29. II.		31. I.	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%		Arv	%	Arv	%	Arv	%	Arv	%
Kattevara — Réserve	20 817	—	21 551	—	34,7	—	35,6	—	5 000	5 000	8,8	—	8,8	—	—	—	
a) kuldrahas ja kangides — or monnaie et or non monnayé	7 310	—	7 307	—	12,1	—	12,1	—	4 924	4 924	8,2	—	8,1	—	—	—	
b) välisraha — devis. étrang. nettes	13 607	—	14 244	—	22,6	—	23,5	—	47 589	47 948	79,0	—	79,2	—	—	—	
Vahetusraha — Pièces de mon. d'ap. est.	1 849	—	1 856	—	3,1	—	3,1	—	34 487	34 437	57,3	—	56,9	—	—	—	
Sisevekslid — Effets intér. escompt. est.	10 895	—	10 945	—	17,8	—	18,1	—	13 052	13 511	21,7	—	22,3	—	—	—	
a) kaubavekslid — commerciaux	9 204	—	9 450	—	15,3	—	15,6	—	4 379	5 033	7,3	—	8,4	—	—	—	
b) põllumajandusl. — agricoles	1 488	—	1 486	—	2,5	—	2,5	—	5 784	5 572	9,6	—	9,2	—	—	—	
c) metsatööstusl. — rel. au com. de bois	8	—	9	—	0,0	—	0,0	—	2 889	2 856	4,8	—	4,7	—	—	—	
Laenuid — Prêts et avances:	—	—	11 491	—	—	—	19,0	—	2 725	2 654	4,6	—	4,4	—	—	—	
valitsusele — à l'État	2 800	—	2 200	—	4,6	—	3,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
teistele*) — divers	9 208	—	9 291	—	15,3	—	15,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kinnis- ja vallasvara — Propr. im. et mat.	2 077	—	2 077	—	3,5	—	3,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Muud aktiivid — Autres actifs	12 642	—	12 606	—	21,0	—	20,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	60 188	—	60 526	—	100	—	100	—	60 188	60 526	100	—	100	—	—	—	
Kattevara vahakord jooksvate kohustustega 29. II. 32 a. 44,00%	— Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 44,00%.																
31. I. 44,95%	—																

*) Seiles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene (tuh. kr.) Kr. 3 889.

Tab. 12. Riigi sissetulekud jaanuaris ja 1. IV.—31. I. (1 000 kr).
 RECETTES DE L'ÉTAT en JANVIER et 1. IV.—31. I. (1 000 kr). Kr = couronne d'Estonie,
 égale 100/218 gr. de l'or pur (100 mk antér.).

	Jaanuar		1. IV.—31. I.	
	1932	1931	1931/2	1930/1
Korralised tulud — Recettes ordinaires:	6 305	6 953	66 579	70 853
I. OTSEKOHESED MAKSDUD — CONTRIBUTIONS DIRECTES:	1 243	1 054	7 448	6 842
1. Tulumaks — Impôt sur le revenu	230	206	2 749	2 558
2. Äri- ja tööstusmaksud — Impôts sur bénéfices industriels et commerciaux	426	448	2 224	2 430
3. Maa- ja hoonetumaksud — Contributions foncières	50	43	384	369
4. Maks kapitali % pealt — Impôt sur les intérêts	313	240	542	437
5. Kinnistumaks — Mutations, immeubles et droits immobiliers	177	86	1 084	690
6. Pärandumaks — Impôt sur les successions	29	31	465	358
II. LÕIVUD JA TASUMAKSUD — TIMBRES ET ENREGISTREMENTS.	385	460	3 909	4 234
7. Tempelmaks ja lõivud — Timbres	348	418	3 517	3 789
8. Patentid ja proovid — Contributions des patentes, droits de vérification	10	12	98	99
9. Mõttesugused tasumaksud — Enregistrements	27	30	299	346
III. KAUDSED MAKSDUD — IMPÔTS INDIRECTS:	1 513	1 948	20 437	21 458
10. Tollid — Douanes	1 193	1 557	16 472	17 474
11. Aktsiisid — Droits et taxes (accises)	320	391	3 965	3 084
IV. RIIGIMONOPOLED — MONOPOLES DE L'ÉTAT	714	813	10 038	10 381
12. Piritusemonopol — Monopole d'alcool	714	813	10 038	10 381
V. RIIGI ETTEVÕTTED JA VARANDUSED — ENTREPRISES ET PROPRIÉTÉS DE L'ÉTAT:	2 367	2 610	23 486	27 155
13. Riigi kapitalid — Fonds de l'État	498	407	1 600	2 724
14. Maa, hooned, metsad ja veed — Domaines, forêts et eaux de l'État	420	543	4 018	4 028
15. Raudteed — Chemins de fer	810	960	11 218	12 372
16. Sadamad ja laod — Ports et dépôts	57	85	903	1 025
17. Post, telegraaf, telefon — Postes, télégraphes, téléphones	567	601	4 093	4 399
18. Mõttesugused riigi ettevõtted — Entreprises diverses de l'État	0	0	1 493	2 365
19. Mõttesugused riigi varandused — Propriétés diverses de l'État	15	8	155	242
VI. SEGATULUD — RECETTES DIVERSES:	87	72	1 369	1 164
20. Segatulud	87	72	1 369	1 164
Kokku — Total	6 309	6957	66 687	71 234
Tagasi makstud eelmiste aastate maksu — Reversements des années précédentes	4	4	108	381
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	131	6	1 533	2 937
Operatsioonid fondide ja laenude tagasimaks — Encaissement des fonds de roulement	30	6	682	167
Rannasõiduliinide eksploateerimine — Exploitation de la ligne de cabotage	—	0	—	32
Teravilja müük	101	—	804	—
Besti Panga aktsiate müügilõuna vahet	—	—	—	301
„A.“ liigi laenude tasumine	—	—	47	—
Laenu raudteede ehitamiseks	—	—	—	2 437
Üldse sissetulekuid — Total des recettes	6 436	6 959	68 112	73 790

Méthodes de calcul des nombres indices.

L'abolition de la loi sur loyer étant ordonnée à partir du 1 mai 1931, les nombres-indices du loyer sont recalculés d'après les renseignements recueillis par l'inspecteur de l'habitation et concernant plus que 1 000 logements (v. les deux premiers articles du présent N.). L'indice est sujet à la révision chaque semestre. Avec les changements survenus le nombre-indice général est également revu, ainsi que l'indice des autres dépenses.

Les calculs sur la base 1922 = 100 sont supprimés. D'ailleurs, comme toutes les moyennes sont géométriques, le renversement de la base peut s'effectuer sans aucune difficulté.

Les nombres-indices du coût de la vie pour Tallinn sont établis conformément aux résultats de l'enquête budgétaire parmi les ménages ouvriers à Tallinn en octobre 1925 (V. Recueil N. 48(3)).

Le nombre-indice pour l'alimentation comprend le coût d'un panier de provision de 51 produits différents dont la valeur nutritive égale 3 320 calories.

Poids des groupes sont suivants:

Alimentation	58,5%
Loyer	7,5
Chauffage et éclairage	5,8
Habillement	15,7
Hygiène du corps et nettoyage	2,7
Voyages, circulation, poste	0,7
Frais d'instruction (journaux)	2,7
Cinéma, théâtre, tabac, boissons	2,8
Autres dépenses	3,6

Comme prix sont appliqués: les prix de produits d'alimentation au marché de Tallinn de même que dépenses pour l'électricité et chauffage; prix des vêtements et chaussures dans les magasins de confection, les salaires dans les ateliers des tailleurs etc.

Les nombres-indices des prix de gros sont les moyennes géométriques non pondérées. Le nombre-indice général comprend 42 articles.

Liste des marchandises, le groupement ainsi que les données de 1913—28 v. Recueil 77 (A) pp 266—267.

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaperite hinnad Tallinna börsil veebruaris 1932. a.
 Cours du change à Tallinn en février 1932.

	Kõrgelml		Madalaml		Keskmline									
	veebr. 1932		veebr. 1932		veebr. 1932 a.		Jaan. 1932 a.		I. I.—29. II. 1932 a.		veebr. 1931 a.			
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.		
1. New-York, 100 \$ (dollar)	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	372,80	375,80	384,81	375,81		
2. London, 100 £ (inglis n.)	1 290,00	1 320,00	1 270,00	1 300,00	1 281,30	1 311,30	1 273,54	1 303,54	1 277,42	1 307,42	1 321,00	1 326,00		
3. Berlin, 100 Saksa riigimark	87,95	89,95	87,45	80,75	87,67	89,81	87,45	80,75	87,56	89,78	80,10	89,70		
4. Helsingi, 100 Soome marka	5,90	6,25	5,50	5,85	5,64	5,99	5,27	5,62	5,45	5,80	0,43	0,48		
5. Paris, 100 Prantsuse franki	14,75	15,05	14,65	14,95	14,67	14,97	14,65	14,95	14,66	14,96	14,70	14,85		
6. Bruxelles, 100 Belgia Belgia	52,15	53,55	51,80	53,20	51,98	53,38	51,89	53,29	51,94	53,34	52,26	52,70		
7. Zürich, 100 Helveetisa franki	73,25	74,75	72,00	73,50	72,90	74,49	73,18	74,08	73,09	74,59	72,34	72,94		
8. Milano, 100 Itaalia liiri	19,55	20,20	18,85	19,50	19,84	19,98	19,00	19,65	19,17	19,82	19,61	20,01		
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	71,50	73,50	70,75	74,75	71,20	75,20	70,78	74,78	70,98	74,98	100,34	100,94		
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	70,75	74,75	69,50	73,50	70,12	74,12	69,62	73,62	69,87	73,87	100,25	100,85		
11. Oslo, 100 Norra krooni	69,50	73,50	69,00	73,00	69,15	73,15	68,90	72,90	69,02	73,02	100,26	100,86		
12. Praha, 100 Tšehhoslov. kr.	11,20	11,55	11,05	11,40	11,12	11,47	11,18	11,53	11,15	11,50	11,10	11,80		
13. Amsterdam, 100 Hollandi kuldeni	151,50	154,50	150,00	153,00	150,98	153,98	150,68	153,68	150,83	153,83	150,47	151,27		
14. Riiga, 100 Läti latti	72,00	72,45	72,00	72,45	72,00	72,45	72,00	72,45	72,00	72,45	72,15	72,65		
15. Moskva, 100 CERV. rubla	—	193,75	—	193,75	—	193,75	—	193,75	—	193,75	198,00	194,50		
16. Wien, 100 Austria sillingit	—	53,50	—	53,50	—	53,50	—	53,50	—	53,50	52,86	53,26		
17. Budapest, 100 Ungari pengöd	—	65,00	—	65,00	—	65,00	—	65,00	—	65,00	65,55	66,25		
18. Warszawa, 100 Poola slotti	41,00	42,50	41,00	42,50	41,00	42,50	41,00	42,50	41,00	42,50	41,90	42,70		
19. Kaunas, 100 Leedu litti	37,00	37,60	37,00	37,60	37,00	37,60	37,00	37,60	37,00	37,60	37,05	37,65		
20. Danzig, 100 Danzigi kuldeni	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,00	74,00	72,85	73,45		
21. 8% E. hüpoteet. panga Pantl. (nom. v. 1 kr.)	0,80	0,82	0,80	0,82	0,80	0,82	—	—	—	—	—	0,80		

Tab. 14. Vabariigi piiridest ülesõitnute arv veebruaris 1932 a.
Nombre de personnes ayant passé les confins de la République en février 1932.

	Veebruar — Février		Reisikaartidega — Cart. de voyage		60	60
	Sissesõitn. Entrées	Väljasõitn. Sorties				
Välispasidiega Passeports pour l'étranger	Riiksoõitnuse järgi — D'après la sujétion		Välispasidiega Passeports pour l'étranger		Piiripunktide järgi D'après les cordons de la frontière	
Besti — Estonie	342	264	Tallinn	507	242	
Ameerika ühendr. — États-Unis	79	71	Valga	536	515	
Austria — Autriche	11	10	Narva	115	354	
Belgia — Belgique	6	6	Mõisaküla	17	13	
Danzig — Danzig	1	1	Paldiski	10	—	
Helveetsia — Suisse	9	9	Koikküla	—	—	
Hiina — Chine	—	1	Mõniste	—	—	
Hispaania — Espagne	—	—	Piirivalvepunktid — D'après les cordons de la garde-frontière	46	45	
Hollandi — Pays-Bas	12	11	Kokku — Total	1 231	1 169	
Inglise — Angleterre	34	35	Reisikaartidega — Cart. de voyage			
Itaalia — Italie	10	12	Tallinn	105	91	
Jaapan — Japon	—	—	Tõised punktid	1	—	
Kanada — Canada	15	15	Kokku — Total	106	91	
Kreeka — Grèce	2	2	Sisepasidiega — Passeports ordin.			
Leedu — Lithuanie	13	15	Valga	617	611	
L.-Slaavia — Yougoslavie	—	—	Mõisaküla	149	136	
Läti — Lettonie	73	78	Koikküla	79	93	
Norra — Norvège	2	4	Mõniste	44	46	
N.S.V.L. (Vene) — U.R.S.S.	82	83	Piirivalvepunktid	9 581	9 504	
Poola — Pologne	37	40	Kokku — Total	10 470	10 390	
Prantsuse — France	15	10	Üldse — Gr. total	11 807	11 650	
Rumeenia — Roumanie	1	1	1/I — 29/II. 1932 a.	25 986	25 546	
Rootsi — Suède	31	31	Belmine kuu 1932 a.	14 179	13 896	
Saksa — Allemagne	170	164	Veebruar 1931 a.	13 767	13 814	
Soome — Finlande	234	257				
Taani — Danemark	13	21				
Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaq.	8	9				
Türgi — Turquie	—	—				
Ungari — Hongrie	3	5				
Riiksoõitnusest — N'ayant auc. suj.	24	13				
Muud riigid — Autres états	4	1				

Tab. 15. Linnade rahvastik veebruaris 1932 a.
Mouvement de la population dans les villes en février 1932.

	Sisseregistreeritud Enregistrés						Väljeregistreeritud — Rayés des listes								Registreeritud elanikkude arv 1. märtsiks 1932 a. Nombre de la population au 1/III 1932						
	Sündinud Nais-sances		Sisse sõitnuid Arrivés		Tõise korteri sissekolijaid Change-ment du logement		Surnuid Décés		Väljasõitnuid Départs		Teadmata kuhu Inconnu		Korterist väljakolijaid Change-ment du logement		Kokku	M.	N.				
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.							
Tallinn	133 936	59 127	74 809	32	42	759	876	2 314	2 768	68	70	584	575	637	701	1 900	2 119	134 273	59 243	75 030	
Haapsalu	4 527	1 902	2 625	3	2	44	41	30	29	7	6	20	28	—	—	30	20	4 556	1 922	2 634	
Kuressaare	4 339	1 950	2 389	2	2	23	35	30	30	4	—	23	27	—	—	30	30	4 347	1 948	2 399	
Narva	25 039	10 857	14 182	8	10	91	80	218	334	16	15	76	88	32	42	202	295	25 014	10 848	14 166	
Nõmme	13 453	5 934	7 469	9	5	112	166	107	139	7	5	90	154	30	39	90	124	13 452	5 895	7 457	
Palde	3 426	1 515	1 911	1	1	25	19	35	32	—	2	19	16	—	—	35	32	3 435	1 522	1 913	
Paldiski	1 080	541	539	1	—	4	4	2	3	—	—	12	5	—	—	2	3	1 072	534	538	
Petseri	4 354	2 036	2 268	—	3	31	42	126	112	—	2	15	16	—	—	115	106	4 414	2 113	2 301	
Pärnu	20 732	9 564	11 168	8	14	89	116	467	557	9	14	85	113	2	6	407	557	20 730	9 565	11 165	
Põltsamaa	3 398	1 573	1 825	1	1	33	20	6	21	1	1	14	10	—	1	6	21	3 420	1 592	1 823	
Rakvere	12 463	5 174	7 289	6	5	53	55	153	155	6	6	64	63	2	—	139	156	12 449	5 175	7 274	
Tapa	4 391	2 119	2 272	3	7	26	25	37	45	3	1	14	20	4	3	39	55	4 395	2 125	2 270	
Tartu	72 134	31 038	41 046	15	24	461	473	771	949	34	30	206	219	100	124	798	1 005	72 311	31 197	41 114	
Tõrva	2 506	1 074	1 432	2	—	26	24	12	21	3	1	10	10	—	—	16	20	2 531	1 085	1 446	
Türi	3 294	1 482	1 812	2	1	18	17	25	34	—	—	21	16	—	—	25	34	3 295	1 481	1 814	
Valga	12 000	5 330	6 670	5	4	59	72	98	140	10	7	79	91	5	5	91	137	11 953	5 307	6 646	
Vihjandi	12 847	5 940	6 907	—	—	83	69	136	164	4	6	91	65	—	—	136	164	12 833	5 928	6 905	
Võru	4 994	2 390	2 604	1	1	28	32	53	65	2	1	27	32	12	11	46	49	4 993	2 385	2 608	
Kokku — Total	338 913	149 636	189 217	99	122	1 965	2 166	4 820	5 598	174	167	1 450	1 560	824	932	4 167	4 936	339 473	149 965	189 508	
				221		4 131		10 418		341		3 010		1 756		9 103					
Keskmine 1/I—29/II 1932 a.	338 115	149 182	188 933	104	116	2 875	2 540	4 749	5 592	161	165	1 790	1 818	837	975	4 033	4 860	339 193	149 830	189 363	
Jaanuar 1932 a.	337 313	148 688	188 650	109	100	3 386	2 914	4 679	5 586	148	163	2 143	2 076	950	1 019	3 900	4 784	338 813	149 696	189 217	
Veebruar 1931 a.	335 495	147 287	188 208	101	116	2 507	2 207	3 620	4 476	167	235	1 811	1 831	762	863	3 102	3 882	335 860	147 673	188 196	

	Keskmissel													
	1929		1930		Juuni	Juuli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dets.	Jaan.	Veebr.	1932
	1929	1930	1929	1930										
	ELUMAKSUNUSINDEXSID — N-indices du coût de la vie.													
1. Toetus — Alimentation	126	108	93	94	91	84	83	82	80	81	81	81	81	85
2. Korter — Logement	52	52	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	82
3. Kütte ja valgustus — Chauffage et éclair.	95	97	80	82	81	76	76	76	76	76	76	75	75	89
4. Riie — Habillement	150	149	147	147	145	145	145	145	145	145	145	145	145	147
5. Puhastus — Hygiène et nettoyage	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
6. Reisid, liikumine, post — Voyages etc.	78	82	83	83	83	83	83	83	83	83	83	83	83	83
7. Haridus — Instruction	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94	94
8. Tööaeg — Travail	143	143	143	143	143	143	143	143	143	143	143	143	143	143
Muud kuld — Autres dépenses	100	98	107	106	107	106	105	105	105	105	104	104	104	95
Üldindeks — N. ind. général du coût de la vie	117	104	104	105	105	100	97	96	96	96	96	96	96	98

SUURMUUNDEKSID (võrkkaustamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées).

	1929	1930	1931	1932
Sisseevettavad ained — Articles d'importation	102	91	96	94
Toiduained — Denrées alimentaires	81	75	72	72
Sõdaained — Denrées coloniales	162	123	122	110
Tööstussaadused — Matières premières et produits industriels	92	88	78	74
Kõikjuu sissevettavad ained — Gr. total d'importation	104	93	91	88
Toiduained — Denrées alimentaires	129	102	83	82
Sõdaained — Denrées coloniales	182	126	113	113
Tööstussaadused — Matières premières et produits industriels	174	117	77	77
Linn — Linn	135	114	95	93
Kõikjuu väljavettavad ained — Gr. total d'exportation	117	102	93	93
Toiduained — Denrées alimentaires	113	96	90	88
Sõdaained — Denrées coloniales	110	104	98	94
Tööstussaadused — Matières premières et produits industriels	110	104	98	94

	Keskmissel — Moyenne			
	1926	1927	1928	1930
100 kalori maksumus (sentid)	54	44	51	58
(Coût par 100 calories en cents)	21	16	19	22
Sealiha — Viande de porc	66	53	55	62
Seapekk — Lard	55	48	50	58
Loomalaha — Viande de boeuf	37	35	36	41
Vaskalaha — " de veau	21	16	19	22
Lambalaha — " de mouton	19	18	20	21
Searasvulaan — Graisse de porc	14	12	13	15
Searasvulaan — Graisse de boeuf	8	8	8	9
non fondue — Saucisson	38	30	30	38
Rind — Jambon	43	38	40	45
Räimel, varskel — Abatses frais	59	53	58	61
Küüd — Brochets	72	48	48	56
Haugid — Perches, tranches	118	118	128	164
Alvrenad — Morues	104	96	107	124
Tursad — Pet. har. batt. salées	60	52	56	58
Räimel, soolat. — Esports, salés	43	36	30	29
Külud — Herings	37	37	37	38
Heeringad — Farines de seigle blande	5	6	7	4
Rukkijahu — " de froment	8	9	9	8
Rukkiõli — " blanc	11	11	11	12
Siidijahu — " orange	17	16	16	15
Nisujahu — " de seigle	9	9	9	8
Orajahu — " de froment	10	10	10	10
Oratunapud — " blanc	12	12	12	12
Kruudid — Orges perlé	8	9	9	6
Rukkiküüb — Pain de seigle	14	14	14	12
Peeniküüb — " de froment	16	15	15	13
Sepik — " blanc	17	18	18	15
Naelasid — Crème aigre	22	21	23	25
Rööskpülm — Lait frais	32	31	35	47
Hapukoort — Crème aigre	88	41	44	47
Kohupülm — Caillebotte	35	35	39	37
Või, meelari — Beurre de table	31	31	34	33
Kõrgi — " végétal	17	17	17	17
Taimevõi — " végétal	17	17	17	17
Junek sviitel — Fromage exsiccé	54	54	54	55
Kanaamad — Oufs de poule	107	99	112	109
Kartulid — Pommes de terre	8	12	11	7
Porgandid — Carottes	47	88	45	104
Peedid — Betteraves	52	58	54	102
Kaalikad — Navets	13	13	13	14
Herned — Pois séchés	14	13	12	16
Oad — Fèves	276	249	187	244
Kapsad, hapud — Choucroute	172	132	85	177
värskad — Choux frais	186	145	137	159
Sibulad — Oignons	14	14	14	16
Küü — Riz	18	17	17	17
Manna — Manne	24	21	20	20
Makaromid — Macarons	13	12	15	11
Kartulijahu — Fécula de pomme de terre	11	11	11	9
Subkur, peanikke — Sucre en poudre	11	12	11	9
Mesi — Miel	70	65	64	66

Tab. 30. Tööstustevõtted ja töölohu 1-ks veebruariks 1932 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 février 1932.

Tööstuse arv Nombre d'entreprises	Tööstuste üldarv Nombre général des travailleurs				Neli töölisi — Dont ouvriers				Töölised ja teenijad alaeelised (alla 18 a.) Mineurs permittés ouvriers et service	
	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932	1932 a. jaanuaril Au 1 janvier 1932
I. Murrud ja keevandused	13	2 208	102	104	1 972	99,9	1 972	99	1 972	101
II. Müreralkide ümber töötamine	13	19 947	16	14	100,4	+4	823	11	100,5	24
III. Metallitööstus	38	3 892	52	66	3 878	-14	840	40	40,6	24
IV. Keemiatööstus	16	951	50	57	804	-27	783	27	60,6	54
V. Nahatööstus	5	224	5	6	223	-1	188	6	86,4	7
VI. Teksilitööstus	22	7 883	157	119	7 421	+88	100,5	148	100,7	92
VII. Puutööstus	24	2 104	289	361	2 032	+72	96,6	278	96,6	102
III. Pabritööstus	12	1 981	28	12	1 997	+16	100,8	22	100,9	18
IX. Polügraafiatööstus	21	1 165	38	48	1 155	-10	99,1	47	98,8	27
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	39	2 491	90	91	2 490	-1	970	35	99,8	10
XI. Kalakate- ja pudukampade tööstus	17	1 292	160	57	1 305	+103	108,0	143	108,9	14
XII. Elektrotööstus	10	6 492	23	43	472	-20	65,9	23	95,4	12
XIII. Elektriteasmad ning gaasi- ja veevarustus	7	6 686	5	2	680	+3	100,4	5	100,7	31
XIV. Puhastustööstus	2	56	5	2	56	-3	100,0	2	100,0	1
Kokku suurtööstus — Total	239	235 25 292	995	918 25 309	100,1	+17	21 551	934	100,2	309
(ettevõtted 50 ja üle tööstajaga — Les entreprises ayant plus de 50 travailleurs)	104	101 21 741	797	809 21 729	99,9	-12	18 932	754	100,0	225
Sellest arvesse arvatud 20-49 töötajaga — Les entreprises ayant 20-49 travailleurs	135	134 3 551	108	160 3 580	100,8	+20	2 019	180	101,0	84
1932 a. jaanuaril arvad — Chiffres de janvier 1932	250	239 26 906	658	2 271 25 292	1013	-1013	23 403	611	93,4	367
Kokku suurtööstus — Total	250	239 26 906	658	2 271 25 292	1013	-1013	23 403	611	93,4	367
I. Industries extractives	1	15	0	8	46,7	-8	13	0	38,5	8
II. Industrie minière	18	151	28	20	137	-14	123	6	80,4	8
III. " des métaux	53	5 000	88	48	485	-15	97,0	481	97,0	42
IV. " chimique	20	1 900	9	6	193	+3	136	6	100,0	4
V. " des cuirs et peaux	19	1 389	9	8	1 300	+1	100,5	3	99,4	2
VI. " textile	39	4 260	30	4	448	+22	105,2	370	105,3	5
VII. " du bois	62	57 457	28	59	436	-21	95,4	408	96,1	10
VIII. " du papier	10	102	1	2	101	-1	99,0	93	98,9	4
IX. " polygraphique	41	4 066	8	17	397	-9	97,8	383	97,7	35
X. " de l'alimentation et des boissons etc.	212	1 523	63	90	1 498	-25	98,4	120	98,0	23
XI. Confection de vêtements et fab. des mercerie	4	89 404	60	64	400	+5	101,5	67	103,4	19
XII. Constructions	4	37	4	1	30	+1	87,5	1	96,7	3
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	6	52	3	3	52	-	100,0	3	100,0	3
XIV. Industrie du nettoyage	8	81	3	3	81	-	100,0	3	101,4	3
Kokku kesktööstus — Total	534	4 533	261	384 4 470	98,6	-63	3 863	225	98,1	151
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total	773	751 29 825	1 256	1 302 29 179	99,8	-46	25 734	1 159	99,9	460
1932 a. jaanuaril arvad — Chiffres de janvier 1932	527	584 4 784	201	462 4 533	95,8	-201	4 111	209	94,5	155
Kokku kesktööstus — Total (entreprises moyennes)	777	773 51 089	910	2 743 29 825	1814	-1814	27 514	820	18,5	522
Üldse suur- ja kesktööstus — Grand total (grandes et moyennes)	777	773 51 089	910	2 743 29 825	1814	-1814	27 514	820	18,5	522

Tab. 31. Tööõnnetused tööstusettevõtteis jaanuaris 1932 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en janvier 1932.

	Suurtööstus (20 ja üle tööt. ettevõtteid)	Sellest		Kesk- tööstus (5—19 töötajaga ettevõtteid)	Kokku	1931 a. detsember— Décembre 1931
		50 ja üle töötaja- ga ettevõtteid	20—49 töötajaga ettevõtteid			
<i>Pour la nomenclature franç. s'adresser à la page 193.</i>						
I. Murrud ja kaevandused	94	94	—	—	94	102
II. Mitteraalide ümbertöötamine	8	8	—	—	8	15
III. Metallitööstus	36	23	—	1	37	59
IV. Keemiatööstus	14	13	1	—	14	16
V. Nahatööstus	7	7	—	1	8	4
VI. Tekstiilitööstus	63	62	1	—	63	52
VII. Puutööstus	31	25	6	2	33	42
VIII. Paberitööstus	15	15	—	—	15	26
IX. Poligraafiatööstus	2	1	1	—	2	2
X. Toidu-, maitseain- ja jookide tööst. XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööst.	11	7	4	1	12	15
XII. Ehitustööstus	2	1	1	—	2	4
XIII. Elektri jaamad ning gaasi- ja veevar.	15	8	7	—	15	21
XIV. Puhastustööstus	1	1	—	—	1	5
Kokku — Total	299	270	29	5	304	263

Tab. 32. Tööstustööliste arvu liikumise indeksid (1-ks kuup.); ehitustööstus arvestamata*).
N.-indices du mouvement du nombre de main-d'oeuvre dans l'industrie (au 1-er du mois); bâtiment non compris.

	A. Liikuvale baasil (eelmine kuu = 100 järgmise kuu jaoks)										B. Indeksid baasil: 1. I. 1927 = 100	
	A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant).										B. Base: 1. I. 1927 = 100	
	Töötajad ¹⁾ — Travailleurs en général ¹⁾					Tööliised — Ouvriers					Töötajad ²⁾	Tööliised
	Suur- ja kesk- tööstus	Suurtööstus	Sellest ettev. 50 ja üle tööt.	20—49 tööt.	Kesk- tööstus (5—19 tööt.)	Ettevõtteid grandes et moyennes	Grandes entreprises	50 et pluss de travailleurs.	20—49 travailleurs.	Ettevõtteid moyennes (5—19 ouv.)	Suur- ja kesk- tööstus	Ettevõtteid grandes et mo- yennes
1931 Jaanuar	96,7	96,1	95,4	94,2	100,6	95,8	95,6	96,0	93,8	99,4	102,0	102,4
Veebruar	100,9	100,8	101,1	100,9	101,0	101,0	101,1	101,0	101,5	100,5	102,3	103,4
Märts	98,7	98,2	97,6	102,2	101,5	98,6	98,0	97,3	102,6	101,9	101,5	101,9
Aprill	101,8	101,9	101,3	106,0	101,3	102,1	101,4	101,4	106,9	101,6	103,3	104,0
Mai	100,1	100,7	100,4	102,2	96,3	100,2	100,7	100,4	102,5	97,2	103,4	104,2
Juuni	105,0	105,7	104,8	99,3	100,7	105,7	105,4	107,6	99,3	100,8	105,5	110,1
Juuli	100,3	100,7	100,7	100,3	97,2	100,5	101,0	100,9	101,5	97,3	100,3	110,7
August	94,4	98,1	99,8	88,9	103,5	93,7	92,4	93,2	87,4	102,6	102,3	103,7
September	97,9	97,5	97,1	99,9	100,8	97,4	97,2	96,8	100,2	100,3	100,7	101,3
Oktoober	98,3	98,5	97,4	102,2	101,1	98,3	98,4	97,7	102,3	101,2	99,5	100,1
November	99,0	95,1	95,9	98,4	100,3	98,9	98,7	98,9	97,6	100,1	98,5	99,0
Detsember	99,7	99,2	99,2	99,2	102,2	99,5	99,1	99,2	99,1	101,0	98,2	98,6
1932 Jaanuar	94,9	94,7	95,3	91,0	96,0	94,2	94,1	94,3	89,6	94,7	93,2	92,9
Veebruar	99,9	100,2	100,1	100,5	93,6	100,0	100,3	100,2	100,5	98,7	93,1	92,9

Tab. 33. Nakkusehaigused detsembris 1931 a. ja jaanuaris 1932 a. — Maladies contagieuses en décembre 1931. et janvier 1932.

	Jaanuar — Janvier										Detsember — Décembre									
	Typhus abdo- minalis	Para- typhus	Scarla- tina	Dipha- theria	Menin- gitis cerebr. epid.	Trachio- na	Tuber- culosis	Kokku Total	Typhus abdo- minalis	Para- typhus	Morbilli	Scarla- tina	Dipha- theria	Menin- gitis cerebr. epid.	Trachio- na	Tuber- culosis	Kokku Total			
	Linnad — Villes	17	4	37	33		7	75	173	30	6	1	36	47	1		65	186		
Tallinn	6	2	18	20		6	42	94	13	4	1	17	21	1		33	95			
Haapsalu																	1	2		
Kuressaare																	2	2		
Narva	1		3						11			1	1				7	12		
Nõmme			5	2					4			8	1				2	11		
Paide									1											
Paldiski																				
Petseri													1				3	4		
Pärnu	1		1	7		1	4	14	2			1	10			5	18			
Põltsamaa																				
Rakvere	5		1						6	2			1				3	3		
Tapa			1						1								1	1		
Tartu		2	6	3				15	6			6	12			5	30			
Tõrva								2												
Türi									1								1	2		
Valga	2			1					2								2	5		
Viljandi			1					4				3					2	6		
Võru			1					2	1								3	5		
Maad — Arrond.	20		68	33	4	10	81	216	6		8	37	45	1	6	67	179			
Viru	2		8	13		2	7	32	1			8	23		2	9	48			
Järva			1	4			9	14				1				6	7			
Harju	1		2	4		4	14	21			1	1				4	6			
Lääne			7			1	7	15	2			3				3	8			
Saare				2	1		1	4						1		4	8			
Pärnu				1		1	8	10					3		2	4	14			
Viljandi				4			4	8					8			3	11			
Tartu	2		7	5		2	9	25		3		5	6		1	14	29			
Valga			1				3	4				3				1	4			
Võru	12		17			1	13	43				4	3			12	19			
Petseri	3		25	4	2		6	40	3			12	2		1	3	21			
Kokku — Total	37	4	105	66	4	17	156	389	36	6	9	73	92	2	6	132	354			

* Ehitustööstuse andmete puudulikkuse tõttu ehitustööstus on jäetud välja ja indeksid 1930 a. detsembrist peale arvutatud ümber.
¹⁾ Tööliised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

MÉTHODOLOGIE.

La vie économique de l'Estonie en 1930 Nr. 112(3), page 133—147
 Recensement agricole de 1929 „ 83(38), „ 133—141
 Convention concernant l'unification des méthodes des statistiques économiques „ 87(2), „ 69—80
 Influences internationales sur l'organisation des statistiques nationales „ 76(3), „ 161—170
 Développement des statistiques, en Estonie „ 75(2), „ 65—72
 Relation de la population aux travaux statistiques en Estonie „ 75(2), „ 73—81
 La IV conférence estono-lettonne des statisticiens „ 94(9), „ 481—485

DONNÉES INTERNATIONALES.

Production et commerce du monde dans le seigle et froment Nr. 100(3), page 169—175
 Commerce extérieur des pays Baltes de 1924—29 „ 99(2), „ 57—69
 Emi. et immigr. mondiale de 1920—1924 „ 57(12), „ 5—10
 Quelques comparaisons entre les États Baltes de 1920—26 „ 72(11), „ 629—633

POPULATION.

Changement de la sujétion de 1920—29 Nr. 110(1), page 1—4
 Population des exploitations agricoles en 1929 „ Nr. 104(7)-105(8), „ 421—428
 Nombre des estoniens en Russie (U.R.S.S.) Nr. 101(4), „ 193—197
 Développement physique des enfants estons en 1926—27 „ 84(11), „ 621—629
 Taille, poids et dimensions de la tête des nouveau-nés estoniens 1926—27 „ 82(9), „ 525—531
 Naissances, décès, mariages et mouvement de la population en 1930 „ 122(1), „ 1—24
 Divorces de 1923—28 „ 90(5), „ 279—285
 Accroissement de la population en Estonie de 1921—25 „ 55(10), „ 5—8
 Population des villes et bourgs en 1930 „ 114(3), „ 207—211
 Mouvement de la population traversant la frontière en 1930 „ 113(4), „ 236—240
 Émigration en 1930 „ 113(4), „ 241—248
 Staturs des jeunes gens terminant leur service militaire en 1924 „ 69(8), „ 431—445

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Écoles pour différentes nationalités en 1927/28 Nr. 92(7)-93(8), page 407—419
 Temps employé pour la préparat. des leçons et autres occupat. „ 83(10), „ 565—577
 Écoles normales d'instituteurs (séminaires) de 1923—27 „ 78(5), „ 298—302
 Établissements scolaires pendant les années scolaires de 1922—27 „ 76(3), „ 200—210
 Écoles de navigation de 1923—27 „ 74(1), „ 30—34
 Écoles primaires et secondaires en 1930/31 „ 123(2), „ 69—93
 Jardins d'enfants de 1928—29 „ 103(6), „ 339—348
 L'université de Tartu de 1926—30 „ 115(6), „ 360—368
 Personnel enseignant, étudiants de l'université de Tartu et sommes dépensées par l'université 1922—26 „ 66(5), „ 281—288
 L'école technique supérieure à Tallinn de 1926—28 „ 89(4), „ 240—242
 Marchés du livre et la presse périodique de 1927—29 „ 109(12), „ 677—686
 Bibliothèques populaires en 1929/30 „ 122(1), „ 39—44
 Unions et sociétés de 1929—30 „ 113(3), „ 211—215

TRAVAIL ET SALAIRES.

Comparaison internationale des salaires Nr. 103(6), page 359
 Production et main d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1928 „ 100(3), „ 129—148
 Nombre des ouvriers dans l'industrie Ohnâge et activité des bourses du travail en 1929 „ 101(4), „ 199—202
 Inspection du travail en 1930 Nr. 116(7)-117(8), „ 449—457
 Travaux publics en hiver de 1929/30 Nr. 108(11), „ 619—623
 Assurances-maladie en 1930 „ 118(9), „ 538—547
 Budgets des familles ouvrières en 1925 „ 48(3), „ 1—108
 Nombre des salariés et l'emploi de la main-d'œuvre „ 114(5), „ 257—263
 Ohnâge „ 114(5), „ 264—273
 Formation des salaires de 1913—30 „ 114(5), „ 274—285
 Conditions du travail en 1931 „ 122(1), „ 49—54
 Durée du travail des salaires „ 114(5), „ 304—311
 Salaires des ouvriers agricoles „ 114(5), „ 312—316
 Conditions du travail et salaires des marins „ 114(5), „ 316—319
 Grèves de 1921—30 „ 114(5), „ 320—321
 Femmes, mineurs et vieillards dans la grande industrie „ 114(5), „ 322—327
 Salaires des employés d'administrations locales en 1930/31 „ 120(11), „ 677—687

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Maladies traitées aux hôpitaux Nr. 104(7)-105(8), 415—421
 Tuberculose en 1929 Nr. 112(3), page 156—160
 Médecine légale en 1930 „ 119(10), „ 620—621
 Activité des sages-femmes en 1930 „ 119(10), „ 622—623
 Mortalité des nourrissons en 1929 „ 110(1), „ 5—10
 Maladies contagieuses en 1930 „ 115(6), „ 357—359
 Légè. de 1919—28 „ 84(11), „ 630—632
 Causes de décès en 1930 „ 123(2), „ 94—103
 Médecins en Estonie Nr. 116(7)-117(8), „ 439—441
 Activité des médecins de district en 1930 Nr. 118(9), „ 524—528

ASSISTANCE.

Assistance publique et protection de l'enfance en 1929/30 Nr. 123(2), page 104—112

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Accidents de 1928—29 Nr. 104(7)-105(8), page 429—432
 Justice criminelle et civile de 1920—29 Nr. 103(6), „ 313—336
 Incendies en 1930 „ 115(6), „ 382—387
 Délits et infractions aux lois et règlements en 1930 „ 118(9), „ 513—519
 Suicides en 1929 „ 109(12), „ 694—697
 Accidents des voitures à moteur et infractions aux règlements de route en 1930 „ Nr. 116(7)-117(8), „ 444—446

INDUSTRIE.

Industrie moyenne en 1928 Nr. 101(4), page 218—220
 Valeur de la production de l'industrie extractive en 1927 „ 91(6), „ 336—338
 Production et main d'œuvre des entreprises industrielles „ 121(12), „ 721—738
 Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928 Nr. 104(7)-105(8), „ 411—414
 Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928 „ Nr. 108(11), „ 605—608
 Exportation des produits industriels aux marchés étrangers 1923—26 „ 70(8), „ 498—502

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Influence des traités commerciaux dans l'importation de l'Estonie Nr. 116(6), page 393—404
 Commerce extérieur des produits forestiers de 1920—28 „ 88(3), „ 165—175
 Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1930 „ 118(9), „ 528—538
 Exportation des produits industriels en 1927 et 1928 „ 95(10), „ 554—557
 Commerce extérieur des produits agricoles et industriels de 1924—28 „ 94(9), „ 495—497

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29 Nr. 90(5), page 285—289
 Prix forains du blé en 1928 „ 89(4), „ 229—231
 Nombres indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—28 „ 77(4), „ 261—269
 Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1922—27 „ 68(7), „ 389—392
 Nombres-indices pondérés des prix des produits agricoles „ 65(4), „ 219—220

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Traffic des marchandises par chemins de fer en 1929/30 Nr. 110(1), page 31—48
 Chemins de fer en 1930/31 „ 119(10), „ 583—619
 Navigation et transports maritimes en 1930 „ Nr. 116(7)-117(8), „ 468—475
 Marine marchande de I. I. 1931 „ 116(7)-117(8), „ 479—484
 Mouvement aux voies navigables intérieures en 1930 „ Nr. 116(7)-117(8), „ 476—478
 Navigation aérienne privée en 1930 „ 118(9), „ 548—549
 Postes, télégraphes, téléphones et radio en 1930/31 „ 120(11), „ 641—668
 Lignes d'autobus en 1930 „ Nr. 116(7)-117(8), „ 447—448
 Véhicules à moteur le I. I. 1931 „ 116(7)-117(8), „ 442—444

ASSURANCES.

Pensions de 1925—30 Nr. 112(3), page 161—173
 Sociétés d'assurance en 1929 „ 115(6), „ 369—381
 Assurance-maladie en 1927 et 1928 „ 95(10), „ 567—574

CRÉDIT ET CAPITAL.

Crédits accordés aux exploitat. nouvelles fondées de 1913—28 Nr. 94(9), page 524—525
 Banque nationale de crédit à long terme 1928 „ 89(4), „ 243
 Situation financière des sociétés anonymes en 1927 et 1928 „ 88(3), „ 176—183
 Recettes et dépenses des banques privées en 1930 „ 118(9), „ 550—556
 Activité de la Banques agricole en 1926—27 „ 71(10), „ 586—587

FINANCES.

Circulation fiduciaire de 1919-29 . . . Nr. 95(10), page 538-537
 Charge des impôts en 1923/29 " 109(2), " 707-710
 Recettes et dépenses de l'État de 1918-27 " 79(6), " 362-366
 Recettes et dépenses des administrations communales rurales en 1929/30 " 122(1), " 25-38
 Recettes et dépenses des administrations d'arrondissement en 1929/30 " 120(11), " 688-698
 Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1929/30 " 113(4), " 197-206
 Balance des paiements en 1928 Nr. 92(7)-93(2), " 420-426
 Impôt sur les bénéfices nets en (9)9 Nr. 119(10), " 577-582
 Impôt sur le revenu en 1930 " 113(4), " 215-224
 Impôts des entreprises anonymes et coopératives de 1927-29 " 113(4), " 225-225

COOPÉRATION.

Sociétés de consommation en 1926 . . . Nr. 73(12), page 725-727

AGRICOLE.

Bâtiments des exploitations agricoles Nr. 106(9), page 469-478
 Rentabilité de l'élevage de poules en 1931 " 123(2), " 113-118
 Emploi des engrais artificiels en 1923/29 " 59(2), " 100-103

Exploitation des forêts d'État en 1929/30 Nr. 112(3), page 148-155
 Rentabilité des exploitations agricoles en 1930/31 " 121(12), " 739-748
 Utilisation des machines agricoles Nr. 116(7)-117(8), " 434-439

VARIA.

Loterie de 1924-30 . . . Nr. 115(6), page 388-392
 La vie religieuse de 1922-29 " 109(12), " 726-729
 Lombards en 1930 " 118(9), " 520-523
 Vente des immeubles aux enchères de 1927-29 " 102(5), " 286-288
 Tourisme de 1927-30 " 112(3), " 174-176
 Statistique sportive de 1920-30 " 101(4), " 221-225
 Construction des maisons d'habitation dans villes et bourgs " 120(11), " 669-676
 Contrebande de 1922-30 " 122(1), " 44-49
 Stations balnéaires, estivales et de villégiature en 1930 " 115(6), " 353-357
 Traitements du personnel des institutions d'État en 1927-28 " 84(11), " 633-649
 Prix de loyer à Tallinn de 1912-31 " 121(12), " 709-716
 Prix de loyer et coût de la vie " 121(12), " 717-720

RÉFORME AGRICOLE.

Mise en ordre de terres d'État et privées en 1927 et 1928 Nr. 94(9), page 522-524
 Réalisation de la réforme agr. 1919-26 " 76(3), " 171-175

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique Pages 288+188, 1924. Kr. 6.—
 II. Naissances, décès, mariages et mouvem. de la populat. 1921-1923 " 62+54, 1925. " 3.—
 III. Statistique de l'hygiène publique " 132+80, 1925. " 5.—
 IV. Population et l'hygiène publique " 309, 1930. " 8.—

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.

Volume I. Commerce extérieur en 1923 Pages 20+72, 1924. Kr. 2.—
 II. Ports, marine marchande et navigation en 1924 " 102, 1925. " 2.50
 III. Chemins de fer, postes, télégraphe et téléphone en Estonie " 64, 1925. " 2.—
 IV. Commerce extérieur en 1924 " 22+92, 1925. " 3.—
 V. Industrie en Estonie en 1924 " 80, 1926. " 2.50
 VI. Chemins de fer de l'État en 1924 " 33, 1926. " 2.—
 VII. Commerce extérieur en 1925 " 108, 1926. " 3.25
 VIII. Commerce extérieur en 1926 " IV+108, 1927. " 3.25
 IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopérat. au 1.1.1926 " 32+34, 1927. " 2.—
 X. Commerce extérieur en 1927 " 106, 1928. " 3.25
 XI. Commerce extérieur en 1928 " 120, 1929. " 3.50
 XII. Commerce extérieur en 1929 " 152, 1930. " 5.—
 XIII. Commerce extérieur en 1930 " 144, 1931. " 5.—

STATISTIQUE AGRICOLE.

Volume I. Annuaire de la statistique agricole I Pages 290, 1923. Kr. 5.—
 II. Annuaire de la statistique agricole II (1923) " 132, 1924. " 2.25
 III. Élevage du bétail en Estonie en 1924 " 17+105, 1925. " 1.50
 IV. Annuaire de la statistique agricole (1925) " 3+201, 1926. " 3.—
 V. Annuaire de la statistique agricole (1926) " VIII+254, 1927. " 2.—
 VI. Annuaire de la statistique agricole (1927) " VIII+207, 1928. " 2.75
 VII. Annuaire de la statistique agricole (1928) " VIII+218, 1929. " 2.75
 VIII. Annuaire de la statistique agricole (1929) " VIII+264, 1930. " 3.50
 IX. Annuaire de la statistique agricole (1930) " VIII+239, 1931. " 3.00

Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1923 Pages 78, 1923. Kr. 2.—
 2. Les enfants infirmes en Estonie " 164, 1923. " 3.75
 3. Élections au Parlement en mai 1923 " 76, 1923. " 3.—
 4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921-1922 " 60+38, 1923. " 2.50
 5. Résultats du recensement de 1922.

Volume I. Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement Pages 88, 1925. Kr. 2.—
 II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux) " 8+188, 1924. " 4.—
 III. Répartition de la population par occupations " 38+84, 1925. " 3.—
 IV. Arrond. Vîru " 24+52, 1924. " 2.—
 V. " Järva " 52+60, 1923. " 3.—
 VI. " Harju et la ville de Tallinn " 40+56, 1924. " 3.—
 VII. " a) Lääne " 20+56, 1924. " 2.—
 " b) Saare " 30+56, 1924. " 2.—
 VIII. " Pärnu " 40+84, 1924. " 3.50
 IX. " Viljandi " 36+84, 1924. " 3.50
 X. " Tartu et Valga " 40+92, 1924. " 3.—
 XI. " Võru et Põlva " 30+46, 1927. " 3.—

6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs Pages 48, 1923. Kr. 1.—
 7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919-22 " 46+60, 1924. " 3.50
 8. Résultats du recensement agricole de 1925 " 4+219, 1926. " 3.75
 9. Album statistique, vol. I. Territoire et populat. (38 dia- et cartogram. en couleurs) 1925. " 6.—
 Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.) " 1926. " 6.—
 Album statistique, vol. III. Agriculture " 112, 1928. " 7.50
 10. Élections au III. Parlement " 48, 1927. " 1.75
 11. Élevage du bétail et marchés des produits animaux en Estonie et à l'étranger " 72, 1923. " —
 12. Élections au IV. Parlement " 52, 1929. " 1.75
 13. Résultats du recensement agricole de 1929, v. I. " XI+235, 1930. " 7.50
 14. Résultats du recensement agricole de 1929, v. II. Sous-presse.
 15. Estomés de 1920-1930 (Résumé rétrospectif) " XV+405, 1931. " 7.—

Type G. Recueil mensuel, 1925 Nr. 34-45 Prix total Kr. 15.— 1929 Nr. 86-97 Prix total Kr. 15.—
 1922 Nr. 1-11 Prix total Kr. 10.— 1926 " 46-61 " " " 15.— 1930 " 98-109 " " " 15.—
 1923 " 12-21 " " " " 15.— 1927 " 62-73 " " " 15.— 1931 " 110-121 " " " 15.—
 1924 " 22-33 " " " " 15.— 1928 " 74-85 " " " 15.— 1932 " 122-123 à Kr. 1.50.